CONSTANTIN CUBLEŞAN

NEPĂSĂTOARELE STELE

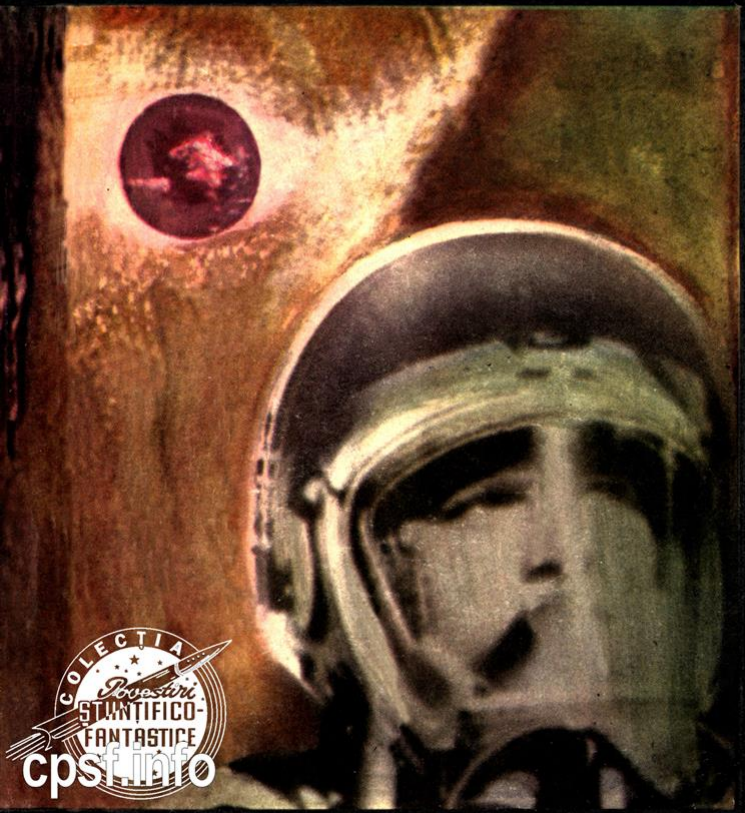

COLECŢIA Povestiri ŞTIINŢIFICO-FANTASTICE

cpstiinte

EDITURA TINERETULUI

CONSTANTIN CUBLESAN (n. 1939, Cluj). Prof. univ. dr. Conducator de doctorate in specialitatea: Istoria literaturii romane, la Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia. Absolvent al Facultatii de Filologie a Universitatii "Babes-Bolyai" din Cluj Napoca, in 1959. A fost pe rand : reporter la Radio Cluj, redactor si secretar general de redactie la revista *Tribuna*, redactor-sef la Editura *Dacia*, director la Teatrul National din Cluj-Napoca, redactor sef-adjunct la revista *Steaua*. Din 1992 este profesor asociat la Facultatea de Litere a Universitatii clujene, Sectia de Teatru, din 1999 mutandu-se la Universitatea din Alba Iulia. A scris proza, poezie, dramaturgie, critica si istorie literara, critica teatrala. I s-au tradus carti si i s-au reprezentat piese in strainatate. Volume ale sale au fost distinse cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Romania si al Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor, precum si cu alte premii. Distins cu medalia jubiliara "Mihai Eminescu" (2000) si cu Meritul Cultural, in grad de Ofiter (2004). Este Cetatean de onoare al municipiului Cluj-Napoca. Doctoratul in Stiinte Filologice in 1982. A realizat editii din numerosi scriitori clasici si contemporani ai literaturii romane. Autor al volumelor de critica si istorie literara: *Miniaturi critice* (1968); *Teatrul – Istorie si actualitate* (1978), *Opera literara a lui Delavrancea* (1982), *Teatrul - intre civic si etic* (1983), *Opera literara a lui Ion Lancranjan (*1993*), Eminescu in constiinta critica (*1994), *Ioan Slavici interpretat de Constantin Cublesan* (1994), *Eminescu in perspectiva critica* (1997), *"Luceafarul" si alte comentarii eminesciene* (1998), *Opera literara a lui Pavel Dan* (1999*), Caragiale in constiinta critica* (1999), *Eminescu in orizontul criticii* (2000), *Romancierul Rebreanu* (2001), *Moara cu noroc de Ioan Slavici* (2001), *Eminescu in oglinzile criticii* (2001); *Antologia basmului cult,* (2002); *Caligrafii "Caligrafului"* (Foiletoane critice - 2002); *Dictionarul personajelor din teatrul lui I.L.Caragiale* (Coordonator - 2002). *Eminescu in reprezentari critice* (2003), *Clasici si moderni* (Studii literare - 2003); *N.Filimon (*Micromonografie - 2003); *Romulus Cojocaru. Poetul.* (2004); *De la traditie la postmodernism* (2005). *Dictionarul personajelor din teatrul lui Lucian Blaga* (Coordonator - 2005); *Eminescu in privirile criticii* (2005), *Efigii pe nisipul vremii* (2005); *Eminescu. Ciclul Schillerian (2006); Ion Creanga in constiinta criticii* (2006); *Serile cu Bartolomeu* (Eseuri – 2007).

Dedic această carte

părinților mei

Desenul
copertei
HARRY
GUTTMAN

CONSTANTIN
CUBLEŞAN

nepăsătoarele stele

EDITURA TINERETULUI

săgeţile dianei

El însuşi îi ieşi în întîmpinare. Deschise uşa şi o primi cu un zîmbet larg, prietenesc, pe care Diana îl cunoştea atît de bine. Era puţin emoţionată de această primire familiară, încît abia îşi înclină uşor capul, răspunzîndu-i la salut. Intră însă sprintenă în biroul larg, inundat de lumina dimineţii şi căută imediat din priviri fotoliul albastru, care nu se afla niciodată în acelaşi loc şi pe care obişnuia să se aşeze ori de cîte ori avea prilejul să intre în această încăpere. Profesorul observă gestul degajat al Dianei şi-i plăcu sincer, deşi se gîndi numaidecît dacă apropierea aceasta, oarecum intimă, dintre el şi ceilalţi colaboratori ai Centrului n-ar putea avea la un moment dat consecinţe neplăcute. Se gîndi dacă nu cumva ar trebui să se poarte mai rece, impunînd distanţa cuvenită între el, conducătorul, şi cei ce-l înconjoară. Se gîndi dacă n-ar trebui să fie chiar mai sever în susţinerea punctului său de vedere în diferitele împrejurări, fără să mai cerceteze cu atîta insistenţă opiniile celorlalţi, fără a mai căuta să-i convingă de oportunitatea măsurilor sale. Se gîndi apoi dacă n-ar fi fost mai nimerit ca şi de data aceasta să fi fost mult mai rezervat faţă de Diana, care, oricum, era atît de tînără faţă de el.

îi plăcu totuşi felul degajat în care Diana, fără să aştepte invitaţii speciale, se şi aşezase comod în fotoliul acela mare şi albastru, desperecheat de toate celelalte mobile şi mirosind, evident, a bătrîneţe. Nimeni nu se aşezase niciodată pe el (în afară de Diana) şi totuşi nu se îndura să-l scoată din cameră. Îl ştia mereu acolo, niciodată în acelaşi loc, mutat după cine ştie ce capricii sau gusturi ale bătrînei Lala, care, după cum presupunea Şincan, ţinea foarte mult la această mobilă...

Se aşeză alături în scaunul de fibre sintetice şi sună robotul, căruia îi comandă ceva răcoritor şi dulce, apoi o întrebă pe Diana dacă mai dorea şi altceva. Ea refuză şi robotul dispăru prin uşa îngustă, tăiată în zidul din spatele mesei de lucru.

Şincan o privi cu atenţie pe tînăra sa colaboratoare. Lipsise mai multă vreme de la Centru şi avea impresia că în acest timp se produseseră foarte multe transformări, pe care el încă nu le putuse sesiza. Chiar Diana, de pildă, i se părea că mai crescuse, ceea ce la vîrsta ei era aproape exclus. Oricum însă, o găsea schimbată. Nu-şi dădea bine seama cum anume, dar o vedea parcă altfel şi nu ştia dacă trebuie să se încreadă sau nu în impresiile sale.

Diana era una dintre cele mai tinere cercetătoare ale Centrului de producţie cerealieră din D. şi lucra doar de cîţiva ani aici. În acest timp se maturizase mult, deşi rămăsese aceeaşi copilă zvăpăiată, ageră şi gata oricînd să dea cele mai uimitoare şi tăioase replici, ori să-şi susţină cu încăpăţînare un punct al ei de vedere, fără să cedeze în faţa nici unui argument, chiar dacă îşi dădea seama, în cele din urmă, că n-avea dreptate. A doua zi însă se prefăcea că a uitat totul şi răspundea cu glume oricăror provocări de a relua discuţia, din ajun, nedînd astfel nimănui satisfacţie deplină.

Lui Şincan îi plăcea caracterul fetei şi-i plăcea mai ales felul cum se descurca în reţeaua de comenzi, atît de dificilă, a Centrului. Ba era tentat să creadă că n-avusese niciodată un dispecer mai abil şi mai priceput şi că „strengărița", cum îi spunea uneori, mustrînd-o, le cam luase piuitul tuturora.

Nu era de loc uşoară munca dispecerului. Şincan ştia ce înseamnă să ai în mînă distribuţia necesarului cuvenit pentru a asigura producţia cerealieră pe o întindere atît de mare de pămînt şi tocmai de aceea aprecia felul cum muncea Diana.

Şincan nu scăpa niciodată prilejul de a menţiona că, ştiu eu, cutare sau cutare însemnat om de ştiinţă sau cutare şi cutare conducător al cutărei instituţii de interes interplanetar a făcut practică sub îndrumarea sa, că drumul spre glorie al acestuia a trecut prin Centrul de producţie cerealieră din D., unde el s-a ocupat cu cea mai mare atenţie de viitorul savant, în care întrevedea încă de pe atunci talentul confirmat ulterior. Şi nu spunea toate acestea pentru a se lăuda. El simţea o adîncă mulţumire de pedagog, profesiune pentru care întotdeauna a nutrit o deosebită stimă. Cam la fel o privea şi pe Diana. Ca mîine se va mîndri şi cu ea, dar pînă atunci fata mai avea multe de învăţat aici, la acest dispecerat, înainte de a ajunge — cine ştie ? — poate chiar dispecer la Institutul de explorări cosmice.

Robotul reveni, aducînd o tavă cu două pahare înalte, în care făcea reflexe un lichid rubiniu, mirosind plăcut. Diana sorbi o înghiţitură şi, fără să vrea, îşi linse buzele, dar, dîndu-şi seama că el îi observase gestul, rîse, lăsîndu-se pe spate în fotoliu.

— E un obicei de cînd eram mică, spuse, şi nu pot scăpa de el, oricît am încercat.

— Poate pentru că mai eşti încă şi acum mică.

— Femeilor le place să fie mereu tinere...

— N-am spus tînără, ci mică, ceea ce este cu totul altceva, o tachină el. N-am dreptate ?

Diana se prefăcu supărată, dar numai pentru o clipă, căci imediat rîse din nou, lingîndu-se pe buze (de data aceasta ostentativ). Şincan rîse şi el, ca de o poznă, şi uită cu desăvîrşire că ea venise cu o problemă ce „trebuia discutată o dată pentru totdeauna" — aşa i se comunicase că ar fi spus Diana, cînd ceruse să fie primită.

— Ştii, spuse el, cînd eram mic, îmi plăcea şi mie să scot limba ori de cîte ori mă necăjea cineva. Nostim, nu ? Ce-ai zice dacă m-ai vedea şi acum scoţînd limba ?

Diana interpretă aceste cuvinte ca pe o mustrare şi-şi luă imediat un aer şi o poziţie cît se poate de sobră, părîndu-i rău că-şi permisese, poate, prea mult. La rîndul său, Şincan îşi dădu seama de întorsătura pe care o luaseră lucrurile şi se simţi deosebit de stînjenit ; stingherise, fără să vrea, buna dispoziţie a fetei. Se simţea vinovat şi nu ştia ce anume trebuia să facă pentru a restabili acea atmosferă intimă, plăcută, pe care, neîndemînatic, o spulberase. Cîteva clipe se lăsă o linişte apăsătoare şi nici unul dintre ei nu găsea cuvintele potrivite pentru a redeschide discuţia. În cele din urmă, Diana începu pe un ton oficial :

— Am venit să discut cu dumneavoastră o problemă deosebit de importantă pentru noi, o problemă care nu mai poate continua aşa sub nici un motiv. V-am mai spus, v-am mai atras atenţia, dar pînă acum nu se vede nici un rezultat. Vreau să mai discutăm acum, încă o dată, înainte ca eu să fac un memoriu Direcţiei generale. Nu vreau să consideraţi aceasta ca o ameninţare sau mai ştiu eu cum, dar lucrurile nu mai pot continua, vă rog să mă credeţi.

— Bine, bine. Te cred, firește, dar ia stai puţin să văd dacă îmi amintesc despre ce este vorba.

— Este vorba despre....

— Te rog, o opri Şincan cu un gest hotărît şi Diana îşi lăsă privirile în jos, aşteptînd să audă ce va spune, convinsă fiind că el îşi dăduse seama numaidecît, dar că încerca să cîştige timp.

Şincan îşi încruntă sprîncenele. Desigur, era vorba despre bătrînul Teofil. Îşi aducea aminte că, într-adevăr, mai discutase cu Diana despre el. Chiar de mai multe ori ; şi nu numai cu ea. Auzise vorbindu-se şi prin alte părţi despre Teofil — nu tocmai în termeni elogioşi.

Îşi aminti ultima discuţie cu Diana pe această temă. Era şi atunci nemulţumită de felul cum lucra bătrînul. Desigur, Diana avea dreptate, poate chiar multă dreptate, dar nu depindea totul numai de el, Şincan. La drept vorbind, nici Diana nu pretindea acest lucru, dar el ar fi trebuit să sesizeze Direcţia generală, sau să fi vorbit chiar cu Teofil, doar se cunoşteau de foarte multă vreme. Măcar în calitate de vechi prieten şi camarad ar fi putut sta de vorbă cu el, să vadă cum o mai duce, ce gînduri îl preocupă, ce are pe suflet. Trebuie să-i fie destul de greu la vîrsta lui, cu atîta bătaie de cap la Dispeceratul Central al Dirijării Condiţiilor Climaterice. Ar fi trebuit poate chiar să-i facă o vizită, să vadă în ce ape se scaldă şi, desigur, lucrurile s-ar fi putut îndrepta. Acum era sigur că nu numai Diana avea obiecţii temeinice împotriva lui, dar şi alţii. Erau suficiente argumente care să dovedească deficienţele în muncă ale lui Teofil ; acum erau, desigur, dar ce făcuse el pînă acum ? De ce nu întreprinsese nimic, doar nu era străin de toate acestea ? Se întreba şi nu putea să-şi răspundă. Oare şi alţii au fost tot atît de pasivi, oare şi alţii au lăsat să treacă totul sub tăcere ? Dar el însuşi ? Tăcuse într-adins sau era pur şi simplu o neglijenţă ? La această întrebare nu putea să-şi răspundă. Oricum, chestiunea era destul de încurcată. Trebuia să asculte părerea Dianei — doar de aceea venise ea — trebuia

să vadă mai îndeaproape ce era de făcut, să chibzuiască. Să facă un efort de înțelegere.

— Mi se pare, Diana, că vrei să spui, reluă el discuția, despre Teofil...

— Într-adevăr.

— Da, mi-am închipuit. Bătrînul a început să nu mai muncească așa cum s-ar cuveni, altfel spus, nu mai corespunde.

— N-am spus asta.

— Ba da, ba da. Așa este. Am mai auzit și de alții. Ce să-i faci ? Acesta este adevărul.

Șincan clătină din cap cu îngrijorare, apoi o privi pe Diana întrebător, ca și cum ar fi așteptat un răspuns definitiv la o întrebare dificilă.

— Da, a îmbătrînit, continuă el și vocea îi trăda o tristețe pe care nu și-o putea ascunde. Toți îmbătrînim o dată și o dată, ce să-i faci ? Se adună anii încetul cu încetul și...

Șincan făcu un gest larg, cu brațele deschise, a neputință. Diana simțea tulburarea profesorului. Știa că mai de mult, cu ani și ani în urmă, Șincan studiase sub îndrumarea lui Teofil și că între cei doi se legase o prietenie de care își aduceau cu drag aminte. Dar n-avea încotro. Munca nu admitea compromisuri.

O vreme tăcură amîndoi. Diana sorbea încet din paharul cu băutură răcoritoare și aștepta ca Șincan să vorbească. Dar acesta rămăsese într-o atitudine de contemplare, amintindu-și, probabil, cine știe ce întîmplări de demult care i-l evocau pe Teofil.

În cele din urmă, se hotărî să înceapă ea să vorbească, să-i arate profesorului cum anume mergeau treburile, că într-adevăr ele nu mai puteau continua astfel sub nici un motiv.

— Știți, începu Diana, cred că a obosit. A devenit pri-

pit şi nervos, mai ales în ultima vreme. Aproape că nu te poţi înţelege cu el. Să vedeţi ce se întîmplă.

Avea planificate, de pildă — asta s-a întîmplat chiar în luna trecută —, şase zile ploaie de gradul doi. Perfect. Patru zile a curs într-una, conform indicaţiilor. În a cincea zi, cercetătorii de teren ne semnalizează că solul a ajuns la un anumit grad de saturaţie şi că plantelor le este suficientă această umezeală. Iau legătura cu Dispeceratul Central al Dirijării Condiţiilor Climaterice şi vorbesc cu Teofil. „Uitaţi-vă care este situaţia, îi spun, aşa şi pe dincolo — nu mai avem nevoie de ploaie în ziua a şasea. Să fie suspendată". El parcă era absent. Mă asculta, dar nu înţelegea nimic. Îi repet şi dintr-o dată se enervează. „Nu se poate, zice. Atît este planificat, atît vă dăm. Altă dată să fiţi mai atenţi". Şi mi-a închis videofonul în nas, iar ploaia a continuat să cadă toată ziua următoare.

Pe măsură ce vorbea, Diana se înfierbînta tot mai mult. Prindea chef de discuţie şi simţea cum sîngele îi năvăleşte în obraji.

— Altă dată, continuă ea, aveam la noi al treilea soare mic. Dogorea, nu alta, dar era prea mic şi trebuia să-l tot plimbăm de colo-colo : îl jonglam ca la circ. Iau legătura cu Teofil : „Nu puteţi să ni-l schimbaţi ? întreb. E prea mic. Daţi-ne unul mai mare sau mai daţi-ne unul. Oricum, avea nevoie pentru o durată mai lungă". Era plictisit şi fără nici un chef. Zice : „Ce soare vă era planificat ?" „Al treilea mic", îi răspund. „Şi nu-l aveţi pe acela ?" „Ba da, dar dacă ne mai daţi unul, ori ni-l schimbaţi cu altul mai mare, în cîteva zile terminăm totul. Altfel o lungim iarăşi." „Da...", — zice el şi cade pe gînduri. Apoi, într-un tîrziu, adaugă : „Nu-i vina mea. Asta era scris, asta v-am dat. Dacă o lungiţi, treaba voastră !" Mi-am ieşit eu din răbdări : „Adică pe dumneata nu te interesează ce facem noi aici ? Adică îţi este indiferent

dacă realizăm cinci sau şase producţii anuale ?" „Ştii, mi-a replicat el cu un calm de-ţi venea să mori, pe mine să nu mă iei aşa... Eu îmi execut corect munca." Apoi dintr-o dată s-a enervat groaznic şi mi-a strigat în aparat: „Nu vreau să mai discut nimic. Mă auzi dumneata ?" Şi a mai continuat pe tonul acesta fără ca eu să pot interveni cumva. Apoi, bineînţeles, mi-a luat legătura. Auziţi, *el lucrează corect !* Ce nu pot eu suferi corectitudinea asta ! Mai bine să lucreze prost decît corect. *Corect !* Asta înseamnă să nu mai judeci, să nu înţelegi nimic din tot ceea ce se întîmplă în jurul tău, să fii o maşină care acţionează după cum o apeşi pe butoane. Asta face el, munceşte *corect.*

Diana se înfuriase de-a binelea. Îşi îndreptă o şuviţă de păr ce-i cădea mereu pe frunte şi se adînci şi mai mult în fotoliul albastru.

— Ce era să fac ? continuă ea. I-au legătura cu Centrul de Producţie Cerealieră din I. Discut cu dispecerul de acolo, le explic situaţia şi ei înţeleg. Ştiam că le era repartizat primul mare soare artificial şi că, începînd cu ziua următoare, celor din T. le fusese repartizat primul soare mic artificial. Le propunem să-l centreze în aşa fel pe cel mare încît să acopere ambele teritorii, doar sînt foarte apropiate — vecine, ştiţi, nu ? — iar pe cel mic să ni-l dea nouă. Ei sînt de acord. Vorbesc şi cu cei din T., sînt şi ei de acord. „Ei bine, le spun, anunţaţi-l pe Teofil că renunţaţi, iar eu am să i-l cer anume." Perfect. Ştiţi însă ce a făcut Teofil ? L-a trecut în rotaţie pasivă. „Păi bine, omule, i-am strigat, nu ţi-am spus că noi avem nevoie de aşa ceva ?" „Ba da, mi-o tăie el, dar nu eraţi planificaţi şi atunci..." „Atunci ce ?" „Atunci l-am trecut în rotaţie." „Mă rog, fie şi aşa, m-am învoit eu, dar acum ştiţi că-l solicităm, l-au cedat anume, aşa că fiţi bun şi scoateţi-l din rotaţia pasivă şi plasaţi-l încoace." „Nu se poate."

„Cum nu se poate ?“ „Dar ce crezi dumneata, zice Teofil, că eu nu am altceva mai bun de făcut decît să mă joc de-a sorii ? Unul mai vrea, altul renunţă, unul zice să-l mut mai încolo, altul mai încoace. Ce crezi dumneata că sînt eu aici ? De ce n-ai spus clar de la început ? Acum gata. Mai ai şi vreo altă problemă ?“ Asta era culmea, curată obrăznicie. Nu pot să-mi dau seama de ce face toate acestea. Nu pot să cred că din rea-voinţă. E, însă, cînd nervos, cînd distrat şi prea lucrează... corect. Auzi, corect !? răbufni Diana. Şi astea sînt aşa, dificultăţile mai rare totuşi. Dar de cele zilnice, fleacurile, nici nu mai vorbesc. Atunci cu vîntul, ţineţi minte ? În loc de sud-est ne-a dat nord-est. Zicea că la el în grafic aşa e trecut. Ne-a suflat vîntul o zi întreagă de ne-a umflat nu alta, pînă cînd am luat legătura cu Direcţia. Dar ce să mai lungesc vorba. Vi le-am mai spus şi altă dată, le ştiţi şi dumneavoastră foarte bine. Aşa nu mai merge. Trebuie să existe o soluţie.

— Da, trebuie luate măsuri, spuse tărăgănat Şincan. Dar crezi oare că este chiar atît de simplu şi de uşor ? Şi apoi, ce măsuri ar fi de luat ? Să-l discute în consiliu ? Să-l înlăture pe Teofil ? Ştiu eu, ar fi şi aceasta o soluţie. La drept vorbind, nici nu-i treaba mea. Eu ar trebui doar să sesizez Direcţia şi să fiu împăcat cu gîndul că sarcina mea a fost îndeplinită. Dumneata ce spui ?

Diana îl privea atentă. Îşi simţea faţa arzînd şi nu ştia ce anume să spună. Tăcea. Tăcea şi Şincan.

În încăpere se lăsă o linişte apăsătoare, în care numai bătăile ceasului electronic se auzeau, marcînd monoton secundele. Diana, strînsă pe marginea fotoliului, care acum i se părea enorm, îl privea cu insistenţă pe Şincan.

Se vedea limpede că nu era indiferent faţă de ceea ce auzise, că îi dădea dreptate ei, dar în acelaşi timp căuta ceva, poate ceva care să-l absolve într-un fel pe Teofil. Nu voia circumstanţe atenuante. Faptele erau fapte şi nu

începea nici o îndoială asupra autenticității lor. Oare Teofil ce avea de spus în această chestiune? Ce credea el despre tot ce se spunea în legătură cu felul său de a munci? Astfel de întrebări îl frămîntau pe Şincan. Diana încerca să-i prindă firul gîndurilor, să-l înţeleagă. Privindu-l atentă, îi descoperi pe frunte o cută adîncă, ce-i trecea severă pînă între sprîncene. Nu-l văzuse poate niciodată astfel.

În cele din urmă Şincan se ridică şi începu să se plimbe cu paşi mari şi rari de-a lungul camerei, oprindu-se din cînd în cînd în dreptul geamurilor ce dădeau spre cîmpia largă a fluviului D. Lanurile erau în pîrg. Aurul lor strălucea încremenit în lumina puternică a Soarelui. Cît vedeai cu ochii, întinderea era netedă, fără nici o ridicătură, fără nici un obstacol. O vastă întindere de aur.

În minte îi veni acea uriaşă mare de aur împietrit peste care călcase uluit de emoţie în escala sa pe Laniana, planeta aceea îndepărtată unde fusese trimis imediat după absolvirea Institutului. Un bulgăre strălucitor într-un imens întuneric. Aureola sa fosforescentă era marcată pe toate hărţile cosmice cu un nimb luminos, peste care însă se aşternea un mare semn de întrebare. Erau suficiente aceste elemente pentru ca să atragă spre ea pe oricare navigator ceresc şi cu atît mai mult pe un cercetător ştiinţific. Laniana îl atrăsese şi pe Şincan. Acolo îl cunoscuse pe Teofil. „Eu sînt regele Midas! se prezentase el. Tot pe ce pun mîna aici e de aur. Nu-i aşa că-i minunat ca totul în jurul tău să fie de aur?" Îl privea cu oarecare sfială şi chiar cu neîncredere. Tonul pe care se prezentase acest Teofil era ironic, iar cuvintele purtau o evidentă nuanţă batjocoritoare. Înalt, uscăţiv, cu mişcări largi, călca deşirat pe întinderea aceea de un galben auriu strălucitor, ca un trubadur romantic, privind cu ochi dispreţuitori depărtările lipsite de înălţimi proeminente ale planetei. Se afla

de cîțiva ani pe Laniana, împreună cu alți cinci colaboratori, pentru întocmirea documentației planetei care (spunea Teofil), „nici măcar nu este de aur. Te înșală doar cu strălucirea ei, îți fură vederea, și atîta tot. O simplă tinichea ce strălucește în bătaia razelor unui soare prea puternic. Iată o planetă de o rară banalitate!" De fapt, n-avea dreptate. Îl plictisea numai. Îl înfuria monotonia vieții pe Laniana care, pe lîngă faptul că nu era nici prea mare, avea o formă aproape sferică, un relief neted pînă la perfecțiune. „Încep să urăsc perfecțiunea", spunea Teofil, și zile întregi se închidea în laborator, aplecat peste analize, numai pentru a nu ieși să vadă iarăși și iarăși aceleași întinderi încremenite, de un galben auriu, nepermis de plate, fără munți, fără văi abrupte.

Pe Șincan îl primise cu ironie. „Ce nevoie avem noi aici de un astrobiolog? Cam ce ai vrea dumneata să studiezi aici? Planete? Ei bine, află că nu sînt mai mult de zece specii. Vietăți? Și mai puține. Chimiști mai avem doi. Ce-o să faci aici, nu-mi pot da seama. Dar, în sfîrșit, dacă te-au trimis, fii bine venit. Mai rămînem și așa vreun an și plecăm. Abia aștept ziua aceea". Se împrieteniseră însă repede. Teofil era un om de mare capacitate intelectuală și cu o rară voință de muncă. Studiase fizica astrală și fusese mulți ani asistentul unui cunoscut savant în vremea aceea, la Universitatea din V. Dar nu-i prea plăcuse să stea mereu în același loc, în același oraș, să asiste mereu la aceleași cursuri pe care începuse să le învețe pe de rost. Zborurile interplanetare efectuate în timpul studenției, ca practicant pe lîngă unele expediții de mare amploare, îi cuceriseră inima. Gîndul îi era mereu la zborurile acelea prin spațiile siderale și într-o zi renunță la cariera universitară și ceru să fie trimis în expediții, dacă era posibil, chiar în afara sistemului solar. Dacă se putea și mai departe, cu atît mai bine. Cutreierase apoi planete din

constelațiile apropiate, ajunsese pînă spre Lebăda, făcuse comunicări științifice de o deosebită valoare, descrisese cîteva mecanisme ale fizicii interastrale, cu alte cuvinte devenise într-un fel o personalitate. Dar îi plăceau distanțele mari. Pleca de obicei în cele mai depărtate expediții, care durau uneori zeci de ani. Se întorcea de acolo, stătea puțin pe Pămînt și-și lua iarăși zborul. Se obișnuise să „hoinărească" printre stele, cum spunea el, și o patimă a marilor distanțe îl cuprinsese cu desăvîrșire. Dar prea plecase mult. Anii lui treceau greu, de cîteva ori mai încet decît pe Pămînt. Se simțea mereu tînăr, deși vîrsta lui terestră devenea tot mai impresionantă. Pe Pămînt se perindaseră cîteva generații de oameni pe care el nu apucase să-i cunoască decît în graba scurtelor popasuri dintre două zboruri. Reîntors la cuib, de fiecare dată se simțea tot mai străin, mai singur, deși nu erau puțini aceia care se interesau de el.

Între timp, pe Pămînt se schimbaseră multe. Însăși imaginea lumii al cărei sol era în univers devenise alta decît cea pe care o purta în suflet, în inimă. Și astfel, începuse să se simtă depășit. Dar pe măsură ce trecea timpul, se deștepta în el o mare nostalgie după Pămîntul natal, pe care cu greu și-o putea stăpîni. Și totuși, cît de dureroase erau pentru el întoarcerile pe Pămînt, după care tînjea ani în șir, rătăcit printre stele, pentru ca o dată ajuns să pună din nou piciorul pe el să se simtă străin, să nu-și găsească locul nicăieri și să vrea din nou să plece. Acolo, printre îndepărtatele stele ale lumii cerești, se simțea mai pămîntean ca oriunde.

Ieșea uneori noaptea să se plimbe. Mergea pînă departe în imensul deșert auriu. Se oprea acolo, lîngă o ușoară ridicătură acoperită cu un strat subțire de plante alburii, asemănătoare mușchilor sau lichenilor din regiunile nordice ale Pămîntului. Se întindea pe spate și privea stelele. Ore

în şir stătea nemişcat, privind marea boltă cerească. Uneori îl apucau zorile. Atunci se întorcea tăcut şi o melancolie bolnăvicioasă punea stăpînire pe el cîteva zile în şir. Nu era chip să-l mai poţi antrena în vreo discuţie. Lucra în neştire, fără să ia în seamă pe nimeni şi nimic. Oamenii se obişnuiseră cu felul său de a fi şi nu-l tulburau. Îi purtau respect şi multă, foarte multă grijă.

Într-una din nopţi, Şincai n-avea somn. Îl copleşeau amintirile studenţiei petrecute la V. Îşi amintea de fata aceea căreia îi făgăduise că se vor căsători de îndată ce se va întoarce de pe Laniana. O, oîte gînduri nu te copleşesc acolo, departe de toate, singur într-o lume a tăcerilor şi a nemişcării...

Se ridică din pat şi ieşi. Afară era noapte senină, străvezie. Ciudat, se gîndi, pe Pămînt în nopţile cu Lună totul e învăluit într-o lumină mătăsoasă, argintie, iar pe cer sînt atît de puţine stele. Aici era altfel. Reflectată în oglinzile strălucitoare ale scoarţei, lumina galben-portocalie, într-o aureolă fosforescentă ce iradia fantastic, profila pe orizont siluete mişcătoare de umbre. Pe cer erau puzderie de stele şi aerul parcă vibra sonor. Totul îţi crea senzaţia visului, a irealului. Copleşit de spectacol, nici nu-şi dădu seama cît de mult se îndepărtase de clădirile Staţiunii în acel pustiu de aur. Mergea cu paşi leneşi, cu gîndurile învolburate, privind cerul, mereu cerul. Deodată însă, în depărtarea ţinutului i se păru că cineva sau ceva înalt se clătina în adierea subţire a unui vînt de noapte. Se cutremură de emoţie, de spaimă, de bucurie... La început ezită, dar simţea că ceva îl atrage într-acolo. Poate planeta era, totuşi, populată... Mintea începu să-i lucreze cu febrilitate. Mări paşii din ce în ce mai mult. Aproape fugea. Distanţa i se păru enormă şi clipele treceau încet — adevărate veşnicii. Deodată însă totul se mărui în imaginaţia sa aprinsă.

Recunoscu în umbra aceea silueta lui Teofil. Cum de nu se gîndise de la început ? Cum de nu-şi dăduse seama ? Se opri brusc. Nu trebuia să-l tulbure. Şi apoi nici nu ştia oum anume l-ar fi primit alături de sine într-o asemenea noapte. O vreme rămase locului, apoi se întoarse şi, cu paşi nehotărîţi, se îndepărtă încet. Era însă prea tîrziu. Teofil îl văzuse şi acum îl striga. Nu-l recunoscuse, nu-şi dăduse seama care anume dintre cei şase membri ai expediţiei era, dar îl chema. Îl chema cu o voce hotărîtă, ce nu permitea refuzul. O clipă Şincan vru să fugă, dar îi fu ruşine. Să nu creadă cumva Teofil că îl supraveghea, că îl puseseră anume ceilalţi să-l urmărească ; se apropie încet de locul acela acoperit cu licheni alburii, care distona în contextul auriu al întinderii.

— A, tu erai, biologule... vorbi Teofil, fără ca Şincan să-şi poată da seama dacă acesta se mira, ori era numai dezamăgit de prezenţa sa.

— Da, eu. Te aşteptai să fie altcineva ?

— Ştiu eu, poate într-adevăr aşteptam pe altcineva... Aici nu m-ar mira să se petreacă minuni. Dar, vezi bine, cine putea fi altul decît tine ?

Vorbele îi erau stranii, sau poate aşa i se păreau lui Şincan. Se apropie mai mult de Teofil. Îl privi în tăcere, apoi se aşeză lîngă el şi spuse :

— Eşti ciudat, Teofil.

— Găseşti ?

— Desigur ; te porţi ciudat ; vorbele tale sînt de multe ori stranii, cu tîlcuri ascunse, parcă ai fi de pe o altă planetă.

— De pe o altă planetă... repetă Teofil abia şoptit. Dar poate că sînt într-adevăr de pe o altă planetă. Umblînd ani în şir, prin spaţii, capeţi tu însuţi ceva din neliniştea lor în felul de a fi... Şi nu crezi că tot cercetînd atîtea pla-

nete, mereu altele și altele, poți să pari la un moment dat tu însuți ca unul venit de pe o altă planetă ?

Vorbea rar. Cuvintele aveau o sonoritate a lor aparte, profundă și gravă, vocea îi era caldă și plăcută ; părea emoționat. Nu-l privea. Continua să se uite pe cer, ca și cum ar fi vrut să desluşească acolo ceva, o taină poate, pe care o urmărea de atîta vreme.

— Știi la ce mă uit ? întrebă aproape brusc, întorcîndu-se spre Șincan și căutîndu-i privirea. E un obicei al meu ca oriunde m-aș afla în această imensitate pe care noi o numim Cosmos să caut cu privirea Pămîntul. E absurd să încerci, de la o asemenea distanță, să vezi o planetă căreia îi dovedești existența numai prin calcule. E absurd să crezi că ai putea s-o vezi cu ochii liberi. Și totuși eu o *văd* uneori. *Văd* Pămîntul, cu zăpezile polare, cu brîul de foc al Ecuatorului, cu oamenii care îi populează fiecare ungher, cu vietățile și plantele sale. Îți dai seama ce înseamnă asta ? Să *vezi* toate acestea de aici, și nu numai de aici ! Le-am văzut de pretutindeni. Dar le-am văzut *aievea*, înțelegi ? Îți dai seama ce înseamnă aceasta ? Ție nu ți s-a întîmplat niciodată ?

Șincan clătină din cap. Îi părea rău că-l tulburase pe Teofil în acea noapte ; dar se bucura că simțea și el aceeași dorință de a regăsi acolo, printre stele, Pămîntul.

— Dar nici n-ai avut cînd, reluă Teofil. Pînă acum abia dacă ai ieșit o dată sau de două ori din sistemul solar. Pe cînd eu...

Mult timp nu-și mai spuseseră nimic unul altuia. Fiecare rămăsese cu gîndurile sale. O singură dată Teofil tresări, cînd o stea alunecă din înaltul cerului, lăsînd în urmă o dîră ascuțită de lumină. Șincan zîmbi. Era întuneric și Teofil n-avea cum să-i surprindă zîmbetul. Nu știa de ce îi venea să rîdă, să rîdă cu hohote. Simțea în piept un tremur nervos și abia se putea reține să n-o rupă

la fugă. Nu-şi dădea seama de ce, dar se simţea ca în copilărie, cînd cerul îl tulbura, stînd în fiecare seară şi privindu-l prin geamurile larg deschise.

— Cîte asemănări sînt aici cu Pămîntul, spuse Şincan. Noaptea cerul e înstelat, stelele cad şi ai tot respira aerul acesta pe care, la drept vorbind, nici nu te-ai mira să-l ştii şi pe el auriu. Da, e aproape ca pe Pămînt...

Teofil nu-l mai privea. Asculta numai şi clătina din cap a îndoială.

— Pămîntul... şopti el. Apoi repetă de cîteva ori cuvîntul, la intervale mari. Pămîntul... Pămîntul...

Se ridică încet şi o porni agale înapoi spre Staţiune. Merse aşa o vreme pînă se îndepărtă de-a binelea. Atunci se întoarse şi-i făcu semn cu mîna.

— Hei, tu nu vii ? Vino, e tîrziu. O să ne prindă zorile pe aici. Şi cînd Şincan fu mai aproape, Teofil zise cu aceeaşi voce cu care vorbise atunci, la prima lor întîlnire :

— Să nu afle ceilalţi că am fost în noaptea aceasta pe Pămînt. Ne-ar crede nebuni, mai ştii ?

De atunci între ei s-a legat o prietenie din ce în ce mai strînsă. Nopţi întregi cutreierau planeta privind cerul înstelat, foarte rar acoperit de nori, discutînd despre Pămînt. O, cum iubea Teofil Pămîntul, cu cîtă patimă ! Şi cu cît îl iubea mai mult, cu atît se simţea mai îndepărtat de el. Din dragoste pentru el plecase în depărtările stelare şi, totuşi, numai depărtarea era aceea care îl lega de Pămînt cu fire nebănuit de puternice.

Dar, după expediţia din Laniana, n-a mai urmat decît o singură plecare. Au mai trecut cîţiva ani şi Teofil s-a întors pe Pămînt. De data aceasta avea să rămînă aici multă vreme, să muncească printre semenii lui, pămîntenii. Consiliul Zborurilor Interastrale hotărîse ca Teofil să fie retras din reţeaua activă a exploratorilor. L-au numit la Centrul de Pregătire al Zborurilor Cosmice, iar după numai cîţiva ani a fost

trecut într-o altă muncă. Așa, schimbă cîteva locuri, cîteva profesiuni, ani la rînd, pînă cînd ajunse dispecer principal la Direcția de Coordonare a Condițiilor Climaterice, căci nu putea concepe să se retragă definitiv din activitate.

...De toate acestea își aminti Șincan, privind lanurile aurii, întinse pînă în depărtare. Cînd își reveni din gînduri, se întoarse spre fotoliul albastru, dar Diana nu se mai afla acolo. Plecase. Nici nu simțise cînd. Rămăsese singur în încăpere, și avea senzația că ar fi fost chiar atunci pe Laniana, de unde abia se întorsese.

Privi ceasul. Era încă devreme. Ziua abia trecuse de jumătate. Se așeză la birou și răsfoi filele calendarului. N-avea chef de lucru. Privea distrat cifrele scrise cu litere groase și mari pe fiecare filă, cînd îi veni în minte o idee: „Ce-ar fi dacă aș pleca chiar acum la Teofil, să vorbesc cu el ?“ O clipă stătu în cumpănă, apoi se hotărî. Anunță că va lipsi două zile și se grăbi spre aeroport ; avea avion peste o oră în direcția M., unde-și avea sediul Direcția.

Călătoria i se păru extrem de lungă. Timpul trecea cu o încetineală de-a dreptul enervantă și cînd, ajuns pe aeroportul din M., își dădu seama că de fapt toată călătoria nu durase decît trei sferturi de oră, aproape că nu-i veni să creadă. Ziua era pe sfîrșite și Teofil nu putea să mai fie la Dispecerat. Era, desigur, acasă.

Teofil, care ținea să fie înconjurat de elemente ale unei vechi atmosfere terestre, familiare lui, locuia într-o vilă la marginea orașului, tocmai în partea opusă aeroportului, și drumul pînă acolo trecea prin centru. Străzile erau aglomerate, șiruri întregi de mașini alergau cu viteze amețitoare și pe nesimțite luminile orașului se aprindeau, colorate într-o plăcută armonie de-a lungul magistralelor ce se deschideau în toate direcțiile. Șincan privea prin fereastra mașinii fără să-și concentreze atenția asupra vreunui lucru anume. Se surprinse cu mirare în această ipostază și se

ruşină. Îi păru bine că se afla singur în maşină şi că nu-l auzise nimeni. Singurătatea acestor cîteva minute îi făcea bine. Îl tulburaseră amintirile şi acum putea să se reculeagă. *Trebuia* chiar să se reculeagă înaintea unei discuţii care nu se ştia în ce fel avea să decurgă. Ce anume îi va spune lui Teofil ? Cu ce va începe ? Nu se gîndise încă şi nici nu mai avea cînd. Maşina alerga foarte repede, iar el trebuia să fie cît mai calm, cît mai liniştit în seara aceea. *Trebuia.*

Vila era înconjurată de pomi tineri, cu arbuşti care încadrau geometric rondurile cu flori. Seara cu penumbrele ei transforma totul, dînd un uşor aer romantic aşezării.

Teofil se afla în bibliotecă. Aşezat la masa de lucru, studia un itinerar astral în faţa unor hărţi uriaşe, colorate în albastru, pe care linii galbene şi roşii se împleteau ca un păienjeniş.

Vizita lui Şincan îi surprinse. Îşi strînseră mîinile cu afecţiune, se cercetară din priviri, ca după o lungă absenţă, încercînd fiecare să descopere la celălalt urmele pe care timpul le lasă necruţător pe chipurile omeneşti. Vizita aceasta inopinată îi făcuse într-adevăr o surpriză plăcută lui Teofil. Îl invită să ia loc şi-i pregăti numaidecît, după o veche reţetă, o băutură aromată din cocos.

Discuţia se închegă lesne. Şincan povesti despre călătoria sa de studii, apoi vorbiră despre ultimele cercetări în domeniul creşterii producţiei cerealiere şi aşa mai departe, pînă cînd Teofil întrebă cu un aer voit misterios :

— Ce crezi tu, ce surpriză ţi-aş putea face acum ?

— Habar n-am, răspunse Şincan.

— Gîndeşte-te totuşi. Ce crezi că am de gînd să fac, şi încă foarte curînd ?

Şincan, presimţind o alunecare tocmai spre subiectul discuţiei pe care ar fi dorit să o lanseze el, pentru a-i

reveni lui inițiativa și puterea de a o controla, încercă să devieze răspunsul.

— Știu eu ? Te pomenești că vrei să te însori.

— O, nu, rîse Teofil. Acum e prea tîrziu. La ce mi-ar mai trebui o soție ? Mireselor le stă bine să fie tinere. Dar nici o fată tînără nu mă vrea de bărbat. Pe cele mai în vîrstă nu le vreau eu, chiar așa îmbătrînit cum sînt.

— Ei, lasă, că nu arăți așa de îmbătrînit ! protestă Șincan. Și apoi, orice s-ar zice, arăți incomparabil mai tînăr decît ți-ar cere vîrsta terestră. Am sau nu dreptate ?

— E drept ce spui tu, numai că pe mine au cam început să mă lase puterile. De fapt, aici e și surpriza. Vreau să mă retrag pentru o vreme din activitate. Mi se oferă o posibilitate plăcută. Schimb vila asta de aici cu una, ce-i drept mai mică, dar mai pitorească, în munții A. O să stau toată ziua cu nasul în cărți. Cînd o să mă plictisesc, o să merg la vînătoare. Nu departe de vilă se află un parc natural, amenajat special pentru asta. O să merg la pescuit. O să fac excursii. Ce zici ? Frumos, nu ? Dar nu așteptă răspunsul lui Șincan, și se grăbi să adauge : Asta, desigur, numai pentru o perioadă de timp. Apoi vreau să-mi reiau munca. Ori la Direcție, ori în altă parte. Acum trebuie să fac o pauză, să plec undeva. Înțelegi ?

Șincan îl privea bănuitor. Simțea ceva fals în această bucurie pe care Teofil ținea cu tot dinadinsul s-o afișeze. Se gîndea : „Oare, într-adevăr, aceasta este soluția pe care trebuie s-o aleagă Teofil ? Și-a dat seama de felul nesatisfăcător în care muncește, ori i-a spus cineva ceva în acest sens și el a ales această cale ?" Era sigur că plecarea în munți, Teofil nu o alesese de plăcere. Era chiar sigur că nu-i convenea, îl cunoștea doar. Și totuși, aceasta era oare singura cale ? Nu, nu se putea. Teofil nu putea trăi fără o activitate precisă. El nu trebuia să se retragă din activitate. Trebuia găsită o altă soluție. Da, o altă soluție.

Scoaterea la „pensie" ar fi o prostie. Trebuia să i se ofere ceva. Să i se sugereze. Ceva care să-i placă, să-l pasioneze. Oricum, Teofil a făcut atît de multe lucruri măreţe în viaţa lui. Nici aşa nu se putea. Trebuia găsită o altă muncă, o... altă plecare. Dar nu acolo. Poate...

Şincan tresări la un gînd. Se îndreptă din spate şi-l privi fix pe Teofil. Se emoţionase de propria lui idee şi ar fi voit să ştie dinainte cum o va primi bătrînul astronaut.

— Ştii la ce m-am gîndit ? întrebă el. N-ar fi mai bine să pleci... să pleci într-o expediţie, undeva, cît mai departe ? Poate acolo va fi mai bine. Poate acolo e menirea ta să fii mereu...

Faţa lui Teofil se împietrise. Privirile îi deveniseră aspre şi reci, iar buzele îi tremurau nervos. Şincan îşi dădu seama că lovise acolo unde Teofil era mai sensibil. Îi păru rău de ce spusese, dar negăsind nimic, continuă :

— Ştii, asta este părerea mea. Şi nu numai a mea.

— Şi a mai cui, Şincan ?

— A tuturor. Şi Diana spune că ar fi mai bine dacă ai pleca.

— Diana ? întrebă Teofil. Cine este această Diană ?

— Cum, n-o ştii ? Fata aceea, dispecera de la Centrul nostru, zvăpăiata aceea, fată bună altfel, o fată minunată...

Şincan se opri îngrozit. „Am spus ceva ce nu trebuia să spun niciodată. Apoi Diana... De ce am spus că Diana?... Ea nu a vrut niciodată ca Teofil să plece. Aceasta a fost ideea mea. Îmi venise în minte acum, nici nu mă gîndisem bine la ea. Dar este o prostie. Sigur că da. Este o prostie pe care n-ar fi trebuit s-o spun pentru nimic în lume. De ce n-am avut curajul să o spun deschis : [Uite, asta cred eu. Tu ce zici ?] De ce am amestecat-o aici pe Diana ? Sînt un om de nimic, fără caracter..."

Teofil stătea nemişcat în scaunul său masiv, privind fără ţintă hărţile aflate pe masă. Stătu aşa multă vreme.

Îl auzea pe Şincan vorbind, dar nu-şi putea da seama ce spune. Nu putea desluşi nici un cuvînt, ca şi cum totul s-ar fi petrecut în vis. Totul în jur se învîrtea, şi el nu avea tăria să se clintească. Într-un tîrziu, se ridică încet de la masă şi-i întinse mîna lui Şincan.

— O să mă mai gîndesc la ceea ce mi-ai spus. Poate, într-adevăr, Diana are dreptate. Ea e tînără. Săgeţile ei şi-au ajuns ţinta, nu degeaba era ea zeiţa vînătorii. Da, da, cred că, într-adevăr, ar fi mai bine dacă aş pleca undeva foarte departe. Poate pe Laniana, ce zici ? Tu spuneai că acolo totul este atît de asemănător cu Pămîntul. Îţi mai aminteşti ? Poate Diana are totuşi dreptate. Am să mă mai gîndesc. Da, cred că aşa am să fac. Am să plec pe Laniana...

Îi strînse mîna şi se îndepărtă încet. Şincan rămase singur. Simţea strîngerea uşoară a mîinii lui Teofil şi în palmă îi mai rămăsese urma rece a degetelor bătrînului prieten. În faţă îi apăru chipul Dianei, privindu-l cu ochi mari, albaştri. Simţea privirile ei cum îl fixează aspre şi nu putea să scape de această imagine. Capul îi vîjîia, era trist de parcă ar fi auzit „Imnul despărţirii de planetă". Se lăsă pe scaunul masiv din spatele mesei. În faţă-i, hărţile cerului îşi pierduseră orice sens pentru el.

ritmul ascuns al inimii

Stelele cădeau de pe cer, una cîte una, în noaptea aceea albastră. Se desprindeau de sus, din mijlocul bolții ori de undeva de aiurea și despicau cerul cu arderea lor de o clipită.

Niciodată nu văzuse atîtea stele căzătoare. Cînd era copil se așeza vara în iarbă și, cît erau serile de lungi, privea cerul. I se părea că stelele tremură, că dispar și apar într-un joc de licurici pe care nu-l putea înțelege. Nu-i plăceau nopțile cu lună. Atunci nu se vedeau stelele, iar luna era prea albă, de var. Lumina ei palidă cădea peste tot în jur ca o apă moartă. Nu putea suferi nopțile cu lună.

Din locul în care se afla, cerul îi părea elipsoidal, luînd forma geamului etanș al cabinei. Stelele cădeau mereu, dar el nu reușea, nici acum, nici altădată, să vadă locul de unde se desprindeau, prăbușindu-se în gol. Le vedea numai trecerea vertiginoasă, ca un țipăt luminos și încerca să le reconstituie traiectoria. Cîteodată parcă veneau din Lebăda, alteori din Scorpion, uneori din Vărsătorul ori din Gemenii, din oricare altă constelație, niciodată însă din Ursa Mică. Poate era numai o iluzie, ori era o lege ascunsă ca nici o stea să nu treacă pe acolo și el se minuna ca atunci, în

copilărie, cînd aştepta să cadă măcar una, vreodată, pe Pămînt.

— Ciudat, prin Ursa Mică nu trece nici o stea căzătoare, spuse. Oare de ce ? Nu-mi aduc aminte să existe o asemenea lege. N-am dreptate ?

Romulus îl privi mirat. Vasăzică, Nic nu-l ascultase. Nu auzise nimic din tot ceea ce îi spusese pînă atunci. Vorbise atîta vreme degeaba. Dar nu era supărat. Cadranul pulsiotronului electronic îi indica ritmul normal al inimii şi starea mult ameliorată a sistemului nervos şi acesta era cel mai important lucru. Chiar dacă nu-l ascultase, Nic rămăsese treaz, ba mai mult, se gîndise la ceva, la ceva anume şi acesta era un semn în plus că putea să-şi învingă boala.

De peste trei ore Nic stătea, fără să se mişte, întins în patul destinat intervenţiilor medicale. Arterele îi fuseseră conectate la ventuzele aparatelor de neutralizare a radiaţiilor şi de aceea îşi simţea corpul întreg parcă strîns în chingi. Era toropit, îl copleşea somnul, dar Romulus îl tot ţinea de vorbă. Nu-i lăsa o clipă răgazul să-şi închidă pleoapele. Ce-i drept, nu-l prea asculta. Ştia că nu are voie să doarmă pe toată durata intervenţiei, dar niciodată nu se interesase de ce anume. Nu crezuse că va ajunge cîndva într-o asemenea situaţie. Nici acum nu i s-ar fi întîmplat nimic, dacă nu ar fi fost explozia aceea. Lucrase atîta vreme în cariera de uraniu şi nu avusese accidente pînă acum, cînd, aşa, deodată, nici nu-şi dădea seama prea bine cum, s-a produs explozia. E adevărat că pe planetă erau foarte frecvente furtunile magnetice, dar acestea nu-i împiedicau să lucreze. Costumele de protecţie erau excelente neutralizatoare. De data aceasta însă... Încă nu-şi putea da seama cum se petrecuseră lucrurile. În starea în care se afla acum, nu se putea concentra. Era prea obosit, prea slăbit... Dacă nu ar fi fost atît de aproape, scăpa teafăr. Aşa, costumul fusese perforat în mai multe locuri şi el inhalase o mare doză de radiaţii. Îşi pier-

duse cunoştinţa şi numai după reanimare se deşteptase de-a binelea.

Era deja pregătit pentru intervenţie, cînd îşi revenise în fire, iar aparatele bîzîiau monoton şi subţire. Rînd pe rînd plecaseră din încăpere cu toţii. Plecase şi medicul care în noaptea aceea avea legătura cu Pămîntul pentru a comunica rezultatele din ultimele treizeci de zile ale cercetărilor pe planetă. Rămăsese cu el în încăpere doar Romulus. Se aşezase lîngă pat pe un scaun flexibil şi începuse să-i vorbească despre furtuna din ajun. Dar Nic nu se putea concentra de loc şi nu înţelegea nimic din tot ce îi explica omul acela atît de locvace. Poate de aceea îl şi lăsaseră pe el acolo, şi nu rămăsese medicul, pentru că vorbea întotdeauna mult.

Ţinea minte numai că doctorul îi spusese la plecare : „Să nu care cumva să te laşi furat de somn, mă auzi ?"

Îi făcuse semn din pleoape că auzise. Apoi, pe un ton sever doctorul i se adresase lui Romulus : „Nu-l laşi să doarmă. Să-l ţii de vorbă pînă mă întorc. Acum să te văd, istoricule ! Poţi să-i înşiri verzi şi uscate, toată evoluţia de la pitecantropi încoace, numai să nu-l slăbeşti o clipă. Ne-am înţeles, cred. Eu mă întorc de îndată ce termin comunicarea".

Cuvintele doctorului îi rămăseseră în auz, poate pentru că fuseseră rostite cu prea multă gravitate. La drept vorbind, lui nu i se păreau lucrurile chiar atît de grave. Trebuia să reziste vreo douăsprezece ore fără să doarmă. Nu era cine ştie ce, doar mai stătuse el şi altă dată fără somn, numai că acum se simţea moleşit şi nu putea să se gîndească mai mult timp la ceva anume. Îi veneau în minte tot soiul de idei, de gînduri, sărea de la unul la altul fără vreo logică şi îşi simţea pleoapele grele. Într-adevăr, îi era somn. Privind însă cerul i se părea că se linişteşte. Dar prea cădeau multe stele în noaptea aceea.

— M-ai auzit, Romulus ? întrebă din nou. De ce cad atît de multe stele ?

Romulus se uită la cer. Era într-adevăr senin, dar nu cădeau stele. Desigur, numai lui Nic i se părea. Totuşi nu-l contrazise.

— Probabil e o ploaie de meteoriţi.

— Nu, nu cred.

Nic vorbea greu. Abia rostea cuvintele. Unui alt bolnav i s-ar fi interzis orice efort, mai ales să vorbească. Lui însă, i se cerea tocmai acest lucru, să converseze cu Romulus.

— De ce nu crezi ?

— Pentru că prin Ursa Mică nu trece nici una. Cum e posibil ?

— Păi, încercă istoricul să-i dea un răspuns satisfăcător, Ursa Mică e aproape de punctul cel mai înalt al boltei.

— Cînd priveşti de pe Pămînt, dar nu de aici, îi atrase atenţia Nic.

Romulus privi iarăşi cerul prin geam elipsoidal. Nu văzu însă nicăieri Ursa Mică. Era în altă parte a bolţii şi din încăperea aceea nu putea fi văzută. Ce să-i răspundă ?

— Ascultă, Romulus, tu de ce trebuie să mă ţii pe mine de vorbă ? trecu Nic la o altă întrebare şi Romulus se simţi uşurat.

— Aşa a spus doctorul.

— Asta ştiu, dar de ce ?

Romulus zîmbi, pus, evident, din nou în încurcătură. Habar n-avea. Nu-l interesase niciodată medicina, în orice caz nu într-o aşa măsură ca să aibă habar de tratamentul adecvat în cutare sau cutare maladie. Avea în general noţiuni foarte vagi, iar la cursurile de pregătire antiradiantă nu prea fusese atent. Aparatajul şi costumele ce intrau în dotarea personală erau atît de perfecţionate, încît pericolul radiaţiilor i se părea perimat, iar cursurile îl enervaseră, socotind că se ţineau în virtutea unor tradiţii foarte vechi,

inutile acum. Şi totuşi, un accident ca acesta îi dovedea acum contrariul.

— Cum să-ţi explic ? începu el. Mi se pare că n-ai fost prea atent la cursurile de pregătire, altfel ai fi ştiut, încercă el o eschivă de la întrebare.

— Ai dreptate, îl aprobă Nic. Dar tu eşti pus aici ca să vorbeşti cu mine, aşa că n-ai decît să-mi explici pe îndelete. Sînt dispus să te ascult.

— Atunci, începu Romulus zîmbind, s-o luăm de departe şi cît mai simplu. Căuta astfel să cîştige timp.

— Radiaţia se aseamănă întrucîtva cu descărcarea electrică a trăznetului. Cu foarte mulţi ani în urmă, dacă un om era trăznit şi dacă nu murea pe loc, îl îngropau în pămînt, pentru ca să se scurgă din el toată electricitatea. În acest timp el nu avea voie să doarmă pentru că ar fi murit imediat. Inima ar fi slăbit ritmul şi... Mă înţelegi, nu ?

Romulus era încîntat că-i venise în minte ideea cu trăznetul. De aceea continuă imediat cu însufleţire :

— În vechime, oamenii aveau o mulţime de...

— Ştii ceva ? îl întrerupse Nic. Doctorul a spus să o iei de la pitecantropi, nu de la oameni. Aşa că, te rog...

Nic era de felul său un om vesel, spiritual. Romulus îl cunoştea foarte bine şi-i plăcea felul de a fi al acestuia. Îi plăcea să lucreze împreună cu el, chiar dacă Nic îl tachina mereu, ca şi acum. „Cel puţin te tachinează un om inteligent", replica el, cînd ceilalţi observau că fusese luat peste picior. Dacă nici acum Nic nu-şi pierduse buna dispoziţie, însemna că totul decurgea normal.

Indicatorul pulsiotronului oscila regulat între liniile ce marcau pe cadran ritmul normal al inimii. Nic rezista minunat intervenţiei.

— Ascultă, Romulus, tu chiar crezi că s-ar putea să mor din asta ?

— Ce prostii îţi mai trec prin cap ? !

— Doar tu spuneai că dacă adorm, s-a zis cu mine.
— Ei, desigur, nu trebuie să dormi. Trebuie să fii tare.
— Bine, bine. Hai, spune mai departe. Cum era cu pitecantropii ? Parcă despre asta vorbeai. Ba nu. Despre stelele căzătoare. De ce nu trece nici una prin Ursa Mică ?

Romulus începu din nou să vorbească pentru a-i reține atenția lui Nic. Inventa tot soiul de teorii, își aducea aminte de legile fizicii cosmice, pe care le expunea într-o formă aproximativă, dar făcea ce făcea și iar ajungea la istorie. Nic însă nu-l asculta. Trecuse cîtva timp, cîteva ore, și se simțea mai bine, deși corpul îi armoțise stînd nemișcat. Își simțea însă mintea limpede. Doar pe cer tot mai vedea căzînd stelele. Își aduse aminte că Romulus îi povestise odată despre niște credințe populare foarte vechi, după care, se spunea, fiecare om își avea steaua lui. Cînd murea omul, se stingea și steaua. Îi plăcuse această corespondență a oamenilor cu universul. Era un mit frumos dar trist. Un fior rece îi trecu prin corp, gîndindu-se la moarte. Nu se temea, dar prea o știa aproape. În minte îi veni iarăși explozia. Acum își amintea parcă mai bine cum se întîmplase totul. Imaginile îi reveneau mai clare din memorie.

Se întîmplase în cariera de uraniu, printre stîncile abrupte ale munților vulcanici. Nu mai înaintase niciodată atît de mult prin defileul acela ce se deschidea de la marginea lacului cu apă roșiatică, unde își instalaseră agregatele de prelucrare a minereului...

*
* *

Se reîntorceau cinci oameni dintr-o lungă expediție spre centrul Galaxiei. Aveau o misiune specială, deosebită. Trebuiau să cerceteze o mulțime de planete, să le prospecteze cu atenție în vederea unei transbordări a populației terestre de

pe vechea planetă care începea să se răccască din ce în ce mai mult, neoferind condiții din cele mai optime vieții umane ; trebuiau să propună o nouă planetă pentru a fi populată. Căutau, cu alte cuvinte, o nouă patrie planetară în Cosmos. Expediția lor făcea parte dintr-o serie de cercetări ample în acest sens. Misiunea lor era îndeplinită și se îndreptau spre bătrînul Pămînt. Combustibilul era pe sfîrșite și acum trebuiau să se abată din drum, să facă o scurtă escală pe una din planetele cele mai apropiate, pentru a-și procura cantitatea de combustibil necesară întoarcerii pe Pămînt. Detectoarele indicaseră această planetă ca fiind cea mai nimerită unui asemenea popas.

Aterizarea se făcuse în bune condițiuni. După cîteva zile își dădură seama că planeta era bîntuită de furtuni magnetice, care le îngreunau activitatea. Cercetaseră împrejurimile și se instalaseră în apropierea acestor munți vulcanici, foarte bogați în minereu de uraniu. După calculele probabile, ar fi avut nevoie de vreo șaptezeci de zile pentru a se aproviziona în mod corespunzător.

În timp ce instalațiile micii lor uzine începuseră să prelucreze minereul, astronauții cercetau planeta. Nici unuia dintre ei nu le-a venit însă ideea să pătrundă prin defileul atît de apropiat, care deschidea parcă o poartă spre inima munților vulcanici.

În ziua aceea însă, Nic a pornit singur prin defileu. Blocurile de stîncă aveau forme bizare, răsucite spre înălțimi, iar pe fundul văii se prelingea un fir subțire de apă roșie. După o bucată de drum, defileul începu să se deschidă, dar spre tristețea lui Nic, pe nesimțite, se dezlănțui o nouă furtună. Hotărî totuși să-și continue drumul. Nu peste mult, ajunse la marginea unui platou imens, tăiat în piatră, în mijlocul căruia se înălța argintie o navă cosmică, nu mult deosebită de a lor. Încercă imediat să ia legătura cu baza, dar nu-i răs-

punse nimeni. Lăsă aparatul deschis, pentru a face neîntrerupt apel, şi grăbi pasul spre navă. Era mult mai mare decît a lor şi, evident, de o altă construcţie decît cea terestră. O bucurie nespusă îl cuprinse. Însemna că pe planetă mai făcuse escală şi altcineva. Ce minunată întîlnire. Oamenii unor lumi îndepărtate, care se bănuiau de atîta vreme, care se căutau în infinit, puteau să se întîlnească, dintr-o întîmplare, pe o planetă lipsită de viaţă, pe care se abătuseră pentru a-şi procura combustibil. O întîlnire frăţească într-un impas. Dar oare de ce nu se arătaseră pînă atunci ? Era absolut sigur că venirea pe planetă a acestora se efectuase *înainte* de coborîrea lor, căci altfel ar fi înregistrat-o. De ce, atunci, nu dăduseră nici un semn de viaţă ? Nu-şi putea imagina că *ei* să nu le fi cunoscut mişcările, din moment ce se aflau atît de aproape unii de alţii. Şi totuşi... Poate că îi suspectaseră de ceva ; poate îi urmăriseră din espectativă ori poate pur şi simplu nu mai erau în viaţă... Toate acestea îi trecură prin minte într-o fracţiune de secundă.

Chemă insistent baza, dar nici de data aceasta nu-i răspunse nimeni. Abia cînd declanşă semnalul de alarmă, îi răspunse însuşi comandantul expediţiei. Cu sufletul la gură, Nic povesti totul şi-i chemă numaidecît. De prisos această chemare. Toţi patru erau deja îmbarcaţi în microracheta de intervenţie, pentru a veni la faţa locului.

Deşi îi ceruseră lui Nic să nu întreprindă nimic de unul singur, acesta nu-şi putu stăpîni entuziasmul. Se apropie mult de rachetă şi numai atunci observă că în jurul ei era instalat, pe o rază destul de largă, un cîmp de fire metalice, care se răsfira în toate părţile ca spiţele unei roţi. O clipă ezită să intre în această plasă, apoi însă începu să păşească cu grijă printre fire, luînd aminte la împletitură, pînă spre mijlocul acelei pînze, al cărei rost nu-l putea înţelege încă. Platoul foarte larg, înconjurat cu pereţi abrupţi de stîncă netedă, era bîntuit de curenţi puternici de aer. O rafală de

vînt, însoțită de descărcări magnetice, îl făcu să-și piardă pentru o clipă echilibrul și neputînd evita căderea, se prăbuși peste firele metalice subțiri din preajmă-i. Se bucură cînd își dădu seama că nu se întîmplase nimic la atingerea lor. Astfel căpătă și mai mult curaj. Vîntul se înteți însă și atunci se prinse cu nădejde de firele acelea, pentru a nu fi smuls de curent. Dar plasa, forțată prea mult, cedă și la o mișcare mai violentă a lui Nic, la o adevărată smucitură a lui, firele se rupseră, iar în clipa următoare, o explozie puternică îl făcu să-și piardă cunoștința. Mai mult nu-și amintea.

*
* *

În începere era liniște. Numai aparatele zbîrnîiau monoton și Romulus vorbea într-una, fără să se oprească.

Nic îi zîmbi recunoscător. Era însă tulburat. Își amintise cele trăite în ajun și acum voia neapărat să afle ce se întîmplase cu racheta. Unde erau oamenii aceia veniți de aiurea, din univers, pe această planetă blestemată ?

Îl privi pe Romulus, iscoditor. Desigur, el știa. De ce nu-i spusese însă nimic despre aceasta ? Se întîmplase o catastrofă și nu voia să-i comunice nimic, pînă cînd nu se va însănătoși ? Dar erau nedrepți. El trebuia să afle totul și încă numaidecît.

— Romulus, îl întrebă el, de ce nu mi-ai spus nimic despre racheta aceea din munți ?

Istoriograful tăcu. Poate pentru prima dată de cînd se afla lîngă Nic, întîrzia să-i răspundă. Se ridică de pe scaun și schiță cîțiva pași prin cabină, apoi se opri în dreptul ferestrei, privind cerul.

— Ce-ai fi vrut să-ți spun ? Nici eu nu știu mare lucru.

— Ce s-a întîmplat după aceea ?

Romulus făcu iar cîţiva paşi de-a lungul cabinei, apoi se aşeză din nou pe scaunul de lîngă pat. Privi cadranul pulsiotronului. Normal.

— Ce s-a întîmplat după aceea ? repetă Nic întrebarea.

— Racheta a explodat, îi răspunse scurt Romulus. Tocmai intrasem pe platou, continuă după o pauză în care cei doi se priviră insistent, cînd s-a produs explozia. Ea ţi-a provocat iradiaţia. Am vrut să te oprim, te vedeam tăvălit jos la baza rachetei, dar a fost prea tîrziu.

— Şi oamenii ?

— Oamenii...

— Da, oamenii. Ce s-a întîmplat cu oamenii ?!

— Nu ştiu.

— Cum, nu ştii ? Doar nu tu ai leşinat, ci eu. Trebuie să-mi spui adevărul, Romulus !

— Acesta e adevărul.

— Au murit ?!

— Dacă au murit ?...

— Dar, oamenii mai sînt în viaţă ? Au murit ? Mai trăiesc ? Ce s-a întîmplat cu ei ?

— Care oameni ? îl privi bănuitor Romulus.

— Cei din rachetă.

— Au fost oameni în rachetă ? întrebă din ce în ce mai mirat istoriograful.

— Desigur. Adică, nu ştiu. De unde vrei să ştiu eu ? Tu trebuie să ştii.

— A, este o presupunere...

— Şi ce are a face ? Vreau să ştiu adevărul : ce s-a întîmplat cu oamenii ?!

— Nu ştiu, răspunse calm Romulus. Nu ştiu ce s-a întîmplat cu oamenii. Au plecat comandantul şi astrofizicianul să efectueze cercetările necesare. Aici am rămas doar noi şi doctorul. El trebuie să vină numaidecît. În zori vor re-

veni, poate, şi ceilalţi. Atunci vom şti totul, Nic. Abia atunci vom şti adevărul. Cel puţin aşa cred.

Nic îl privi bănuitor. Cîteva clipe în încăpere se făcu linişte. Romulus evita să-i întîlnească privirea şi Nic înţelese că îi ascunde ceva. Asta îl tulbură. Nu mai insistă însă cu întrebări, dîndu-şi seama că istoriograful tot nu-i va spune nimic mai mult. Poate nu-i îngăduiseră să-i spună nimic ori poate, într-adevăr, nu ştia mai mult.

Închise pleoapele şi încercă să refacă el o logică a întîmplărilor. Imaginile i se întretăiau însă fragmentare şi o apă înfrigurată îi ştergea orice închipuire pînă cînd, de undeva, din depărtări siderale, văzu venind în zbor de nălucă o rachetă strălucitoare, de formă stranie, şi totuşi asemănătoare cu cele de construcţie terestră. O privi atent, pînă cînd se apropie mult, foarte mult. Se învîrti în jurul planetei cutremurată de furtuni magnetice, căutînd parcă un loc potrivit pentru coborîre, pînă cînd ajunse deasupra platoului din Munţii Vulcanici. Coborî lin, neverosimil de lin, încît atingerea cu scoarţa planetei nici nu fu simţită. Abia atunci Nic recunoscu racheta aceea pe care el o întîlnise dincolo de defileul cu apă roşiatică, în ajun.

— *„Nu ştiu ce s-a întîmplat cu oamenii"*...

...Astronauţii erau trei. Cel mai scund părea să fie conducătorul navei. Se îmbarcară într-o mică rachetă atomică şi porniră să cerceteze meticulos împrejurimile, planeta.

Veneau dinspre marginea Galaxiei. Expediţia lor dura de mulţi ani şi toţi trei erau nerăbdători să ajungă la ţintă, la finalul acelui enorm drum prin vastele spaţii ale cerului, cînd, dintr-o dată, aparatele de bord se agitară nepermis. O singură „privire" în „jur" şi cei trei astronauţi îşi dădură seama că intraseră în zonele de interferenţă ale unui sistem planetar în care, nu mai încăpea nici un dubiu, exista viaţă umană ; mai mult, în spaţiul cosmic alunecau nave de o uimitoare repeziciune. Determinară cu precizie poziţia lor

în spațiu (ce surpriză ! era tocmai sistemul în care se așteptau cel mai puțin să găsească ființe vii, necum oameni), apoi determinară planeta care înlesnise aceste condiții de existență a materiei în formele sale de organizare superioară.

„— Au plecat comandantul și astrofizicianul să efectueze cercetările necesare..."

...Hotărîră să abandoneze pentru scurt timp linia itinerariului lor și să facă o escală pe Planetă. Înainte însă de a pregăti nava pentru coborîre, își dădură seama că planeta este foarte puțin populată, aproape de loc, în ciuda faptului că pe cele cîteva cosmodroame bine concepute exista o mare mișcare : nave uriașe coborau la intervale destul de mici, aducînd cu ele oameni care se răspîndeau apoi pe suprafața Planetei în comuniuni aparte. În același timp, navele, o dată eliberate de prețioasa încărcătură umană, se întorceau în spațiu.

„— Aici am rămas doar noi și doctorul..."

...Nu le fu greu să înțeleagă situația. Popoarele unei alte planete, de undeva din necuprinsul spațiu astral, se mutau în această nouă „patrie". Condițiile pe care le oferea propriul lor sistem nu le mai puteau asigura existența și atunci întreprinderi temerare au determinat poziția și condițiile favorabile ale acestei planete dintr-un sistem solar îndepărtat, unde se transbordau acum pentru cine știe cîte miliarde de ani.

„— În zori vor reveni, poate, și ceilalți..."

...Cei trei astronauți hotărîră să coboare totuși, nu atît pentru a urmări această operație, cît mai ales din curiozitatea de a cunoaște oamenii unei lumi pe care o visau atît. Nu mică le-a fost mirarea cînd, apropiindu-se mult de planetă, și-au dat seama că sînt înconjurați de mărunte aparate de zbor interastral, care le urmăresc fiecare mișcare. Aterizarea nu le-a pus nici un fel de probleme, dar abia ieșiți din navă, s-au văzut înconjurați de mai mulți indivizi,

care nu manifestau nici măcar o urmă de bucurie pentru această întîlnire, şi conduşi în încăperile vaste ale unei instituţii-laborator. Aici au fost cercetaţi cu mare luare aminte, li s-au înregistrat cuvintele şi în curînd nepoftiţii oaspeţi îşi dădură seama că gazdele reuşiseră să descifreze limbajul lor, căci unul dintre ei li se adresă vorbind aceeaşi limbă. Erau suspectaţi de intenţii duşmănoase, bănuiţi că veniseră şi ei să ocupe această planetă pentru seminţia lor şi li se cerea să renunţe, ori, dacă nu... Li se cerea, de asemenea, să dea amănunte despre stadiul în care se află pregătirea lor de transbordare. La toate aceste întrebări cei trei rămaseseră muţi. Zadarnice au rămas încercările lor de a-i convinge apoi pe necunoscuţii stăpîni ai acelei lumi că nici una din toate supoziţiile şi temerile lor nu erau întemeiate.

„— El trebuie să vină numaidecît. Atunci vom şti totul..."

...Urmară zile grele. Cei trei astronauţi erau supuşi unui adevărat regim de detenţiune şi singura idee căreia îi rămaseseră credincioşi era aceea a evadării. Nu uşor le-a fost însă să-şi aplice planul. Şi o dată desprinşi de sol, au constatat că alte două rachete spaţiale pornesc pe urma lor. Goana, cu viteză maximă, era halucinantă. Urmăritorii se ţineau destul de aproape, dar aparatele lor nu aveau capacitatea navei fugarilor. De acest lucru se convinseseră destul de curînd şi erau liniştiţi că îşi vor pierde cu încetul urma în necunoscut, cînd aparatele semnalizară scăderea combustibilului sub limita minimă. Se impunea neîntîrziat o escală pe cel mai apropiat corp ceresc, pe orice planetă, pentru împrospătarea combustibilului. Astfel ajunseră să coboare pe această planetă a furtunilor magnetice. Dar se ştiau urmăriţi şi grăbeau din răsputeri prelucrarea minereului. Deodată însă, pe planetă îşi făcu apariţia o nouă navă. Desigur, cei trei preferaseră să se ţină la distanţă, pe cît posibil să rămînă neobservaţi, pînă cînd îşi vor termina operaţiunea de împrospătare a combustibilului şi atunci îşi vor lua zborul.

Dar iată, într-una din zile fură descoperiți. Cineva se apropia de ei, de nava lor, cu pași rari dar hotărîți. Plasa de apărare era instalată în jurul navei, așa că acel cineva nu putea ajunge pînă la ei. În plus, se stîrnise și o puternică furtună magnetică ce împiedica înaintarea nepoftitului. Descărcări uriașe de energie făceau să vibreze totul în jur cînd, deodată, omul ce se apropia de navă se prăbuși. Firele protectoare cedară și o explozie extraordinară cutremură întregul platou. Apoi urmă o liniște nefirească de adîncă...

*
* *

Cînd intră medicul, îi găsi pe cei doi stînd unul lîngă celălalt, tăcuți, fără să se privească. Verifică imediat aparatele, controlă indicatoarele și nu se liniști decît atunci cînd constată că totul era în ordine. Nic se simțea mult mai bine. Acum era în afara oricărui pericol. Organismul suportase ușor întreaga intervenție. Încă puțin și totul avea să se termine cu bine.

Nic deschise pleoapele și se încruntă. Privi ceasul de pe peretele lateral și își dădu seama că nu trecuseră decît cîteva minute. Înțelese că totul nu fusese decît un vis al său, rodul unei imaginații încă supusă febrei, și regretă sincer că visul se terminase.

În încăpere era cald, liniște și plăcut. Doctorul spuse că furtuna se potolise în timpul nopții, dar că acum, spre dimineață, se pregătea o alta. Apoi vorbiră despre stelele căzătoare, despre întoarcerea pe Pămînt, și timpul trecut pe neobservate.

*
* *

Cele douăsprezece ore se terminaseră şi Nic fu scos din ventuzele aparatelor de neutralizare. Făcu mişcări pentru a-şi dezmorţi mîinile şi picioarele, corpul întreg, dar refuză să se culce. Voia să aştepte, împreună cu ceilalţi, întoarcerea comandantului şi veştile atît de emoţionante în legătură cu nava de pe platoul din Munţii Vulcanici.

Nu aşteptară prea mult. Se făcuse lumină diurnă cînd cei doi urcară scările pînă în salonul central. Toţi cei cinci astronauţi se aflau acum împreună. Comandantul vorbi despre cercetările efectuate în noaptea aceea. Tonul său reţinut nu prevestea nimic bun.

Înconjuraseră munţii, făcînd sondaje ; în diferitele părţi mai greu accesibile, acţionaseră cu ajutorul radarelor electronice. Înaintaseră mii de kilometri pe întinderea planetei, fără să găsească însă nimic deosebit. Pe versantul opus al defileului descoperiseră doar rămăşiţele unei instalaţii de prelucrare a uraniului, fărîmiţate de descărcările furtunilor magnetice. Cercetările mai amănunţite, atît ale acelor instalaţii cît şi ale datelor caracteristice planetei, culese în timpul şederii lor aici, confirmau presupunerile.

— Cu ani şi ani în urmă, spunea comandantul, poate cu zeci sau chiar cu mai multe zeci de ani în urmă, o rachetă interastrală a aterizat pe această planetă pentru a-şi reface, (după cum dovedesc rămăşiţele instalaţiilor descoperite), rezervele de combustibil. Din motive necunoscute, navigatorii au trebuit să zăbovească mai mult timp aici sau poate, pur şi simplu, n-au mai putut decola. Oricum însă, şederea prelungită le-a fost fatală. Planeta are o perioadă de cîteva sute de zile în care furtunile magnetice se intensifică mereu, pînă la exploziile în lanţ, cînd nici o fiinţă vie nu le-ar mai putea sta împotrivă. Oamenii aceştia nu şi-au dat seama ori nu au mai avut nimic de făcut. Nici un document concludent nu există în acest sens. Un singur lucru este cert : n-au supravieţuit. Nava şi-au ancorat-o în acea plasă care, o dată ruptă,

declanşa o explozie în afara navei. Era o măsură de protecţie împotriva eventualelor surpări din pereţii laterali ai platoului, a unor blocuri de piatră care s-ar fi putut rostogoli duse de furtună pînă la navă, producînd deteriorări. Rupînd însă firele plasei, explozia locală produsă prefăcea uriaşul bolovan în pulbere. O defecţiune pe care probabil o determinaseră timpul şi prea multele furtuni magnetice a făcut ca la sistemul de explozii să se conecteze întreaga navă. Aşa se explică faptul că la ruperea firelor de către Nic, nava a sărit în aer, nemairămînînd din ea decît rămăşiţe din care nu se poate reconstitui nimic deosebit. Se pare că planeta aceasta ascunde taine pe care noi, din păcate, nu le vom putea dezlega, deocamdată. Timpul nu ne permite să dezlegăm mistere...

În ce ne priveşte, continuă comandantul, mai putem zăbovi cel mult cincisprezece zile pe planetă. Orice întîrziere ar fi primejdioasă. Planeta se apropie de perioada furtunilor cu explozie în lanţ. Va trebui să grăbim prelucrarea minereului. Între timp, vom efectua şi alte cercetări. S-ar putea să avem surprize, să descoperim lucruri extraordinare... Deocamdată însă trebuie să ne odihnim cîteva ore. Am avut cu toţii o noapte lungă, neobişnuit de lungă şi de grea.

*
* *

Nic stătea întins în aşternut şi privea cerul. Prin fereastra elipsoidală a cabinei privea norii negri, încărcaţi, prevestind furtuna. Undeva, dincolo de ei, vedea stelele căzînd mereu, prăbuşindu-se în văzduh cu un ţipăt strident de lumină. „Fiecare om îşi are steaua lui, îşi spuse. Ce frumos neadevăr : cînd moare un om, se stinge o stea..."

Se gîndea la oamenii aceia veniţi din cine ştie care colţ al universului pentru ca să rămînă legaţi pe veci aici, de această planetă ciudată. Oamenii unei alte lumi... Întîlnirea lor trecea prin moarte şi rămăsese neîmplinită...

Dar în piept îşi simţea inima bătînd un ritm nou, nemaicunoscut pînă atunci, reînviată din moartea de o clipită ce o cuprinsese pe acea planetă zguduită de furtuni necruţătoare. Un ritm nou, de dincolo de moarte.

balerina albastră

Mai verifică o dată schemele, apoi răsuci sul hîrtia subţire a planşelor şi după ce le legă cu un fir de mătase, se ridică de la masă. Se simţea puţin obosit. Stătuse aplecat asupra desenelor toată după-amiaza şi seara, fără să facă decît o mică întrerupere pentru a servi cina şi acum îşi simţea capul încărcat. Aerul camerei i se părea închis şi stătut, deşi ventilatoarele exhaustoare funcţionaseră fără întrerupere.

După ce se plimbă prin cameră de cîteva ori încolo şi încoace, se opri în faţa uşii masive ce dădea spre terasă. Desfăcu perdelele ce-i acopereau geamurile, apoi, cu un gest larg, împinse uşa în nişele din perete.

Era o noapte senină, calmă, de vară. Pe cer se vedeau puzderie de stele. Din cînd în cînd, la intervale regulate, dîrele subţiri ca nişte fire de aţă ale celor patru sateliţi luminoşi ai Pămîntului îşi întretăiau traiectoriile înalte, cu luminile lor verzui, scînteietoare.

Înaintă pe terasă pînă la marginea ei şi, rezemîndu-se de balustrada metalică, privi parcul, cu vegetaţia luxuriantă ce înconjura casa, cufundat în tăcere şi umbră.

Clădirea era impunătoare ; o vilă de construcţie veche, înălţată pe malul drept al rîului S., de către bunicul lui

Leonid, un arhitect care se bucurase întotdeauna de faima unui mare talent, ratat din cauza vieții sale cam uşuratice. Se spunea că acest arhitect era în felul său un excentric. Îi plăcuse să se distreze, organizînd baluri fastuoase în această vilă pe care, se pare, o construise mai mult în asemenea scopuri decît pentru a locui într-însa, căci era plasată mult în afara oraşului, iar camerele erau nefiresc de largi şi de înalte. În spatele parcului — prin care se spunea că se plimba serile, însoțit de femei deosebit de frumoase — mai avea amenajată o pistă destinată concursurilor hipice (de două ori pe an se disputa aici marea cupă a ținutului C.), sport foarte puțin practicat chiar în acea vreme, aproape uitat azi, din care cauză nici nu se mai ocupase nimeni de întreținerea terenului, cu atît mai puțin Leonid, care nu prețuia sportul nici măcar cît o gutuie. Îi plăcea totuşi vila aceasta pentru liniştea ei, pe care nu ar fi avut-o nicăieri în oraş. Apoi, mai era şi faptul că aici copilărise, aici îşi petrecuse anii de student şi se simțea legat sufletește de tot ceea ce-l înconjura. Locuia împreună cu părinții săi. Aceştia nu-l incomodau. Vila fusese transformată ulterior după planurile sale într-un adevărat laborator, încît îi venea să rîdă de fiecare dată cînd se gîndea ce mutră ar face exuberantul său strămoş, dacă ar putea să vadă ce deveniseră camerele sale, unde răsunau de obicei melodii şi glasuri puse pe petrecere. Acum, clădirea avea un aer sobru şi distant, toată înfățişarea actuală contrastînd puternic cu destinul ce i-l hărăzise cu mulți ani în urmă arhitectul. Atît Leonid, cît şi părinții săi primeau rar vizitele cuiva, iar cercetările pe care le efectua el, studiile cărora îşi consacra aproape tot timpul, făceau ca liniştea să fie arareori tulburată pe coridoarele şi în holurile spațioase ale vilei.

Privea în lungul aleilor, inspirînd adînc aerul înmiresmat al acelei seri vaporoase. Voia să se destindă cîteva minute, pentru ca apoi să-şi poată relua calculele, continuînd astfel

munca pînă spre dimineaţă. Definitiva un proiect de automat pe care, după cîteva luni de muncă insistentă depusă la elaborarea lui, voia să-l prezinte chiar a doua zi Comitetului ştiinţific al Institutului. Încerca aşadar să se liniştească, să-şi relaxeze nervii prea mult solicitaţi în ultima vreme. Nu lua niciodată în acest scop pilulele calmante obişnuite, nici nu urma alte prescripţii sau indicaţii medicale. Era de fapt singura abatere ce şi-o permitea de la regimul său de viaţă riguros organizat, în vederea folosirii întregii sale capacităţi intelectuale. Nu-i plăcea să facă excursii, în schimb stătea uneori ore în şir pe terasă, gîndindu-se la viitoarele sale proiecte. Era singurul prilej pe care îl folosea pentru a fi „în mijlocul naturii". Zîmbea ironic de cîte ori îşi spunea acest lucru, gîndindu-se la colegii săi, care plecau în fiecare duminică la pădure, nu pentru că le-ar fi făcut plăcere, dar pentru ca să poată spune că şederea „în mijlocul naturii" te înaripează şi te face să uiţi de invazia maşinilor în viaţa de fiecare zi. Dar Leonid dispreţuia această făţărnicie, iar pe cei care îi ştia în adevăr pasionaţi de excursii în munţi, de viaţa liniştită campestră, îi socotea nişte sentimentali întîrziaţi, născuţi prea tîrziu într-un secol al severităţii cetăţilor industriale şi chiar se hotăra de fiecare dată cînd zăbovea prea mult în balcon să renunţe la „apucăturile sentimentale" şi să folosească de pildă razele psihofluxului, un aparat destinat destinderilor şi echilibrărilor psihice, pe care îl recomanda cu atîta insistenţă chiar Institutului şi la elaborarea căruia luase el însuşi parte, în calitate de coautor. Era un aparat comod, pe care nu trebuia decît să-l pui în priză şi apoi în rezonanţă cu creierul, prin intermediul unor ventuze aplicate pe tîmple, pentru ca în cîteva minute să ţi se imprime pe sistemul nervos o stare reconfortantă de linişte şi euforie. Totuşi, Leonid nu-l putea suporta. Îi crea o senzaţie ciudată de greaţă şi-l irita în acelaşi timp. Era de fapt singurul motiv pentru care nu renunţa definitiv la minutele

sale de întîrziere pe balconul cu vederea spre parcul din jurul vilei sale.

Viaţa sa era închinată cercetărilor ştiinţifice, studiului şi de aceea şi-o organizase cu o precizie matematică, după un orar alcătuit riguros, studiat pînă în cele mai mici amănunte. Ziua i se desfăşura ca după programul unui automat dintre acelea pe care le proiecta el, într-atît era de bine calculată activitatea ce trebuia întreprinsă în fiecare ceas.

Cum privea astfel, de la înălţimea terasei, desluşi deodată în umbra parcului o siluetă albă, care se mişca încet în lungul aleii, printre boschete. La început crezu că e o simplă părere, dar curînd se încredinţă că era o persoană reală, şi încă, după toate aparenţele, o femeie care se plimba la ora aceea. Se uită instinctiv la ceas. Era trecut de miezul nopţii. Se întrebă, nedumerit, cine ar putea fi. Abia cînd silueta se opri sub colţul din dreapta al terasei, şi-i putu desluşi faţa la lumina străvezie a nopţii, o recunoscu. Totuşi, ea fu aceea care vorbi mai întîi.

— Bună seara, Leonid, îi spuse. Nici nu ştiu de fapt cum ar trebui să spun, bună seara sau noapte bună ; nu mai e de mult seară, ci noapte de-a binelea, dar noi nu ne-am văzut încă în astă-seară, aşa că pot să spun şi aşa...

Modulaţiile vocii acesteia îi plăcură lui Leonid şi bănui că fata se întorcea de undeva din oraş şi că, probabil, tocmai îl lăsase la marginea parcului pe cel ce o însoţise, venind pe aleile cu trandafiri şi arbuşti bogaţi, pentru a evita surpriza întîlnirii cu cei din casă, ori stîrnirea eventuală a vreunui zgomot care ar fi putut-o trăda.

— Bună seara, Maria, îi spuse el, şi făcu un gest stîngaci cu mîna, ca şi cum s-ar fi scuzat că se afla acolo la ora aceea, fără nici o treabă. Dar fata zise :

— Da, e foarte frumoasă această noapte. Te-ai tot plimba şi nu te poţi hotărî să pleci la culcare, nu ?

— Știu eu ? zise Leonid fără convingere. Apoi, încercînd să fie amabil : Numai că pe o asemenea noapte e mai plăcut să te plimbi cu cineva, poate cu un bărbat chipeș care să știe să-ți șoptească versuri, sau mai știu eu ce...

Maria rîse încet, apoi se legănă ca și cum ar fi mlădiat-o un vînt ușor. Îl privea pe Leonid cu seriozitate, cu ochii săi mari ce străluceau în lumina albăstruie a nopții.

— Ai dreptate, Leonid, spuse mai apoi, numai că uneori prefer să fiu singură, cu gîndurile mele, cu iluziile ; poate că prezența cuiva m-ar stingheri. De altfel, să știi că dacă ai vrut să fii ironic, n-ai reușit. Eu mă plimb prin parc în fiecare seară, singură. Toți ai casei o știu, în afară de tine, bineînțeles.

— Dar nu am vrut să te supăr. Spuneam doar așa... Pe tine te știu ca pe o fată căreia îi plac muzica, dansul, deci probabil și plimbările, să le zic așa, sentimentele.

— Tu spui că mă știi, Leonid ? ! îi reproșă fata. Fac pariu că habar nu ai cu ce mă ocup eu toată ziua ! Nici măcar de ce locuiesc la voi de atîta vreme nu știi. Dar pentru asta nu sînt supărată. Cît despre plimbările mele... uneori n-au nici o explicație. Acum, de pildă, pur și simplu nu pot dormi pe o astfel de noapte. M-am întors de la Teatru mai de mult și de atunci stau în parc, pe malul rîului. Tocmai veneam spre vilă, voiam să urc prin intrarea din față, dar te-am văzut pe terasă și am venit să-ți spun bună seara, numai atît și să plec. Deci, bună seara, sau mai bine, noapte bună. Leonid, și iartă-mă dacă te-am deranjat, dacă ți-am întrerupt meditațiile. Noapte bună...

Leonid desluși în felul de a rosti cuvintele al Mariei nu numai o ușoară ironie, dar parcă și o părere de rău, regretul că trebuia să plece. „Ar fi trebuit să stăm de vorbă, își spuse, să ne cunoaștem mai îndeaproape ; niciodată nu am stat cu adevărat de vorbă". Avea dreptate Maria. Locuia de atîta vreme în casa lor și el nici măcar nu avusese curiozi-

tatea să o întrebe, cel puțin din politețe, cum se simte, dacă nu are nevoie de ceva... Toate acestea îi trecură prin minte într-o clipită și, pe cînd fata se întorcea să plece, Leonid o chemă pe nume, aproape rugător, ca un copil (se miră singur de asta) :

— Maria, iartă-mă. Încă o dată îți cer să mă ierți, dacă am fost cumva grosolan. Am lucrat mult astăzi și sînt cam obosit, dar nu mi-e somn. Dacă vrei, vino la mine, vom sta aici pe terasă și vom vorbi despre cîte în lună și stele. Ridică brațul în sus, spre bolta înstelată, apoi, cu un zîmbet larg, adăugă : Și îți promit că nu voi fi atît de nepoliticos încît să te las pradă plictiselii pe o noapte ca asta... Pe cît mă pricep eu... adăugă, cu o inflexiune de timiditate reală în voce.

Ocolind clădirea prin dreapta, ea urcă scările intrării principale pînă la primul etaj, unde, în capătul unui coridor lung și foarte larg, se afla biroul de lucru al lui Leonid, încăpere în care ea nu mai fusese niciodată, deși curiozitatea o împinsese de atîtea ori pînă în pragul acelei uși impresionante, pe a cărei clanță însă se sfiise întotdeauna să apese. Acum intră acolo, simțind o anume emoție și, prin lumina palidă pe care o răspîndea în încăpere lampa masivă de pe birou, încercă să deslușească obiectele ce se aflau orînduite lîngă pereții tapisați cu piele, în așa fel încît în mijlocul camerei rămînea un vast loc liber.

Leonid o aștepta în pragul ușii dinspre terasă. Era înalt și uscățiv, cu fața prelungă și severă, pe care se adînceau două cute, pornind tocmai din colțurile buzelor și care, acum, în această penumbră, păreau exagerat de adînci. Întreaga sa înfățișare exprima o mare sobrietate, trăda un temperament rece în fața căruia deveneai dintr-o dată sfios. Maria îl cunoștea încă de cînd era mică. Venea deseori la ei împreună cu părinții și rămîneau întotdeauna mai mult, de obicei cîteva săptămîni. Niciodată însă Leonid n-a stat de vorbă

cu ea mai mult decît o frîntură de minut, dacă acest fel de a schimba cu cineva cîteva cuvinte se putea numi discuție. Era mult mai mare decît ea. Pe cînd Maria era abia elevă în clasele mici ale liceului, el absolvise facultatea și lucra în cadrul Institutului, unde se bucura de o bună apreciere, fiind socotit ca una dintre marile speranțe ale ramurii automatice. Maria îl vedea dimineața cînd pleca la Institut. Îl observa cum se grăbea să parcurgă aleea pînă la garaj, unde se urca în eleganta sa mașină albă — mașină în care ea jinduia mereu să poată face o plimbare prin oraș — la invitația lui, se înțelege. El însă nu o vedea niciodată sau nu o lua în seamă dintr-adins. Ea îl urmărea de la geamurile camerei lor, de la parter și uneori își lua inima în dinți și-i striga: „Bună dimineața, Leonid!", la care el îi răspundea în trecere, foarte rar găsind de cuviință să mai adauge: „De ce te-ai sculat așa devreme? Ar fi trebuit să mai dormi!" sau „Ce mai faci, fetițo? Încheie-ți haina, ai să răcești!" Apoi se instala la volan și pleca. Nu-l mai vedea iarăși o zi încheiată sau chiar două...

Și iat-o acum în fața lui Leonid, pentru prima dată cu adevărat în fața lui Leonid, cuprinsă de aceeași ciudată neliniște și emoție pe care o simțea și atunci cînd aștepta de la el o vorbă sau măcar un semn, o invitație de a lua loc lîngă el, în acea splendidă limuzină albă.

Leonid o întîmpină oarecum descumpănit. Își dădea seama că Maria nu mai era fata de odinioară. Crescuse mult, avea aproape înălțimea lui, totuși, părul revărsat în inele pe umeri dădea înfățișării ei ceva de copil, de păpușă. Cu pași grațioși se apropie de el, parcă plutind. Se opri însă în mijlocul încăperii, stingherită. El o privea la rîndul său, jenat poate de prezența ei atît de neașteptată. Nu știa ce anume trebuia să facă mai întîi, ce anume să-i spună pentru a o întîmpina așa cum se cuvine. Dibui cu mîna butonul din dreptul ușii. Apăsă. Lumina candelabrului inundă or-

bitor încăperea, risipind acea penumbră plăcută ce dădea lucrurilor căldură. Maria avu senzația trezirii dintr-un vis și prea multa lumină izbucnită dintr-o dată o făcu să-și închidă ochii, acei ochi mari, cu gene lungi și negre. Leonid continua s-o privească din pragul ușii, fără să se miște.

Niciodată în acest birou nu călcase vreo femeie. De cînd se instalase el în această cameră, niciodată nu mai fusese singur cu o femeie și încă la oră atît de înaintată în noapte. Se gîndi dacă nu cumva făcuse o imprudență, dacă nu cumva, în timp ce urca la el, cineva o văzuse pe Maria, dacă nu cumva o va vedea la ieșire. Ce ar spune mama sa, știind că această fată, care la drept vorbind îi este rudă atît de îndepărtată, îi face vizite nocturne lui, tocmai lui care nu admitea niciodată pe nimeni în preajmă, mai ales vreo persoană feminină care să-i caute prietenia ? Niciodată Leonid nu permisese nimănui să se apropie de el mai mult decît i-ar fi îngăduit relațiile strict oficiale. Era puțin dezorientat de situația în care se afla și pentru o clipă regretă chiar că o invitase pe Maria să-l viziteze tocmai cînd avea atîta de lucru. Ea însă se acomodă repede cu lumina (era obișnuită de la Teatru) și, rotindu-și privirile prin încăpere, începu să se dezmeticească din acea stare de sfială ce-i cuprinsese pe amîndoi.

— Dacă cineva mi-ar fi cerut să-mi imaginez cum arată camera ta de lucru, începu ea, pentru nimic în lume nu aș fi izbutit. Mi-o închipuiam cu totul altfel, să știi, nu pot spune cum, dar altfel...

— Cum așa ? spuse Leonid, mai mult ca să nu tacă.

— Foarte simplu. Nu ți s-a întîmplat niciodată să auzi vorbindu-se despre cineva, să citești despre un om anumite lucruri și să încerci să-ți imaginezi cum arată ? Și de cîte ori nu încerci sentimentul regretului, chiar al deziluziei atunci cînd îl cunoști pe acel om, pe care nu știai cum să ți-l reprezinți în imaginație !

Leonid dădu din cap. „E deci deziluzionată, această fetiță !“ gîndi. O pofti să se aşeze pe unul din scaunele masive. Maria însă refuză, şi se aşează pe divanul din apropierea mesei de lucru a lui Leonid, fapt ce nu-i fu tocmai pe plac acestuia ; dar trebui să accepte situaţia, aşezîndu-se şi el alături. Apăsă apoi pe maneta instalată discret pe masa de lucru şi imediat se deschise o uşă într-unul din pereţii laterali, de unde, pe un trepied cu rotile, alunecă lin pînă în dreptul lor un platou pe care se afla o adevărată îngrămădeală de pahare şi sticle cu băuturi dintre cele mai diferite, de la sucuri aromate din fructe exotice pînă la băuturile cele mai tari. Leonid, fără să mai întrebe, turnă în două pahare licoarea gălbuie de chihlimbar a unui lichior aromat şi, îmbiind-o pe Maria, lăsă masa să alunece înapoi, la locul ei în perete. Fata privi cum se închide uşa în urma acesteia şi nu îşi putu reţine un surîs, privindu-l pe Leonid.

— Asta a fost aşa, ca să-mi dovedeşti că de fapt nu trebuie să fiu dezamăgită de acest interior, spuse Maria.

— Nu înţeleg.

— Dar e foarte simplu. Ţi-am spus că îmi făcusem o anume imagine despre cum trebuie să arate acest birou. La prima vedere însă am rămas dezamăgită. Nimic din tot ceea ce-mi închipuiam.

— Adică ?

— Vezi tu, eu am uitat un lucru esenţial : clădirea. De aceea îmi imaginasem un interior foarte modern, cu tot soiul de automate ; doar tu eşti, cel puţin aşa ţi se spune, şi cred că ai aflat, „marele cap al roboţilor“.

Fu rîndul lui Leonid să surîdă. Era adevărat, aşa i se spunea. Porecla nu-l supăra însă. Îi făcea chiar plăcere, încredinţîndu-l că îi este recunoscută autoritatea în domeniul proiectării şi construirii roboţilor. Într-o vreme i se propusese conducerea unei mari uzine constructoare de roboţi, dar el refuzase. Producţia în serie l-ar fi plictisit. Prefera munca la

Institut. Mereu adîncit în calcule, mereu studiind soluţii noi, se deprinsese cu acest fel de viaţă care se hrănea din pasiunea pentru automate şi nu l-ar fi schimbat prea uşor. Era autorul a peste şaptezeci de prototipuri de roboţi şi această specializare îi adusese o faimă, altfel bine meritată, de om pentru care totul în lume se putea rezolva mecanic, printr-o subtilă combinaţie de legături cibernetice.

— Ştii, continuă Maria, aveam impresia că voi găsi aici o armată întreagă de roboţi, care mai de care mai ciudaţi şi mai năstruşnici, făcînd totul fără ca tu să te atingi măcar cu un deget de ceva. Poate chiar proiectele tale, mă gîndeam, ţi le execută tot roboţii. Tu numai concepi totul, numai gîndeşti, iar ei execută într-o clipită.

Se opri din această adevărată avalanşă de cuvinte rostite în grabă, pe nerăsuflate, şi privindu-l pe Leonid care o asculta cu sprîncenele încruntate, dădu din cap cu mirare autocritică :

— Sînt o fantezistă, Leonid, nu-i aşa ?

El nu-i răspunse imediat. Se ridică de pe divan şi începu să se plimbe prin cameră, cu paşi largi şi rari.

— Să ştii că nu ai greşit prea mult în închipuirile tale, spuse. Sînt, într-adevăr, înconjurat de roboţi, de care mă simt legat prin însuşi idealul meu de viaţă, prin însăşi menirea mea pe acest Pămînt, dacă nu cumva acestea sînt cuvinte prea mari pentru mine...

Vru să continue, să vorbească despre sine, dar se opri, căutîndu-şi cuvintele. Deodată, se întoarse spre Maria şi o întrebă brusc :

— Vrei să vezi ? Priveşte. Am să ţi-i prezint numaidecît.

Şi, zicînd acestea, înconjură biroul de lucru, se aşeză pe scaunul său masiv şi, deschizînd unul din pupitrele în care se afla instalată o adevărată masă de comandă, începu să răsucească unul după altul o mulţime de butoane. Deodată,

camera întreagă începu să foşnească, să se mişte. Din nişe bine mascate în pereţi, din dulapuri, de pretutindeni îşi făcură apariţia o mulţime de pitici, avînd înfăţişările cele mai ciudate şi mai caraghioase, înaintînd grăbiţi sau domoli, cu tălpile lor montate pe şenile întretăindu-şi cu grijă drumurile în toate direcţiile. Această forfotă ce se stîrnise dintr-o dată în miez de noapte se consuma într-o linişte de necrezut. Doar un bîzîit subţire, de bondar, însoţea monoton trecerea fiecărui robot prin dreptul Mariei.

La o simplă comandă, micii automaţi se opriră clipind din ochii lor verzui ori albaştri, portocalii sau albi, aşteptînd comenzi noi, într-o pacienţă desăvîrşită. Leonid se ridică de la masă şi se apropie de Maria. Aceasta privea fascinată totul, cu o bucurie copilărească.

Se aşeză lîngă ea şi o întrebă (inutilă întrebare) :

— Îţi plac ?

— O, dar e minunat ! Nu mi-aş fi putut imagina niciodată o asemenea paradă. Şi, întorcîndu-se severă spre Leonid, adăugă : al meu e prea mare, cam grosolan şi mă plictiseşte cu figura lui blazată. La voi, aici în casă, am văzut mai mulţi, vreo patru sau cinci, nu-i aşa ? dar şi ei cam la fel de neîndemînatici, poate doar cu o înfăţişare ceva mai agreabilă. Aceştia însă sînt cu totul altceva.

— E colecţia mea. Pe toţi i-am realizat eu. Unii sînt prototipurile cîtorva serii de roboţi care au fost puse deja în circulaţie peste tot. Alţii însă n-au ieşit niciodată din această încăpere. Sînt prea fragili, prea delicaţi destinaţi numai pentru executarea unor operaţiuni sensibile, fine. Dar mai bine să-i pună la treabă, vrei ?

Maria dădu din cap în semn de aprobare. Era încîntată de tot ce vedea. Pe nesimţite fusese captivată de acest spectacol mecanic amuzant şi uitase ca prin farmec de frumoasa noapte înstelată, de curgerea lină a rîului, de aleile cu trandafiri mari ce răspîndeau atîta mireasmă. Era

pur și simplu transpusă într-o altă lume în care totul era artificiu, lumea însăși se reprezenta prin scheme, prin calcule ; totul răspundea la comenzi automate, totul era electricitate și atomi în mișcare.

— Acesta este K.W.Y. 201, îl prezentă Leonid pe unul dintre roboții care se aflau mai aproape. Este un tip universal. El poate executa pînă la o sută optzeci de comenzi de diferite categorii. Este unul dintre cele mai reușite exemplare ale mele.

Maria asculta foarte atentă explicațiile, dar nu se putu stăpîni să întrebe :

— De ce nu i-ai dat un nume oarecare ? Bobo, Kemi, Rito, — știu eu ? —, oricare dintre ele sună mai plăcut decît K.W.Y. 201. E prea sec, prea arid, nu găsești ?

— Nu, ripostă Leonid. Pentru mine acesta nu este un obiect de casă oarecare, ci un obiect de știință, și deci nu pot să-l botez ca pe cîini. Pentru mine el reprezintă pur și simplu schema K.W.Y. 201 și nimic altceva. În el este o parte din munca mea de ani de zile, și nu-mi pot permite să-i dau numele peiorativ al unei maimuțe, care nu știe decît să se scobească în nas în timp ce lumea, dezmierdînd-o, și oferindu-i bomboane, o strigă, știu eu, Kemi, Pisi, Fifi sau mai știu eu cum. Aici este vorba de știință în cel mai înalt grad de elevație a ei și nu de joc. Acest robot poate executa operațiuni pe care un om nu le poate face și, deci, merită stimă și respectul cuvenit.

Maria nu spuse nimic. I se părea că într-un fel Leonid avea dreptate. Totuși, robotul era ceva apropiat omului, mereu la dispoziția lui, făcea oarecum parte din viața sa, te obișnuiești cu el întocmai cum te obișnuiești cu un om sau cu un animal și atunci de ce să nu poți să-i dai un nume ? E mai... uman, cumva. Își spuse totuși că poate e acesta un capriciu feminin ce ținea de o anumită sensibili-

tate care nu se potrivea bărbaților, cu atît mai mult atunci cînd aceştia sînt oameni de ştiinţă. Îl aprobă aşadar, fără nici un alt comentariu.

Leonid se apropie de robot şi răsuci un anumit buton. Introduse apoi, printr-o deschizătură subţire, o hîrtie unde el scrisese cîteva numere ce urmau să fie înmulţite, împărţite, scăzute şi adunate între ele, într-o problemă destul de complicată pe care, pentru ca să o rezolve, socoti Maria, ei i-ar fi trebuit cel puţin două ore. Robotul recepţionă comanda şi, în cîteva secunde, pe ecranul din dreptul inimii, apăru rezultatul final al operaţiunilor cerute.

— Cincisprezece secunde, spuse Leonid încîntat. Poate rezolva şi probleme matematice mult mai complicate — cu două, trei şi chiar cu mai multe necunoscute, aşa cum poate fi trimis la oricare prăvălie pentru cumpărături, fără să ai griji în ceea ce priveşte exactitatea alegerii mărfii dorite şi, bineînţeles, achitarea ei cu cea mai mare precizie şi corectitudine.

Maria privise această demonstraţie fără prea mare entuziasm. I se părea ceva firesc pentru roboţi să poată efectua operaţiuni matematice complicate, cum i se părea normal să facă ordine în casă, să meargă la prăvălie şi aşa mai departe, doar pentru asta erau concepuţi, pentru a înlesni munca omului, pentru a-l scuti de anumite treburi auxiliare. Aşa era şi al ei de acasă, aşa erau toţi pe care îi văzuse pînă acum. De la cei ai lui Leonid se aştepta la ceva mai mult, la ceva deosebit. El o privi cu atenţie şi înţelese.

— Te-ai aşteptat ca micul meu robot să facă ceva cu totul şi cu totul extraordinar ? întrebă Leonid.

— Da, mărturisi sincer şi copilăros Maria.

— Anume ce ?

— Ştiu eu... Bunăoară să conceapă ceva propriu. Am auzit că există asemenea roboţi — sau acestea sînt numai palavre ?

Leonid zîmbi cu superioritate.

— Roboții nu pot gîndi ca oamenii. Ei nu au capacitatea aceasta de a genera idei. În schimb pot alege dintr-o sută de soluții pe cea mai bună pentru o situație dată. Să știi, nu e puțin lucru. Apoi, mai pot compune versuri, dacă li se dau cuvintele, pot compune melodii dacă li se dă gama sau tema, pot...

— Și crezi că o asemenea muzică va avea o cît de mică valoare artistică ?

— De ce nu ?

— Dar e simplu : unde-i sentimentul ?

— Dar armonia va fi perfectă, notele vor fi respectate întru totul, în alcătuirea lor pe portativ !

— Dar nu despre note este vorba aici. Cum nu înțelegi ?... Spune-mi, adăugă Maria, oare crezi că un asemenea robot ar putea iubi ?

— Cum adică ? se interesă Leonid derutat.

— Adică așa — să vadă o fată, o femeie care să-i placă, să o viseze noaptea, să simtă că nu poate trăi sau, mă rog, exista fără ea...

Leonid se gîndi puțin. Se plimba cu pași mari prin încăpere, cu mîinile la spate, privind dușumelele. Apoi răspunse :

— Într-un fel, cred că da.

— Cum vine asta, într-un fel ?

— Destul de simplu. Receptorii vizuali trebuie concepuți în așa fel încît, la un anumit tip de femeie pe care o înregistrează pe retina foto-celulară, să acționeze după programul impus, întocmai ca un om care este, așa cum spui tu, îndrăgostit. Îi va declara femeii că o iubește, o va mîngîia pe păr, îi va spune poezii...

— O va săruta...

— De ce nu ?

Maria izbucni într-un hohot de rîs. Rîse mult, cu poftă. apoi rîsul deveni nervos şi deodată se opri. Foarte gravă, îl privi drept în ochi pe Leonid şi-l întrebă :

— Tu ai iubit vreodată ?

Acesta fu surprins de întrebare şi se opri locului. Ochii Mariei îl priveau însă insistenţi, obligîndu-l să răspundă. Leonid simţi că orice evitare ar fi zadarnică. În cele din urmă răspunse scurt :

— Nu.

— Mi-am închipuit.

Spunînd acestea, Maria se ridică şi ieşi pe terasă. Era o noapte senină, cu stele nenumărate pe cer, iar în văzduh mirosea a trandafiri înfloriţi. Se făcuse tîrziu şi pretutindeni era o linişte adîncă, în care parcă se auzea chiar foşnetul domol al rîului ce curgea în spatele parcului.

Îşi rezemă coatele de balustrada terasei şi stătu multă vreme aşa. Leonid rămăsese uluit încă de tot ce discutaseră, şi în urechi îi stăruiau cuvintele aspre ale Mariei.

Cînd, într-un tîrziu, ieşi pe terasă, o găsi pe Maria aplecată peste balustradă, fără să se mişte, îngîndurată şi tristă.

— Ce ai ? o întrebă.

Fata se întoarse încet şi îl privi adînc în ochi. Ochii ei mari şi albaştri erau umezi, buzele îi tremurau uşor, iar părul îi cădea în inele pe umeri. Cu o mişcare rotundă a mîinii, ea îşi ridică părul de pe frunte, apoi surîse, parcă vinovată.

— Poate te-am supărat, Leonid.

— Nu, protestă acesta, dar nu te înţeleg prea bine şi apoi nu ai argumente. Tot ce mi-ai spus tu nu este fondat. Am să-ţi demonstrez totul cu creionul pe hîrtie şi o să-mi dai dreptate. Eu nu sînt rigid, eu...

— Bine, să lăsăm asta, Leonid. E tîrziu. Ar fi timpul să ne ducem la culcare. Nu crezi ?

Lui Leonid nu-i era somn, dar nici nu o mai putea reține pe Maria. Era într-adevăr tîrziu și în curînd aveau să se deștepte toți ai casei. De departe se vedea purpurie geana subțire a răsăritului. Ea îi întinse mîna și zîmbind trist se îndepărtă spre ieșire. Leonid o reținu o clipă.

— Știi, Maria, aș vreo să mai discutăm. Ai un fel neașteptat de a gîndi, mi-ar face mare plăcere...

— Un fel neașteptat de a gîndi..., repetă ea. Știu eu ? Poate că într-adevăr ar trebui să mai stăm de vorbă. Ne-ar trebui însă mult timp, prea mult și eu nu dispun de atîta. Sînt foarte ocupată în ultima vreme. Poate, numai noaptea, dar nopțile sînt scurte și apoi...

— Mi-ar face mare plăcere, repetă Leonid, fără să găsească alte cuvinte.

— Știi ceva, spuse Maria, dacă vrei, poți să vii cu mine la Teatru. Bănuiesc că nu ai fost de mult la un spectacol de balet.

— Adevărat, confirmă Leonid.

— Foarte bine. Ca spectator poate vei reuși să înțelegi cîte ceva din ceea ce am discutat noi astă-noapte. Vrei ? Oricum, nu vei regreta... Nu cred să regreți.

Leonid se gîndi o clipă, apoi acceptă invitația Mariei. Voia să o vadă dansînd. Simțea că fata aceasta începea să-l intereseze într-un fel deosebit. Niciodată nu stătuse de vorbă cu o balerină.

Îi strînse ușor mîna, apoi o conduse pînă pe coridorul care părea acum, în revărsatul zorilor, mult mai larg și mult mai rece. Se despărțiră fără să-și spună vreun cuvînt, ca niște străini, și fiecare se duse să se culce, deși știau foarte bine că nu vor putea aținpi nici măcar o clipă.

*
* *

Luminile teatrului se stinseră pe rînd. Lumea se împrăştie curînd şi totul luă înfăţişarea tăcută a nopţilor calme. Pe străzi mai trecea rar, cu viteză ameţitoare, cîte o limuzină; geamurile clădirilor îşi pierdeau rînd pe rînd lumina, semn că oamenii se pregăteau pentru odihnă.

Maria ieşi tîrziu de la Teatru. Era printre ultimele persoane care mai rămăseseră înăuntru. Cînd ajunse în stradă, stătu o clipă să privească în jur, căci prea i se părea pustiu oraşul la acea oră. Inspiră adînc în piept aerul înmiresmat al nopţii şi, privindu-şi ceasul, se îndreptă cu paşi arcuiţi spre terenul de parcare din imediata vecinătate a Teatrului, unde îşi lăsase mica sa maşină, cu care obişnuia să meargă oriunde. Cînd deschise portiera, vrînd să se aşeze la volan, remarcă prezenţa cuiva înăuntru. Tresări surprinsă, dar îşi reveni numaidecît, luînd aerul unui om pus pe gîlceavă şi doar rîsul domol al celui din maşină o făcu să se liniştească. Îl recunoscu imediat pe Leonid, care o privea cum se agită indignată de impertinenţa aceluia care i se aciuise în maşină.

— Cum ai ajuns aici ? îl întrebă Maria, cu vocea încă tremurîndă de emoţie. Te ştiam plecat din oraş. Cînd te-ai întors ?

În loc de orice alt răspuns, el deschise portiera în partea cealaltă a maşinii, făcîndu-i semn să urce. Maria se supuse fără nici o grabă, lăsîndu-l în continuare pe el la volan. Maşina porni, şi cînd se văzură lunecînd domol pe asfaltul negru al autostradei, Leonid îi întinse un trandafir alb, spunînd, ca şi cum s-ar fi dezvinovăţit :

— E singurul pe care am reuşit să-l fur dintr-un buchet ce-ţi era destinat. Şi imediat adăugă : dar unde este buchetul acela ?

Ştia însă că Maria nu aducea niciodată acasă buchetele de flori primite la sfîrşitul spectacolelor. Le oferea generoasă colegelor şi prietenilor care veneau s-o felicite. De aceea,

Leonid îşi şi oprise un fir din buchetul de roze ce i-l trimisese, fiind convins că nici de data aceasta ea nu va citi biletul înfipt între petalele florilor. Era singurul mijloc de a-i oferi o floare pe care Maria să nu o poată da cuiva.

Ea surîse vinovată şi, luînd trandafirul, îl mirosi, apoi îi mulţumi, remarcînd în acelaşi timp că el devenea din ce în ce mai grav, deşi la început i se păruse bine dispus, chiar vesel.

— Astăzi îmi faci numai surprize, spuse. Mai întîi că te întorci fără să-mi spui nimic, apoi mă aştepţi în maşină de era cît pe ce să mă sperii şi acum, trandafirul.

— Şi asta încă nu-i totul.

— Ah, trebuie să fiu precaută ca să nu mă emoţionez prea tare, nu-i aşa ?

Leonid înclină capul, în semn că o aprobă, dar nu se uită spre ea. Privirile îi alergau pe asfaltul negru al autostradei, de-a lungul căreia becurile uriaşe, instalate din loc în loc, răspîndeau o lumină crepusculară ce făcea să te simţi ca într-o călătorie printre stele, mereu intrînd şi ieşind din conurile lor de umbră şi lumină, ba din stînga, ba din dreapta, într-o alternanţă de carnaval.

— Totuşi, nu mi-ai spus cînd te-ai întors, insistă Maria.

— De vreo cîteva ore. Am trecut pe acasă, apoi am venit să te aştept la sfîrşitul reprezentaţiei. Am prins chiar şi ultimul tablou. Dar ai întîrziat foarte mult după spectacol.

Maria nu dădu importanţă acestei remarci şi întrebă numaidecît, ca o şcolăriţă.

— Şi cum am dansat ?

— Ai dansat frumos, ca de obicei. Toată lumea se entuziasmase, aplauda, ovaţiona...

— În afară de tine, bineînţeles. Tu niciodată nu te-ai entuziasmat.

— Aşa e firea mea, mai puţin exaltată. Eu nu mă exteriorizez prea uşor. Ce să fac ? Oricum, însă, toată lumea era încîntată.

Oraşul rămase în urmă. Şoseaua era liberă. În faţă, nu prea departe, strălucea panglica de argint a rîului ce trecea în jurul oraşului, cuprinzîndu-l pe jumătate ca într-un brîu viu. Aici, de partea cealaltă a malului dinspre oraş, în dreptul unei mici insule pe care rîul o făcea în scurgerea sa domoală, se înălţa clădirea masivă a locuinţei lui Leonid. De jur împrejur, o vegetaţie bogată cu pomi şi arbuşti, între care numai turnul orologiului — o fantezie a construcţiei bătrînului arhitect cu gusturi ciudate — se vedea de departe.

Maşina trecu fără zgomot podul peste rîu şi, ocolind parcul cu pomi tropicali, se strecură pe drumul ce trecea prin cîmp, oprindu-se în dreptul porţii din spatele vilei. Acolo, Leonid opri şi coborî, pentru a deschide poarta masivă din fier forjat. Maria coborî şi ea, dar nu-l urmă pe Leonid. Se îndreptă spre rîu, lăsîndu-l să gareze singur maşina.

Vara era pe sfîrşite şi în aer plutea mireasma ierburilor ajunse în pîrg. Maria se aşeză pe mal şi privi curgerea lină a apei şi ascultă foşnetul acela monoton, mereu acelaşi şi niciodată identic.

Leonid o aşteptă cîteva minute în dreptul garajului. Nevăzînd-o venind de nicăieri, neliniştit, se îndreptă spre intrare, puţin intrigat de faptul că ea îl lăsase astfel să aştepte, fără să-i spună măcar o vorbă. Nu o găsi însă pe aleile din apropiere, aşa că hotărî să coboare spre rîu. O zări aplecată asupra apei. Chipul i se oglindea în imagini mult alungite, halucinante, părul bogat şi negru alunecîndu-i în inele grele peste umeri, pînă aproape în apă. Îşi lăsase mîna să-i atingă cu degetele apa şi întreaga sa atitudine trăda melancolie şi visare.

Veni lîngă ea, dar nu se aşeză pe mal. O privea de la înălţimea sa, cu ochi reci, cu nerăbdarea unui om care ob-

servă jocul fără noimă al unui copil, aşteptînd cu îngăduinţă ca acesta să renunţe la joc. Maria însă părea că nu-l observă. Îşi legăna palma prin valurile mici ale rîului şi se uita departe în sensul apei, undeva printre pomii cu coroanele bogate, printre sălciile ce-şi coborau pletele pînă la suprafaţa netedă a rîului. Pe boltă străluceau stele, nenumărate stele, printre care drumurile verzui ale celor patru sateliţi artificiali legau cele patru zări cu zenitul.

— E tîrziu, Maria, îndrăzni în cele din urmă Leonid să o smulgă din visări. E tîrziu, mai repetă el. Vrei să vii la mine ?

Maria îşi ridică privirea zîmbind, de parcă atunci l-ar fi văzut pentru prima dată. Cu un gest leneş, îşi dădu părul pe spate şi, fără să se ridice, îl privi pe Leonid, cu ochi mari, strălucitori.

— Unde, la tine ? întrebă ea. Aici nu sîntem tot la tine ?

— Maria, să lăsăm glumele. Aş vrea să-ţi vorbesc. Am atîtea să-ţi spun, iar zilele sînt numărate pînă la plecarea ta.

— Da, tocmai la asta mă gîndeam şi eu. Au mai rămas abia cîteva zile şi va trebui să plec. Mă voi despărţi de toate acestea, de flori, de rîu, de oraş, de tine... Să ştii, Leonid, că-mi va fi foarte greu. Mă cuprinde aşa... o tristeţe şi cîteodată îmi vine să le spun : „Nu mai plec nicăieri. Mergeţi voi, fără mine. Eu rămîn aici, cu oamenii mei, cu micile mele plăceri pămînteşti. Nu vreau să zbor printre stele. Vreau să rămîn pe Pămînt". Dar aşa ceva nu se poate. Şi apoi, nici nu plec pentru cine ştie cît timp. Trei ani nu sînt o veşnicie. E singurul gînd care mă face să fiu totuşi neînduplecată în faţa îndoielilor care mă încearcă.

Maria vorbea rar ; el o asculta fără să se clintească. Nu-şi dădea prea bine seama cît de tristă era Maria, nu-şi dădea prea bine seama ce se petrecea în sufletul ei. Era adevărat că el nu zburase niciodată în afara Pămîntului, dar lui zborul în sine nu i se părea o chestiune gravă, nu credea că un

asemenea zbor ar putea constitui un prilej de tristeţe. Atîta doar că ar fi trebuit să se despartă pentru o vreme de ai săi, de colaboratorii săi de la Institut. De ce toate acele îndoieli ale Mariei ? Călătoria, desigur, fusese pusă la punct, itinerariul bine ales, totul verificat cu maximă precizie, astfel încît zborul avea să se desfăşoare conform programului stabilit aici, pe Pămînt. Şi apoi, ce era un turneu pe Adiava ? Un an dura călătoria pînă acolo. Ba, după cîte reţinuse, chiar mai puţin. Iar şederea pe Adiava nu putea decît să-ţi producă satisfacţii. Era doar o planetă frumoasă, după cîte citise, cu oameni interesanţi, evoluaţi spiritual, aşa încît turneul lor va fi fără îndoială primit cu entuziasm. Intr-un singur punct Leonid se apropia de tulburările Mariei : ea nu va mai fi în preajmă-i. I se părea ciudată această constatare : Maria îi va lipsi. Dar acesta era adevărul. Se obişnuise să discute cu ea, să fie mereu împreună, să asiste la spectacolele în care evolua ea, să se plimbe împreună în serile tîrzii ale verii şi iată, acum, după atîta timp de la discuţia lor din seara aceea, după ce se deprinsese cu ea, dintr-o dată se va trezi iar singur. Nu-l înspăimînta singurătatea, nu-l tulbura nici chiar gîndul că — cine ştie ? — poate nu va mai fi niciodată împreună cu Maria, aşa cum a fost în aceste ultime săptămîni, dar simţea că prezenţa acestei fete a adus în viaţa sa ceva ce încă nu putea defini, deşi recapitulase cu gîndul, în repetate rînduri, toate zilele cîte fuseseră împreună, încercînd să descopere resorturile intime care au declanşat prietenia lor. Dar îi scăpa ceva, era ceva pe care el nu putea să-l calculeze, pe care nu putea pune mîna să spună : *este*, şi de aceea totul rămînea, cel puţin deocamdată, ciudat şi tulburător pentru el.

Maria se ridicase între timp şi pornise agale în lungul malului. Leonid o urma îngîndurat. Urcară astfel cărarea îngustă pînă la intrarea parcului, apoi o vreme se plimbară pe aleile spaţioase, printre arbuşti şi trandafiri, fără

să-şi spună unul altuia vreun cuvînt. Deodată Maria se opri şi, întorcîndu-se spre Leonid, îl întrebă cu aerul unei mari descoperiri :

— Leonid, dar tu spuneai că vrei să-mi arăţi ceva deosebit, nu-i aşa ? Surpriza de care îmi vorbeai !... Ai uitat ? Ai uitat, Leonid ?!

— N-am uitat.

Maria bătu din palme bucuroasă, şi, ca prin farmec, toată tristeţea îi dispăru, lăsînd locul unui zîmbet larg ce-i lumină faţa. Îl luă de braţ pe Leonid şi porni sprintenă spre casă.

— Hai, vino ! Să ne grăbim, îl îndemna Maria, trăgîndu-l după ea pe Leonid care se zăpăcise luat aşa, dintr-o dată. Era pentru prima oară cînd ea îl lua de braţ.

Urcară în grabă scările pînă la primul etaj şi cînd Leonid deschise uşa biroului său, Maria intră, făcînd o piruetă, apoi se lăsă să cadă pe unul din fotoliile mari şi grele ce mobilau încăperea.

— Am ajuns, spuse ea, răsuflînd des şi mărunt. Luă de pe masă o coală de carton alb, cu care începu să-şi facă vînt.

— Ai obosit ? o întrebă Leonid, pregătind o combinaţie complicată de sucuri şi mirodenii pe care numai el o ştia şi care îi plăcea foarte mult Mariei.

— Cum era să obosesc, spuse fata. Am urcat abia cîteva scări... Nu e vorba de oboseală... Apoi adăugă imediat : Să nu aprinzi lumina mare. Vrei ?

— Bine, n-am s-o aprind, deşi ar fi fost mai bine pentru ceea ce voiam eu să-ţi arăt.

— Of, se înciudă ea. Ce fel de surpriză mai poate fi şi aceea, dacă îmi tot aminteşti atîta de ea ?

— Tocmai asta-i frumuseţea, cochetă el. Tu ştii că vreau să-ţi fac o surpriză. Te tot gîndeşti, încerci să o ghiceşti înainte de a ţi-o fi arătat. Presupui tot felul de bazaconii şi nerăbdarea creşte. Iar cînd vei fi pusă cu adevărat în faţa ei,

uimirea va fi cu atît mai mare, cu cît tu nu te-ai gîndit de loc la așa ceva.

— Ei, dar ești un adevărat psiholog. Nu mă așteptam din partea ta.

Leonid aduse cele două pahare cu băutură preparată anume pentru ea și amîndoi sorbiră cîteva înghițituri, privindu-se iscoditor unul pe celălalt. Deodată, ea izbucni în rîs și el începu să rîdă după ea. Buna dispoziție se restabili. Leonid se așeză lîngă ea pe brațul fotoliului, punîndu-i întîmplător palma pe umăr. Simți pielea catifelată a fetei și un fior îi trecu prin tot corpul. O privi adînc pe Maria în ochii ei mari și strălucitori. Simțea nevoia să o mîngîie pe păr, să o privească așa la nesfîrșit, fără să-i spună vreun cuvînt.

...De cînd începuse să se apropie mai mult de Maria, nu de puține ori se surprinsese gîndind sau făcînd anumite lucruri pe care mai înainte vreme și le știa străine. Chiar a doua zi după discuția aceea nocturnă, se întîmplase ceva cu totul deosebit pentru el. Nu își prezentase proiectul comisiei. Cînd fu chemat de către conducătorul Institutului pentru a explica această întîrziere, Leonid spusese simplu, ca și cînd totul ar fi fost în perfectă ordine :

— Proiectul este acasă în seif.

Conducătorul îl privi mirat.

— Și ce înseamnă asta ? întrebase el. Nu l-ai terminat ? Ai nevoie de ceva ? Vrei să-l mai verifici încă o dată ?

Leonid clătină din cap și spuse calm, neadmițînd contraziceri :

— Cred că nu este bine conceput. Îi lipsește ceva. Încă nu știu ce anume, dar cred că acest robot nu va putea fi bun niciodată la nimic.

Se înclinase politicos și ieșise din birou. Abia după aceea, cînd fu singur, se miră el însuși de atitudinea sa. Ce însemnau toate acestea ? Ce voiau să spună cuvintele : „Îi

lipseşte ceva ?" Proiectul era terminat, verificat cu maximă minuţiozitate şi nimic nu-i lipsea pentru a deveni realitate. Se surprinsese spunînd nu numai un neadevăr (că proiectul era prost), dar se uimea de felul cum reacţionase. Niciodată el nu ar fi putut răspunde astfel. Şi totuşi...

Era nerăbdător să se întîlnească cu Maria. În primele zile îi fusese greu să-şi mărturisească sieşi că aştepta cu nerăbdare serile cînd, Maria întorcîndu-se de la Teatru, se plimbau amîndoi ore în şir pe malul rîului, pînă departe în cîmp, ori rătăceau pe aleile parcului, aşezîndu-se pe cîte o bancă retrasă într-un colţ singuratic, unde discutau pînă tîrziu, spre zori. Se obişnuiseră foarte repede unul cu celălalt. Ea începuse să ocupe tot mai mult timp în programul său zilnic, înlocuind astfel spaţiul afectat unor îndeletniciri riguros ştiinţifice. Simţea cum se strecoară ceva în sufletul său, în viaţa lui, făcînd-o să se desfăşoare după alte norme, fără ca el să se poată împotrivi prea mult. Curînd luă hotărîrea de a renunţa la unele din programele pe care le fixa în comun cu Maria. Continuă totuşi să meargă la concerte, la spectacole de teatru şi balet, citea cărţi pe care ea i le recomanda cu insistenţă. Prezenţa Mariei îl făcea să se simtă mereu emoţionat, aşa că într-o bună zi îi ceru îngăduinţa să o aştepte la sfîrşitul tuturor spectacolelor ei.

O aştepta seara după spectacol, îi cumpăra flori (nu cumpărase pînă atunci nimănui, nu culesese în viaţa sa niciodată o floare). Într-o seară, aşteptînd-o pe Maria să iasă de la Teatru, se ruşinase văzîndu-se cu un buchet mare de trandafiri în mînă şi îl dădu cuiva să-l aşeze pe masa Mariei în cabină. Mai tîrziu, se convinse că ea nu avusese curiozitatea să citească biletul ce însoţea florile şi deci habar nu avusese de gestul lui.

Zilele treceau şi Leonid simţea tot mai mult că prezenţa fetei îi este necesară, că discuţiile lor îl tulbură şi-l tulbură faptul că Maria punea pasiune în tot ceea ce făcea.

— ...Închide ochii, spuse Leonid. Aşa... Şi acum — deschide-i !

Ea deschise ochii şi nu-şi putu reţine o exclamaţie de uimire. Pe masă, în faţa ei, se afla o mică balerină albastră, ce semăna leit la chip cu ea însăşi. O privi încîntată cîteva clipe, apoi se întoarse spre Leonid, bătînd din palme.

— Mi-o dai mie, nu-i aşa ?

— Firește. E cadoul meu înaintea plecării tale.

— O, de-ai şti ce mult mă bucur, spuse Maria şi vru să se ridice să-şi ia darul, dar Leonid o opri.

— Stai puţin. Încă nu e totul.

Luă cu precauţie mica balerină şi, răsucind un buton, o aşeză din nou pe masă. Iat-o începînd numaidecît să danseze în ritmul unui vals vechi. Era uimitor cum reuşea să-şi mlădieze mîinile şi picioarele, să-şi unduiască în ritmul melodiei corpul, aproape de necrezut pentru o alcătuire mecanică, oricît de ingenioasă.

Maria urmărea atentă recitalul balerinei-robot şi nu-i fu greu să recunoască în programul acesteia dansul pe care ea însăşi îl repeta în ultima vreme în vederea turneului pe Adiava. Era unul din dansurile pe care se miza mult, căci făcea parte din vechiul repertoriu de balet al Pămîntului, din urmă cu cîteva sute de ani.

Balerina albastră făcu ultima reverenţă în faţa spectatorilor săi şi se opri într-o poziţie de totală relaxare, specifică dansatoarelor. Maria izbucni în aplauze. Ridicîndu-se, îl cuprinse pe Leonid de după umeri şi, fără să-şi dea prea bine seama, înainte ca el să fi avut timp să schiţeze vreun gest, îl sărută. Se desprinse însă imediat de lîngă el şi emoţionată, mai mult de gestul pe care nu şi-l controlase decît de surpriza ce i-o făcuse el, fugi pe terasă, unde se lăsă

frîntă pe unul din fotoliile ce fuseseră scoase aici pentru clipele de răgaz în care Leonid privea, indiferent, natura. Maria simţea două lacrimi furişate din colţul ochilor cum îi ard obrajii. Se şterse cu degetele tremurînde, apoi îşi îndreptă părul, ce-i aluneca peste faţă, şi se înălţă în fotoliu, privind fără ţintă spre depărtări. Era tulburată.

De la teatru ieşise printre ultimele. În timp ce se demachia, venise în cabina ei Adrian, partenerul de ani de zile. O privea întotdeauna, în timp ce dansau, drept în ochi, avînd pe buze un zîmbet discret, puţin trist dar încurajator şi bărbătesc. Mariei nu i se părea neobişnuit că o urmăreşte cu atenţie ; era deprinsă să fie urmărită astfel, cu atenţie şi admiraţie. Nu se gîndise însă niciodată că el ar putea s-o iubească, deşi nu ar fi fost prea greu să presupună acest lucru.

În seara aceea intrase în cabina ei timid şi tandru, cu o pîlpîire de nelinişte în ochii săi frumoşi, albaştri. O privise o vreme fără să spună nimic.

În timp ce ea, după paravan, îşi îmbrăca hainele obişnuite, Adrian începu să vorbească.

— Maria, spuse el, ştiu că ne mai despart puţine zile pînă cînd vei pleca. Eu am să rămîn aici. Nu e în aceasta nici o ruşine. Tu dansezi minunat. Eu nu am făcut niciodată altceva decît să trăiesc anonim în umbra ta şi eram astfel fericit. Pentru mine acest lucru însemna totul. Să nu crezi cumva că sînt meschin, că aş fi profitat de numele şi renumele tău pentru ca să pretind gloria. Nu, eu ştiu cît îmi stă în puteri. Se spune că aş avea ceva talent, dar pe lîngă cel cu care ai fost înzestrată tu... În sfîrşit, nu despre asta voiam să-ţi vorbesc. Ştiu că pentru tine fiecare clipă este acum preţioasă, de aceea nu vreau să te reţin. Voiam să-ţi spun doar că te ştiu de atîta vreme şi că fără tine îmi va fi foarte greu.

— E şi firesc, Adriane, spusese Maria, care între timp îşi îmbrăcase hainele de stradă. E şi firesc să fie aşa. Şi tu o să-mi lipseşti. Ne-am obişnuit atît de mult unul cu celălalt, eu chiar am propus într-un rînd să fii selecţionat şi tu...

— Nu despre asta e vorba, Maria. Nu m-ai înţeles bine şi mă tem că nici nu cauţi să mă înţelegi. Eu aş vrea să fiu mereu lîngă tine. Te iubesc, Maria. Mi-a fost foarte greu să-ţi spun asta. Acum însă, trebuie... Nu mai are rost să ascund aceste sentimente, Maria ! Primeşte să-mi fii soţie.

Maria ascultase emoţionată cuvintele lui. De cum începuse să vorbească, îşi dăduse seama de tot ce avea să urmeze. Presupunea ce avea să-i spună Adrian şi nu ştia ce anume trebuia să facă. Îl ascultase fără să-l privească.

O vreme tăcură amîndoi, apoi ea se întoarse spre el şi, privindu-l curajoasă, reţinută şi fermă, îi spusese : „Mai bine, nu". Un cuvînt, un singur cuvînt şi simţise cum în jurul ei începuse să se învîrtă totul. Se rezemase cu spatele de perete şi închisese ochii. Cînd îşi revenise, doar uşa se închidea fără zgomot în urma lui Adrian. Se lăsase să alunece încet pe lîngă perete, simţindu-şi picioarele moi, fără vlagă, pînă ce se aşezase pe taburetul de mătase roşie pe care obişnuia să-şi înşireteze pantofii. Stătuse acolo mult timp, nemişcată. Nu-şi dăduse seama cît anume, dar ei i se păruse o veşnicie. Cînd ieşise pe sală, în teatru se stingeau ultimele lumini. Era obosită şi ar fi vrut să rămînă singură. Se îndreptase spre maşină cu gîndul să se plimbe undeva afară din oraş, departe, cît mai departe, numai ea singură, cu gîndurile sale, cînd îl descoperise în maşină pe Leonid, care o aştepta instalat la volan.

La toate acestea se gîndea acum Maria. Îşi simţea tîmplele înfierbîntate şi inima tresăltîndu-i puternic în piept. Stătea singură pe terasă, iar Leonid nu mai venea să vadă ce se întîmplase cu ea. Îl aştepta să vină, să-i spună ceva,

să-i vorbească, indiferent ce, dar să spună ceva. Simţea că trebuie să fie acum alături de ea, simţea că nu mai putea rămîne singură.

Abia într-un tîrziu auzi paşii largi ai lui Leonid apropiindu-se. Acesta veni şi se aşeză în faţa ei.

— Ce ai ? o întrebă nedumerit.

— Nimic... aşa... o să-mi treacă.

Maria se ferea să-l privească. Simţea că ar fi fost în stare să-l îmbrăţişeze, să-l sărute, să-i spună că-l iubeşte, dar el nu-şi dădea seama de starea ei, nu simţea nimic poate din tot ceea ce simţea ea.

— Poate nu eşti mulţumită de cadoul meu ?

— O, nici vorbă. Eşti atît de bun şi atent cu mine...

— Dar nici n-ai avut răbdare să vezi ce poate să mai facă pentru tine această mică balerină care am vrut atît de mult să-ţi semene. Nu ştiu dacă am reuşit...

— Ai reuşit. Cred că ai reuşit.

Leonid o luă de mînă pe Maria şi o conduse din nou înăuntru. Ea se aşeză pe fotoliu şi-l privi dezamăgită dar şi întrebătoare pe Leonid, care luă balerina mecanică şi, aşezînd-o pe trepiedul din faţa unui pian şi el construit pe măsura micuţei balerine-robot, îi răsuci un nou buton. Drept rezultat, balerina albastră făcu o plecăciune a capului, apoi întrebă cu o voce metalică, de clinchet argintiu :

— Ce anume preferaţi ? Muzică veche, sau clasică, sau modernă ?

Maria fu într-adevăr surprinsă. Leonid însă o îndemnă să răspundă.

— Clasică, hotărî ea.

— Ce compozitor ? întrebă imediat balerina.

Maria ezită, uimită din ce în ce mai mult de ce avea să urmeze. Îl privi pe Leonid, care surîdea mulţumit de efectul produs şi mulţumit de felul cum reacţiona Maria ; el îi făcu semn că totul depinde de preferinţele ei.

— Chopin, hotărî ea în cele din urmă. E un compozitor clasic, explică ea, aproape jenată, balerinei, şi are bucăţi admirabile pentru pian.

— Cunosc, replică sec balerina. Ce anume preferaţi ?

— O nocturnă.

Trecură cîteva secunde, în care se lăsă o linişte desăvîrşită. Balerina albastră luă partiturile de pe pian, căută între ele ceva, alese o pagină, şi-o potrivi în faţă, ridică mîinile cu mişcări line, apoi îşi lăsă degetele să alunece pe clapele de sidef ale pianului. Corzile percutate vibrară intens şi deodată camera se umplu de acordurile unei melodii stranii.

Leonid o privea pe Maria, aşteptînd de la ea un semn de exclamare, de uimire, de entuziasm. Ea însă asculta concentrată, crispată chiar şi nu făcea nici un gest. Leonid luă această stare a ei drept fascinaţie şi după cîtva timp, în care ascultă distrat concertul micii balerine, vru să o întrebe pe Maria dacă îi place, tocmai cînd aceasta, ridicîndu-se brusc, îşi acoperi urechile cu palmele şi strigă cît putu de tare, avînd în glas groază şi disperare :

— Opreşte ! Opreşte ! E oribil, e monstruos !

Cînd îşi luă mîinile de la urechi, în cameră era din nou linişte. Leonid o privea mirat şi nu-şi putea da seama ce se întîmplase, ce anume o determinase să reacţioneze astfel, din moment ce abia cu cîteva secunde mai înainte ascultase, parcă fermecată, sau numai lui i se păruse aşa, melodia ce ieşea din cutia pianului.

— Ce este ? întrebă mirat Leonid. Ce s-a întîmplat ?

— Dar nu-ţi dai seama ? E monstruos, spuse Maria, cu vocea tremurîndă. Cum de ţi-ai putut imagina una ca asta ? Un robot să cînte la pian ?

— Ce vezi extraordinar ? Aş putea perfecţiona totul într-atît, încît să execute chiar şi o operaţie de apendicită. (Ideea îi venise pe loc lui Leonid şi rămase încîntat de

ea). Totul poate fi soluționat mecanic și chiar cu mai mult succes decît dacă ai lăsa lucrul în seama cuiva.

— Taci! Nu-ți dai seama ce spui. Pentru tine totul se reduce la scheme, la calcule, la automate. Dar omul? Omul nu înseamnă pentru tine nimic? El are un suflet care nu încape în nici o mașinărie de astea, de-ale tale!

— Dar aici nu-i vorba de suflet. Aici e vorba doar de executarea unor comenzi. În cazul nostru, comanda a fost să execute o melodie și nu poți spune că nu a executat-o corect.

— ...E groaznic ce spui tu. Am ascultat această nocturnă. Notele erau aceleași, le recunoșteam, dar unde era melodia? În melodia aceasta trăiesc sentimente, pe care balerina ta nu va putea niciodată să le redea. E suflet aici, e dragoste și pasiune, melancolie și ură, deznădejde și entuziasm. Pe toate acestea nu au de unde să le cunoască roboții tăi. Nu-ți dai seama, Leonid?...

El o privea descumpănit. Asculta și nu înțelegea aproape nimic din tot ceea ce-i spunea Maria. Fusese obișnuit ca întotdeauna invențiile sale să fie primite cu entuziasm, cu admirație deplină. Și iată, cineva, o fată oarecare, se găsea să-i obiecteze lucruri pe care el nu le putea accepta, cel puțin în forma în care fuseseră expuse. Nu, Maria nu avea nici un argument care să-i poată dovedi că robotul său nu acționase și nu executase totul perfect.

*
* *

Balerina albastră se înclină în fața lui și rămase nemișcată în mijlocul mesei negre din lemn masiv. Se oglindea în luciul acesteia ca într-o apă adîncă.

Ziua era spre sfîrșit, dar soarele păstra încă o lumină intensă, ce se filtra printre ramurile arborilor din care

picurau frunzele în parc. Geamurile biroului erau deschise, aerul pătrundea în încăpere, aducînd toate miresmele toamnei.

Leonid împinse încet mica balerină pînă spre colțul mesei. O mai privi o dată, apoi, ca și cînd ar fi vrut să-și alunge un gînd rău, își trecu palma peste frunte, peste față și, așezîndu-se din nou înaintea planșelor, începu să calculeze, măsurînd mereu distanțe și unghiuri, legături și rezistențe. Lucra fără spor. Își simțea capul greu și o moleșeală îi îngreuna mîinile și mintea. Stătuse toată ziua aplecat asupra schițelor, calculînd și verificînd variante noi, dar nu era satisfăcut de rezultate. Lucra fără spor, simțea mereu nevoia să se miște, să se ridice de la birou, să umble prin încăpere. Era surescitat, deși mișcările sale se derulau leneșe, fără vitalitate. Agitația aceasta de neînlăturat dura de cîteva luni.

Într-o zi, pentru ca să se liniștească, montă psihofluxul. Dar cum puteau să-i ajute razele călduțe ale acestui aparat de menținere a bunei dispoziții ? Tulburarea sa era mai adîncă, dincolo de zonele unde acționa acest aparat. Cele două luni de cînd plecase Maria i se păreau nemaipomenit de lungi. Se gîndea aproape cu groază la cei doi ani care mai rămăseseră pînă la întoarcerea ei și se simțea uneori caraghios, numărînd de pe acum lunile, zilele pînă la reîntoarcerea Mariei.

Se ridică de la masa de lucru și, cu pași largi, începu să se plimbe prin încăpere. Simțea adierea subțire a vîntului pătrunzînd înăuntru, aducînd miresmele cîmpului. Ieși pe terasă și se așeză adînc în fotoliul acela imens. În fața ochilor începură să i se deruleze iarăși amintiri pe care de atîtea ori și le rememorase și la care îi plăcea să se întoarcă mereu, imagini din ultimul an, din ultima vară, legate nemijlocit de chipul Mariei.

Fusese întotdeauna un temperament rece, nereceptiv la lumea exterioară, capabil să stea zile în şir între cărţi şi tratate, găsind în munca aceasta ştiinţifică, în izolarea sa pe un tărîm în care totul se rezuma la calcule şi formule, la reprezentări mecanice, o satisfacţie nebănuită. Toată viaţa şi-o dedicase studiului, înconjurîndu-se cu o platoşă de nepătruns, inaccesibilă oricărei alte persoane dinafară. Şi iată, dintr-o dată, apăruse Maria...

Leonid îşi amintea seara cînd, aşezaţi pe una din băncile parcului, Maria îl întrebase cu o voce care trăda mai degrabă spaimă decît uimire sau curiozitate :

— Ce fel de viaţă ai trăit tu, Leonid ?

Întrebarea venise oarecum brusc şi el nu ştia ce să-i răspundă. Se plimbaseră mult în acea seară, aproape fără să-şi vorbească. Mai erau puţine zile pînă la plecarea ei şi cuvintele li se păreau sărace pentru a exprima ceea ce simţeau. Se aşezaseră într-un tîrziu pe banca aceea, cînd ea îl întrebase :

— Ce fel de viaţă ai trăit tu, Leonid ?

Stătuse o vreme pe gînduri, apoi, cu sprîncenele încruntate, îşi întorsese faţa de la Maria. Ea aştepta să-l audă vorbind, dar Leonid tăcea.

Ce fel de viaţă dusese ?...

Îşi petrecuse toată copilăria, aproape toată viaţa aici, mereu în acelaşi oraş, şi chiar mereu în această casă cu aspect de castel, în care crescuse ca un vlăstar răzvrătit în sinea lui, ca un rebel într-o atmosferă pe care o disprețuia, într-o ambianţă pe care nu o înţelegea şi care i se refuza totodată. În ce consta răzvrătirea lui ? În ambiţia de a domina pe cei ce i se păreau ducînd o viaţă de comodă inconştienţă. Îşi mai amintea vag, ca prin ceaţă, figura bunicului său, arhitectul acelui ciudat edificiu în care locuiau. Veneau la el tot soiul de oameni ; o societate caleidoscopică, femei prea exuberante pentru vîrsta lor, tineri zvăpăiaţi

cu care bătrînul se întreţinea adesea pînă în zori, golind pahare, ascultînd muzică, cu alte cuvinte, ţinînd-o într-o petrecere.

Părinţii lui Leonid îl ţineau departe de toate acestea. Tatăl său, medic de mare renume, îşi desăvîrşea în acele timpuri ascensiunea. El însuşi nu participa niciodată la petrecerile organizate de bătrînul arhitect, poate pentru a-şi menţine bunul renume de om serios şi foarte apreciat în meseria sa. Pe Leonid îl supunea unui regim de viaţă contrastant cu tot ceea ce se desfăşura în jurul său ; un regim foarte sever, întocmit astfel, încît de mic copilul se deprinsese cu un program alcătuit matematic, rigid şi arid chiar, obişnuit însă să-l respecte cu sfinţenie. Totuşi, în jurul său se întîmplau lucruri care pentru orice tînăr erau atrăgătoare. Îl atrăgeau şi pe el petrecerile, dar deprinsese gustul învăţăturii şi mai ales ambiţia de a deveni cineva. Se visa savant, impresionînd lumea prin inteligenţa sa. Căuta deci să atragă într-un fel atenţia asupră-i, fără să întrezărească altă posibilitate decît în studiu. Învăţa lucruri pe care cei din jur nu le cunoşteau şi cu care ar fi putut mai tîrziu nu numai să-i uimească, dar să-i şi domine ; devenit celebru — gîndea el — avea să-i poată dispreţui în voie pe aceşti oameni în lumea cărora i se refuza să pătrundă.

Se adîncise în cercetarea temeinică a ciberneticii, mai ales al automaticii roboţilor. Curînd însă, bătrînul arhitect muri şi viaţa la „castel" începu să ia o altă înfăţişare. Revolta lui Leonid devenea acum inutilă, împotrivindu-se unui fel de viaţă care nu se mai menţinea în jurul său. Primele automate construite de el nu avură darul să-l satisfacă. Au urmat apoi, rînd pe rînd, alţi roboţi care au început să împînzească încăperile şi care veneau să anuleze parcă tot fastul exuberanţei „castelului", instaurînd în locul ei rigiditatea şi severitatea unei vieţi calculate cu precizie

matematică. Abia mai tîrziu şi-a dat seama de inutilitatea reacţiilor sale copilăreşti, păstrate mult prea mult ca scop de viaţă pentru tînărul savant. Era însă prea tîrziu. Nu mai putea face nimic. Viaţa sa se constituise pe un anumit făgaş şi nu mai putea fi întoarsă. Pentru el nu exista nimic altceva decît maşina, tehnica în stare să rezolve totul, pînă chiar şi imposibilul. Aşa rămăsese el un refulat şi un inaccesibil.

— Ce fel de viaţă am trăit eu ? repetase Leonid întrebarea. În orice caz, o viaţă limitată. De multe ori m-am confundat cu roboţii mei. Eram poate eu însumi un mecanism...

— Nu, nu aşa, îl opri Maria. Eşti prea sever cu tine.

— Încerc să fiu drept. Măcar acum. Poate nu e pierdut încă totul.

O vreme tăcură amîndoi. Maria îl privea cercetătoare, dar el părea cu totul absent, parcă fără să simtă prezenţa ei lîngă el.

Stătuseră mult astfel, pînă tîrziu, fără să-şi spună nimic. La despărţire, el i-a sărutat mîna şi Maria a plecat cu paşi mărunţi şi grăbiţi, parcă s-ar fi temut de ceva, fără să privească în urmă, acolo unde Leonid rămăsese copleşit de o mare tristeţe.

Toate acestea şi le amintea Leonid. Îi treceau prin faţa ochilor ca înregistrate pe peliculă. Dădu din mînă, vrînd parcă să-şi alunge, să-şi spulbere gîndurile şi, ridicîndu-se de pe fotoliul instalat pe terasă, intră în biroul său. Se apropie de masa de lucru, privi neatent cîteva clipe desenele, planşele ce se întindeau pe întreaga suprafaţă a mesei, dar nu fu în stare să desluşească nimic. Ochii îi alergau de la una la alta, fără să se poată fixa asupra unui anumit punct, cînd, deodată, descoperiră balerina albastră. O privi lung, insistent. Fără să-şi dea seama, întinse mîna şi apăsă

declanşatorul. Cu o reverenţă, balerina albastră începu să danseze în ritmul legănat al unei melodii vechi. Leonid zîmbi dezamăgit şi, lăsînd-o să-şi continue programul, începu să se plimbe cu paşi mari prin odaie. Se simţea pustiu şi vlăguit. Se simţea singur.

Timpul se scurgea încet, ca o reptilă, fără zgomot, abia perceptibil. Trecuse de miezul nopţii şi Leonid continua încă să se plimbe prin încăpere. Paşii lui măsuraseră în lung şi în lat încăperea de zeci de ori, şi iar i se învălmăşeau în faţa ochilor imagini, aducîndu-i aminte crîmpeie din viaţa pe care el o trăise în ultima vreme şi, de pretutindeni, se desprindea figura gînditoare şi senină a Mariei. O vedea mai ales aşa cum şi-o imprimase pe retina memoriei în ultima zi, la despărţire.

...Maria venise singură la rachetodrom. Plecase de acasă mai devreme, fără să anunţe pe nimeni.

Helicopterul aterizase pe pista din dosul clădirii centrale şi aceasta o bucura, pentru că îi dădea astfel posibilitatea să se strecoare neobservată, în eventualitatea că cineva ar fi aşteptat-o totuşi acolo. Trecuse repede, cu paşi grăbiţi, pe aleea mărginită de cactuşi, pînă la biroul de prezentări. Rachetodromul era cuprins de o forfotă indescriptibilă, în care vocile microfoanelor dispeceratului, instalate peste tot, se întretăiau cu scrîşnetul şi uruitul maşinilor care mai transportau ultimele încărcături la bordul navei. Maria venise cu două zile înaintea lansării. În acest timp avea să mai facă ultimele verificări absolut necesare pentru zbor şi să se deprindă mai bine cu ideea plecării.

Nu avea decît o simplă valiză, nu prea mare, în care îşi înghesuise cîteva baterii cu benzi muzicale, mai multe pelicule micro pe care fuseseră imprimate unele dintre cele mai recente apariţii editoriale în domeniul beletristicii, cî-

teva lucruri de strictă utilitate personală şi o fotografie mare ce o înfăţişa la vîrsta de zece ani şi la care ţinea nespus, ca la toate basmele copilăriei.

Valiza era uşoară, aşa că, de cum puse piciorul pe pista albă a rachetodromului, porni în pas elastic, fără să mai privească în jur, direct spre birourile alc căror geamuri înalte străluceau puternic luminate în penumbra ce începuse să se lase. Mai rămăseseră cîteva ore din ziua aceea. O nerăbdare simţea cum punea tot mai mult stăpînire pe ea, pe măsură ce se apropia momentul, atît de aşteptat, al desprinderii de sol. Intră aşadar în holul spaţios al Marelui Centru de Zboruri Interastrale şi fu numaidecît condusă la etajul al cincisprezecelea, unde, într-o încăpere spaţioasă, cu pereţii tapisaţi în albastru deschis, de culoarea cerului, se adunaseră toţi membrii echipajului. Se opri în prag, remarcînd cu uimire că ceilalţi veniseră mai devreme şi se simţi jenată că era ultima. Dar se bucura. Însemna că astfel lucrurile vor merge repede şi se va trece neîntîrziat la partea de pregătire efectivă, rămînîndu-i prea puţin timp pentru a se putea gîndi la altceva decît la lucrurile imediate. Nu-i plăceau despărţirile şi nu voia în aceste momente să se gîndească la nimeni şi cu atît mai puţin la Leonid care îi revenea mereu în minte. Îi lăsase un bilet pe care scrisese doar cîteva cuvinte şi plecase de acasă fără să-şi mai ia bun rămas de la cineva.

Nimeni însă din cei prezenţi acolo nu observase uşoara ezitare a Mariei şi se grăbiră să-i strîngă mîinile şi să-i ofere un loc la masa în jurul căreia discutau programul zilei următoare. Maria urmase cu mare conştiinciozitate programul de pregătire al zborului, dovedindu-se a fi foarte bine dotată pentru zborurile de lungă durată, încît i se spusese chiar că-şi greşise cariera şi că avea încă toate şansele să renunţe la balet, pentru ca să se dedice integral zborurilor interastrale. Maria zîmbise doar, ca la o glumă. Con-

statarea că era bine pregătită pentru zbor îi dădea o anume siguranță de sine pe care acum, în toiul ultimelor perfecționări, o simțea din plin.

Stătuseră în jurul mesei de lucru pînă tîrziu, urmînd ca a doua zi să se odihnească, iar spre seară să urce, în sfîrșit, treptele navei. Se culcă obosită și adormi imediat. O trezi în dimineața zilei următoare telefonul, sunînd insistent și nervos. La început ezită să răspundă, dar în cele din urmă ridică receptorul. Era Leonid. Refuză însă să-l vadă.

— Dacă m-aș duce acum la tine, îi spusese ea, sînt sigură că aș renunța la zbor. Încearcă să mă înțelegi. Îmi vine foarte greu să mă despart de tine, dar altfel nu pot.

Spunînd acestea, Maria închise telefonul. Toată ziua fu indispusă și, spre seară, cînd se apropia ora îmbarcării, o presimțire — că Leonid o va aștepta pe peron și că îi va ieși în întîmpinare — puse stăpînire pe ea.

Coborî prin mulțime și nu-și ridică privirile din pămînt. O căutau fotoreporterii, încercînd să-i surprindă vreun zîmbet, dar ea se ferea mereu, voind să treacă neobservată.

Traversă pista lungă a peronului pînă la primele scări ce urcau spre rachetă, fără să privească mulțimea ce venise să-și ia rămas bun de la ei. Se aștepta ca din moment în moment Leonid să-i iasă în întîmpinare și simțea cum emoția o copleșește. Nimeni nu se apropiase de ea. Urcă primele două trepte, dar instinctual se opri. Chiar de la înălțimea aceea mică putea cuprinde cu ochii întreg peronul. Se întoarse și căută insistent cu privirea în mulțime. Ochii lor se întîlniră o clipă și atît fu de ajuns pentru ca Maria să se întoarcă, să traverseze peronul în fugă, în timp ce Leonid venea spre ea din partea opusă. Se îmbrățișară. Ea se lipi strîns la pieptul lui și Leonid nu găsea cuvinte s-o îmbărbăteze. Abia într-un tîrziu, ea rosti încet, ca o părere, aceste cuvinte care îi mai răsunau și acum în auz:

— Te iubesc, Leonid.

Fără să mai aştepte vreun cuvînt, ea îl sărutase pe gură, punînd în acel gest bucurie şi disperare, tristeţe şi dăruire. Apoi se desprinse din îmbrăţişarea lui şi, ca şi cînd s-ar fi rupt de ceva, porni în fugă urcînd scările navei. Se mai opri o dată, undeva, sus, aproape de intrarea în corpul navei şi, întorcîndu-se, îi strigase :

— Să strici balerina ! Balerina albastră nu sînt eu ! Apoi îi făcu un semn aproape timid cu mîna şi dispăru între ceilalţi membri ai echipajului, în navă.

Cei rămaşi asistară la lansare, apoi urmăriră multe minute în şir, cuprinşi de emoţie, uriaşul ecran al rachetodromului pe care punctul argintiu al navei se făcea tot mai mic şi mai mic, pînă cînd în cele din urmă dispăru cu totul. Leonid se îndepărtă de la peron şi nu-şi credea ochilor că asistase la plecarea aceleia care îi era atît de apropiată. Cu paşi mari străbătu aleea cu cactuşi şi ieşi în şosea. Cînd fu să urce în eleganta maşină albă, un tînăr se apropie de el şi îi spuse, privindu-l mustrător :

— Fii liniştit, Maria se va întoarce la tine. Sînt sigur.

Tînărul plecă fără să mai spună nimic altceva. Ca prin vis, Leonid îşi aminti figura lui pe care o mai văzuse de atîtea ori alături de Maria pe scena Teatrului. Nu înţelese însă tîlcul acelor vorbe şi, ridicînd din umeri, porni maşina.

Drumul pînă acasă i se păru extrem de lung şi obositor. Cîteva zile după aceea nu lucrase aproape nimic, pretextînd că este surmenat. Alte cîteva, la fel, motivînd că nu-i reuşesc calculele. Şi aşa, pe neobservate, zilele treceau, iar el rămînea, continua să rămînă într-o stare de apatie şi de inactivitate.

...Îşi aminti de toate acestea şi se cutremură, de parcă s-ar fi speriat de ceva. Lumina din candelabrul cu braţe

de caracatiță fixat în tavan dădea o anume strălucire tuturor obiectelor din cameră. În jur era liniște, o liniște apăsătoare și aerul parcă vibra. Stătu pironit locului o vreme, contemplînd obiectele din jur, ca și cînd atunci le-ar fi văzut prima dată. Le privea cercetător, pe fiecare în parte, cu uimire și iritare, de parcă atunci și-ar fi dat seama cu adevărat de existența lor. Ochii îi alunecau, cu mici opriri, de pe scaunele masive răsfirate pe lîngă pereți, la dulapurile înalte, apoi la nișele din ziduri, la masa aglomerată cu hîrtii și, deodată, privirile i se opriră asupra unei păpuși mecanice, împietrită într-o poziție caraghioasă pe unul din colțurile mesei. O contemplă îndelung. I se părea că o vede pentru prima dată. Rochia ei albastră i se păru demodată, părul în inele alunecîndu-i pe umeri îl găsea indecent ; în sfîrșit, balerina i se păru stranie și străină lui. O ridică de pe masă și o examină pe îndelete ; mult, fără să schițeze vreun gest. Într-un tîrziu o așeză iarăși pe colțul mesei, și, răsucind butonul, o făcu să-și înceapă dansul, același dans pe care ea îl repetase în fiecare zi, mereu același, monoton și exasperant de corect, în ritmul unei melodii vechi, foarte frumoasă dar banalizată prin nesfîrșita sa repetare. Leonid urmări spectacolul balerinei cu o uimire nouă ; i se păru grotesc. Era consternat de ceea ce vedea și nu putea crede că păpușa aceea metalică i se păruse cîndva asemănătoare cu Maria. O clipă sîngele îi năvăli în obraji, apoi simți cum brațele i se răcesc și o furie nemaicunoscută începe să-l cuprindă. O clipă numai, căci în față îi apăru imaginea vie a Mariei, cu ochii ei senini, cu fața luminată, de părul răvășit de vîntul ce alerga în seara despărțirii pe rachetodrom. O văzu așa cum stătuse ea pe înălțimea scărilor, făcîndu-i semne cu mîna și strigînd :

— Balerina albastră nu sînt eu !

Ochii îi străluciră luminați de un foc lăuntric. Își lăsă mîna grea peste trupul firav al balerinei, apăsîndu-l, pînă

cînd acesta cedă şi un fir metalic plezni undeva în interiorul ei, scoţînd un sunet dezacordat. Leonid deschise larg uşa terasei şi azvîrli cu putere în întuneric mica balerină mecanică. Aşteptă să audă zgomotul căderii între boscheţii de trandafiri morţi, apoi se întoarse şi, aşezîndu-se la masa de lucru, începu să deseneze, cu o grabă şi o poftă de lucru pe care parcă nu le cunoscuse încă niciodată. Era în zori şi lui i se părea că aude venind de undeva, de departe, fredonat de o voce tînără, ritmul legănat al unui vechi vals pe care cîndva, într-o seară, îl cîntase prea perfect o Balerină Albastră.

fereastra spre veşnicie

Stătea rezemat cu spatele de pervazul ferestrei şi o privea pe Ruxandra, aparent cu indiferenţă, liniştit, stăpînindu-şi tulburarea. Îi urmărea mişcările elastice, de pisică, de la un dulap la altul, prin încăpere, împachetînd fără grabă cîteva lucruri în valizele aşternute pe jos.

O găsise aşa cînd se întorsese de la Combinat, pregătindu-se de plecare. Se salutaseră simplu, ca doi cunoscuţi ce se întîlnesc zilnic şi nu-şi mai spuseră nimic unul altuia.

Miron nu o întrebase nimic. Era inutil. Îşi dădea bine seama de acest lucru. De mult presimţea ziua aceasta. O bănuise, ştia că odată va veni fără ca el s-o poată evita, dar nu îndrăznise să şi-o imagineze, nu îndrăznise să gîndească pînă la capăt cum va fi ziua aceea. Şi iată, ziua aceea sosise.

Dezbrăcase hainele de lucru şi, învelit în halatul vişiniu, revenise în camera unde Ruxandra îşi pregătea bagajele. O vreme nu ştiu ce să facă. Deschise geamul şi privi în grădina ce răspîndea un miros puternic de trandafiri înfloriţi, apoi, rezemîndu-şi spatele de pervazul ferestrei, rămase aşa, nemişcat, privind-o pe Ruxandra cum îşi aranja lucrurile în valize. Ea nu-l privea, îi ocolea ochii şi-l ocolea pe el, de parcă s-ar fi temut ca nu cumva să încerce s-o oprească,

deşi ştia prea bine că nimeni n-ar fi putut-o opri acum să-şi urmeze hotărîrea, şi încerca să se poarte ca şi cînd el nici n-ar fi fost de faţă. Închise geamantanele şi le aşeză în mijlocul camerei, lîngă masă, apoi trecu în camera de baie unde stătu multă vreme. Miron îi deslușea silueta difuză prin geamul mat al uşii. O privea însă ca pe o străină şi lucrul acesta, de care îşi dădea seama, îl neliniştea cel mai mult. Oare între ei totul se sfîrşise ?

Cînd ieşi din baie, învelită într-un prosop mare şi pufos, Ruxandra îl privi o clipă în treacăt, ca din întîmplare, şi dispăru în odaia alăturată, unde începu să se îmbrace. El se desprinse atunci de la geam şi intră în biroul său de lucru. Voia să citească ceva, indiferent ce, să nu se mai gîndească la plecarea femeii. Luă o carte la întîmplare, o deschise la semn, dar literele îi fugeau pe dinaintea ochilor, şiruri lungi de semne ce nu-şi puteau găsi înţelesul. Se lungi pe sofaua moale şi încercă să adoarmă. Pleoapele însă refuzau să se închidă şi deodată îi veniră în minte copiii. Abia atunci îşi dădu seama că nu-i văzuse de loc în tot acel timp cît Ruxandra se pregătise de plecare. Se ridică deci şi reveni în cameră.

Ruxandra era aproape gata îmbrăcată. Îşi pieptăna părul lung, revărsat în bucle arămii peste umeri. Înaintarea energică a bărbatului o făcu să tresară. Îl privi îngrijorată şi, citind pe faţa lui neliniştea, primul lucru ce-i trecu prin minte fu acela ca nu cumva el să aibă o izbucnire violentă, să-i pretindă explicaţii ce ar fi necesitat poate cîteva ore, căci ea nu se simţea acum în stare să reziste unei tensiuni nervoase îndelungate. Imediat însă îşi dădu seama că asemenea scenă nu avea să se întîmple şi intuiţia ei de femeie o lăsă să deducă motivul acelei neaşteptate agitaţii a lui Miron.

— Vrei să întrebi de copii ? preveni ea orice altă întrebare. Rostea cu grijă fiecare cuvînt, cu o voce aparent calmă, ce-i trăda însă tulburarea.

— Întocmai, răspunse Miron.

— I-am dus în Agalbia, acasă la ai tăi. Şi, după o pauză, adăugă : Fii fără grijă, lor nu le-am spus nimic. Ei vor rămîne acolo cît vei crede tu necesar. Sper că n-am procedat greşit.

Miron se aşează pe unul din scaunele de toaletă şi aprobă, înclinîndu-şi uşor capul :

— Ai făcut bine, Ruxandra.

— Şi nici părinţilor tăi nu le-am spus nimic.

— Mai bine aşa.

— Nu puteam. Înţelege-mă. Le voi explica altădată, ori le vei spune tu ce vei crede de cuviinţă. Acum nu aveam tăria. Poate peste o vreme... Încearcă de mă înţelege, Miron.

— Dar te înţeleg foarte bine...

După acest scurt schimb de cuvinte, aparent calm, tăcură iarăşi, numai că acum privirile lor furişate se evitau şi se căutau în acelaşi timp ; se observau unul pe celălalt, îşi urmăreau gesturile, fiecare mişcare, şi parcă aşteptau unul de la celălalt ceva, o vorbă, un semn, o privire. Astfel, în această aşteptare încordată, timpul trecea nepăsător, cu greutatea unei ape ce-şi revărsa undele peste el. În cele din urmă, Miron rupse tăcerea :

— Acum, unde pleci, Ruxandra ?

Ea nu se aşteptase la această întrebare şi de aceea nu ştia pur şi simplu ce să răspundă. Se opri din pieptănat şi-l privi pe Miron drept în ochi, bănuitoare.

— Dacă vrei, continuă el cu aceeaşi voce calmă, poţi rămîne aici. O vreme, pînă vei găsi ceva mai bun. În casă ai tot ce-ţi trebuie. Dacă vrei...

— Îţi mulţumesc, Miron, răspunse ea şi nu-şi putu stăpîni emoţia. Îţi mulţumesc, dar nu pot primi. Trebuie să plec. *Trebuie.* Altfel, totul s-ar nărui şi n-ar mai însemna nimic pentru mine.

El înclină iarăşi capul în semn de aprobare şi, ridicîndu-se, ieşi din cameră. Coborî în grădina cu flori şi se aşeză pe banca de sub ramurile bogate ale unui arbore nordic.

Se înserase. Pe cer începuseră să apară primele stele. Era primăvară.

*
* *

Cosmodromul era înţesat de lumea ce venise să-i întîmpine pe astronauţi. Nava aterizase încă din seara zilei precedente, dar debarcarea urma să aibă loc abia la mijlocul acesteia cînd, primiţi cu adevărat sărbătoreşte, navigatorii cerului aveau să pună din nou picioarele pe Pămînt.

Miron răzbătu cu greu prin mulţime, pînă la una dintre tribunele instalate pe aleea principală, ce conducea de la platforma de aterizare la peronul staţiei ; aici, pe o tribună împodobită numai cu flori albe, aveau să se rostească toasturile pentru cei dragi, atît de mult aşteptaţi.

Se urcă pe treptele metalice pînă aproape de vîrf. Acolo se aşeză pe bancă tăcut, alături de un grup entuziast de tineri, care vorbeau în gura mare şi gesticulau spectaculos, exprimîndu-şi fiecare părerile despre marile drumuri cosmice. Nu-i ascultă. Nu le dădu nici o atenţie, în ciuda faptului că în cîteva rînduri unul dintre tinerii aceia îl solicitase să-l aprobe, însă Miron nu înţelegea nimic şi se mulţumise să rămînă taciturn, absent în mijlocul freamătului ce-l înconjura, în aşteptarea clipei cînd uşa navei se va deschide şi în pragul ei îşi vor face apariţia membrii echipajului.

Îşi plimba privirea peste mulţimea aceea pestriţă, adunată pe cosmodrom, căutînd, fără să-şi dea seama, din priviri, pe Ruxandra. O presimţea aproape, undeva, pe una din tribunele apropiate mai mult de peron. Era sigur că ea trebuie să fie acolo şi, deşi era imposibil să desluşească pe cineva de la distanţa aceea cu ochii liberi, îi ghicea parcă privirile aţintite asupră-i şi simţea cum îl cuprinde iarăşi emoţia. Dar era numai o părere şi într-un fel se bucura că nu se întîlniseră. Ce şi-ar fi putut spune unul altuia decît, eventual, cîteva cuvinte banale ? S-ar fi salutat poate ca doi străini şi ar fi trecut indiferenţi mai departe. Indiferenţi ? Nu, el era sigur că n-ar fi putut trece nepăsător pe lîngă ea. Iar dacă s-ar fi întîmplat totuşi să treacă aşa, pur şi simplu, unul pe lîngă celălalt, tulburarea lui ar fi fost atît de mare, încît era aproape sigur că n-ar mai fi rămas acolo nici o clipă. Ziua aceea ar fi fost o zi nefericită pentru el, tristă şi fără rost. Dar ea ? Poate şi pentru ea ar fi fost dureros să-l întîlnească tocmai acum. Era mai bine că nu se întîlniseră, da, era mai bine. Cel puţin astăzi. Cel puţin acum.

Miron privea în continuare, fără să-şi poată concentra atenţia asupra vreunui punct oarecare, peste acea mare mulţime de oameni, aşa încît nici nu luă seama cînd glasurile se potoliră, cînd pe întregul cosmodrom se făcu linişte şi numai semnalul prelung al trompetelor ce vesteau clipa solemnă îl făcu să tresară. Glasurile metalice tăcură şi ele cîteva momente şi peste cosmodrom se lăsă o linişte adîncă, aproape neverosimilă. Toate privirile erau aţintite spre uşa înaltă a navei, de unde aveau să-şi facă apariţia, din clipă în clipă, cei opt astronauţi.

Secundele se scurgeau greu, nebănuit de lungi şi deodată uşa se deschise. În deschizătură apăru un om ce desfăşura larg faldurile drapelului pămîntesc şi, în aceeaşi clipă, din miile de piepturi izbucniră urale puternice. Oamenii îşi ma-

nifestau bucuria, entuziasmul lor nu cunoştea margini. De pretutindeni se înălţau în văzduh ovaţii, de pretutindeni începură să fie aruncate flori.

Cei opt astronauţi ieşiră pe rînd din navă. Pentru o clipă, înainte de a coborî, se opriră acolo sus, în înaltul scărilor, făcînd semne de bucurie spre cei care îi aşteptau, spre cei cu care aveau să se reîntîlnească după o absenţă atît de îndelungată. În jurul lor se şi crease o animaţie puţin obişnuită. Reporteri, operatori de intertelevideofonie, ziarişti, cinereporteri îi înconjuraseră din toate părţile într-un irezistibil asalt.

Tulburat, Miron privea spre grupul restrîns de oameni ce făceau semne de acolo, de sus, fără să poată distinge pe cineva anume. Era emoţionat şi ochii i se împăienjeniseră de lacrimi.

Cineva urcă scara pînă la vîrf, acolo unde se aflau cei opt, şi oferi conducătorului expediţiei obişnuita cheie a oraşului, poleită în aur, ca semn al ospitalităţii şi al primirii lor în rîndul cetăţenilor de onoare ai acestei vechi cetăţi consacrate ştiinţelor şi devenită azi centrul lansărilor şi proiectărilor de nave interastrale. După prelungite strîngeri de mîini şi îmbrăţişări, cosmonauţii începură să coboare scările, în uralele necontenite ale publicului. Flori, o mare de flori prinse a se revărsa de pretutindeni în calea lor, acoperind covorul purpuriu ce le fusese aşternut pînă la tribuna de onoare, de unde aveau să fie rostite cuvintele de bun găsit, şi paşii lor se adînceau mereu într-un covor viu de flori de toate culorile.

Abia cînd ajunseră în dreptul său, Miron îl recunoscu pe Paul. Nu se schimbase aproape de loc şi era foarte uşor să-l recunoşti. Numai emoţia prea mare îl făcuse să nu-l poată distinge dintr-o dată între ceilalţi. Era la fel de tînăr şi înalt, cu mersul zvelt, cu părul căzîndu-i veşnic în

şuviţe pe fruntea-i boltită, limpede, de platină, cu zîmbetul larg ce-i trăda firea deschisă.

Se surprinse ridicînd mîna pentru a-i face semne şi abia atunci îşi dădu seama că stătuse tot timpul împietrit, fără să scoată un cuvînt, fără să facă vreo mişcare. Începu să ovaţioneze şi el deopotrivă cu toţi cei din jur.

Paul, desigur, n-avea cum să-l remarce în mulţimea aceea. Mergea cu paşi rari, egali, schiţînd gesturi de mulţumire pentru călduroasa primire. O clipă însă, Miron avu impresia că privirile lor se întîlnesc şi Paul îi face semne numai lui, îi zîmbeşte. Atunci avu o tresărire, spontan simţi nevoia de a se arunca, printre oamenii adunaţi pe cosmodrom, pînă la el. Se şi văzu îmbrăţişîndu-l, sărutîndu-l pe obraji. Se bucura sincer de întoarcerea celuilalt şi ar fi vrut să fie cît mai aproape de el, să-i spună chiar atunci lucrul acesta. Dar ce i-ar fi spus, dacă s-ar fi aflat dintr-o dată în faţa lui ? Desigur, în asemenea clipe cuvintele nu-şi mai au rostul. S-ar fi privit o clipă drept în ochi, apoi s-ar fi îmbrăţişat puternic, ca fraţii, aşa cum se aveau ei întotdeauna ; s-ar fi sărutat şi iarăşi s-ar fi privit drept în ochi, adînc, regăsindu-se aceiaşi prieteni nedespărţiţi. Ar fi trecut astfel cîteva clipe, apoi... Apoi, desigur, l-ar fi întrebat pe Paul : „Cum a fost ?“ (ce întrebare banală !), la care Paul ar fi rîs şi ar fi ridicat din umeri (îl ştia bine, aşa ridica întotdeauna din umeri), şi ar fi răspuns : „Normal“. Apoi ar fi întrebat el despre cei de acasă, despre prietenii lor, despre profesorii lor. S-ar fi interesat de Ruxandra... Da, ar fi întrebat şi despre Ruxandra. N-ar fi putut să nu întrebe. Atunci Miron ar fi lăsat privirea în pămînt, s-ar fi posomorît dintr-o dată şi ar fi tăcut. Ce i-ar fi putut spune despre Ruxandra ?...

Îşi reveni înfiorat din starea care îl cuprinsese şi, strîngîndu-se în sine, continuă să privească grupul celor opt astronauţi care înaintau spre tribuna din faţa peronului. În-

cetase să mai ovaţioneze, încetase să mai facă semne ; se simţea obosit, copleşit de o tristeţe profundă, se simţea singur şi străin printre toţi aceia care îl înconjurau, care, în entuziasmul lor, nu-l observau, nu-i acordau nici un fel de atenţie. Nici măcar nu se sinchiseau dacă el nu aplauda şi nu ovaţiona în rînd cu ei. Şi gîndul de a pleca de acolo i se înfiripă în minte. Dar se ruşină imediat de sine şi rămase mai departe, nemişcat pe locul său, la înălţimea tribunei aceleia.

Ajunşi pe peron, celor opt astronauţi li se înmînară ghirlande de flori şi ceremonia propriu-zisă începu. Lumea se linişti, interesată să vadă şi să audă tot ce se întîmpla acolo, la tribuna oficială. Din cînd în cînd se înălţau iarăşi ovaţii prelungi, subliniind toastul cuiva, apoi se lăsa din nou liniştea aceea vibrantă, acoperită de glasurile vorbitorilor ce răsunau metalice în difuzoarele instalate peste tot.

Curînd veni şi rîndul astronauţilor să rostească vorbe de bun găsit. Primul luă cuvîntul, cum era şi firesc, conducătorul expediţiei, un bărbat cu o barbă revărsată în cascade înelate pe piept. Vorbi despre misiunea pe care au avut-o, despre cum au înţeles ei să şi-o ducă la bun sfîrşit.

Era a treia navă din seria celor zece care plecaseră să studieze timp îndelungat zonele de atracţie ale cîmpurilor magnetice interastrale. Era într-adevăr o misiune de mare importanţă, care — odată rezolvată — permitea lansarea oamenilor în zboruri îndepărtate, permitea găsirea unor soluţii noi în zborul interastral, deschidea drumuri cu totul noi în direcţia explorării spaţiului cosmic.

Conducătorul expediţiei vorbea rar, cu o voce caldă, baritonală, gesticulînd larg pentru a-şi sublinia şi mai mult importanţa cuvintelor. Miron însă nu-l mai urmărea. Îşi amintea cum plecase Paul cu această navă. Se ştia că expediţia avea să dureze multă vreme, între douăzeci şi douăzeci şi cinci de ani, timp în care legătura cu Pămîntul avea

să fie imposibilă. Mulți dintre cei vizați pentru aceste zboruri refuzaseră să se îmbarce. Paul însă fusese încă de la început entuziast. Pleca în direcția constelației L., pentru douăzeci de ani. Și iată, anii au trecut, poate pe nesimțite, și el se întorcea. Se afla din nou pe Pământ.

Lumea asculta emoționată vorbele navigatorilor cosmici. Cîtăva vreme ascultă și Miron, dar o tristețe puse curînd stăpînire pe el și simțea că nu putea să-i reziste. În minte începură să i se învălmășească amintiri vechi, el însuși parcă trăind într-o altă lume, îndepărtată.

Vorbiră și ceilalți. Miron nu-i mai urmărea. Se uita la Paul în neștire, obsedat. Vorbea tocmai el și cuvintele lui, rostite răspicat, acopereau mulțimea, dar pe lîngă Miron treceau fără ca el să le poată auzi. Vedea în fața ochilor o altă imagine a lui Paul, așa cum îl cunoscuse în urmă cu mulți, foarte mulți ani, la fel de tînăr și de mîndru, la fel de entuziast și visător.

Erau prieteni. Se împrieteniseră încă de cînd se cunoscuseră în primul an de facultate. Se simțeau atrași unul de celălalt cu o putere irezistibilă. Erau mereu împreună, împreună își făureau visele de viitor, împreună proiectau cele mai nebănuite zboruri interastrale pe care, imaginar, le trăiau cu toată emoția unei desfășurări aievea a planului lor. Împreună voiau să pună primii piciorul pe o planetă necunoscută încă, unde să fie primiți de oamenii acelei lumi ca niște soli ai Marelui Pămînt. O, cîte vise nu clădiseră împreună... O vreme locuiseră amîndoi, pentru niște prospecțiuni, pe unul dintre asteroizii planetei S. Se dedicaseră acolo unei munci de cercetare pe care n-o mai putuseră apoi reedita niciodată. După orele de laborator, între analizele efectuate în retorte alambicate și prospecțiunile în diferite puncte ale asteroidului, în clipele lor de răgaz, continuau să viseze la marile zboruri. De obicei își făceau planuri în care își avea fiecare locul și rolul său bine

stabilit, cu merite egale în tot ceea ce îşi propuneau să facă, împlinirea visurilor legîndu-se mereu de destinul amîndurora.

Pe cînd se plimbau astfel, într-una din clipele lor de evaziune, cu gîndul, într-o navă ce zbura uluitor pe largul prospect al Căii Lactee, Paul a zîmbit amar şi a spus :

„Nu ştiu de ce, dar ai să vezi tu, Miron, nimic din tot ce am plănuit noi în aceşti ani nu se va împlini. Nu ştiu de ce, dar simt acest lucru."

Pe Miron îl uimiseră cuvintele acelea şi nici atunci, nici mai tîrziu, cînd ele se dovediră a fi realitate, nu-şi putuse explica logic acea presimţire pe care o avusese Paul.

La puţin timp după întoarcerea din acea scurtă şi mult prea mică expediţie pe asteroidul planetei S., Miron plecă la Polul Sud pe un vas-laborator. Amîndoi erau specialişti în fizică interastrală, în domeniul atracţiei cîmpurilor magnetice cosmice şi tocmai de aceea nu putuseră pleca împreună. Se crease pe neaşteptate un loc pentru un specialist în atracţia cîmpurilor magnetice şi, fiind vorba de o perioadă scurtă, nu dăduseră importanţă despărţirii. S-a întîmplat însă ca Miron să sufere acolo un accident foarte grav, în urma căruia i se interzicea tocmai participarea la zborurile în afara atmosferei terestre. Verdictul fusese zdrobitor. Multă vreme Miron nu putu crede că visurile sale s-au spulberat, s-au năruit, că nimic din tot ceea ce îşi propusese în viaţă nu se va împlini, că idealul căruia i se dăruise cu pasiune va rămîne pentru el o veşnică himeră, o Fata-Morgana pe care n-o va putea atinge niciodată. Zadarnic încercaseră să-l liniştească, să-l consoleze. Realitatea era dură şi mai presus de orice vorbe şi îmbărbătări. Dar ceea ce îi făcuse şi mai mult rău fusese tocmai zborul de lungă durată al celor zece nave care urmau să cerceteze cîmpurile magnetice interplanetare şi pentru care tocmai începuseră recrutările şi pregătirile temeinice. Plecarea în-

tr-o astfel de expediție ar fi însemnat poate opera vieții sale. Iar el rămînea aici, pe Pămînt, fără nici o speranță, fără nici o putere de a schimba cu ceva starea de fapt a lucrurilor. Acele zile fuseseră cele mai dureroase pentru el și avură darul de a-l transforma mult. Deveni retras, tăcut, închis în sine, răutăcios și invidios, suspicios, gata oricînd să-și răzbune durerea. Așa s-a despărțit de Paul, în urmă cu douăzeci și ceva de ani. Așa a rămas el aici, pe Pămînt, ca o pasăre rănită la aripi.

Ovațiile și aplauzele prelungite îl dezmeticiră din gîndurile sale. Avu o tresărire și mașinal începu să aplaude. În jur, lumea fremăta într-o erupție de entuziasm. Paul își terminase cuvîntul și acum era aplaudat cu insistență. El făcea, cu mîinile ridicate deasupra capului, semne de mulțumire tuturora, iar oamenii din apropierea tribunei îi aruncau brațe întregi de flori.

În timp ce un alt astronaut se pregătea să vorbească, Miron surprinse o frîntură din ceea ce-și spuneau doi dintre tinerii ce stăteau pe o bancă în dreapta sa. Îi atrăsese atenția mai ales faptul că auzise pronunțat numele Ruxandrei. De aceea se răsuci spre cel ce vorbise, crezînd că e cineva care-l cunoaște pe el sau o cunoaște pe Ruxandra, dar tînărul îi era absolut necunoscut și nu-și amintea să-l fi văzut vreodată undeva. Îl privi totuși cu atîta insistență încît acesta sesiză și, zîmbindu-i larg, îl întrebă curios:

— Poate vrei să spui că n-am dreptate ?

Miron își dădu abia atunci seama că era același tînăr care înainte de începerea festivităților îl luase în cîteva rînduri drept martor al afirmațiilor sale în discuția aprinsă ce o purtase cu ceilalți.

— În ce privință ? întrebă la rîndul său Miron, mai mult ca să nu lase impresie proastă, căci presupunea acum că este vorba de o altă Ruxandra, necunoscută lui, dar tînărul continuă :

— Spuneam că aş vrea s-o cunosc şi eu pe Ruxandra. Trebuie să fie şi ea pe aici, nu ?

Miron îl privi complet derutat. Aşadar nu se înşelase. Dar ce legătură putea să aibă Ruxandra cu acest tînăr ? De unde şi pînă unde îi venise în minte şi ce anume ştia despre ea, despre ei ? Deci întrebă :

— Dar ce legătură are asta cu dumneata ?

— Cu mine ? se miră tînărul. Asta-i bună. Nici una.

— Atunci ?

— N-ai auzit ? întrebă la rîndu-i tînărul.

Miron dădu din cap în semn că nu auzise.

— Astronautul acela, Paul, mi se pare, începu tînărul să explice, transmitea salutări prietenilor săi Miron şi Ruxandra. Îţi dai seama ? Ce n-aş da să fiu eu în locul vreunuia dintre ei. Cîte nu vor afla aceştia din istorisirile intime ale navigatorului ! Cît despre Ruxandra, nu mă îndoiesc, ea trebuie să fie foarte frumoasă. Ce zici ? Sau poate crezi că un astfel de om ar putea avea o prietenă urîtă ? Eu cred că trebuie să fie foarte frumoasă. Nu ?

Dacă era frumoasă Ruxandra ?... Miron surîse trist. Va să zică, prietenul lor nu-i uitase. Era şi firesc să fie aşa. Cine ar fi putut s-o uite pe Ruxandra ?...

Se răsuci la locul său fără să-i răspundă tînărului, care de altfel nici nu l-ar mai fi ascultat. Era foarte atent acum la ceea ce spunea un alt membru al echipajului. Pe cosmodrom se lăsase iarăşi liniştea şi numai vorbele astronautului pluteau sonore peste marea mulţime de oameni. Miron îşi simţi din nou ochii împăienjeniţi de lacrimi. Prin ceaţa lor îi apărea înainte o siluetă albă, înaltă şi mlădioasă : Ruxandra. I se ivea în minte aşa cum o cunoscuse atunci, în seara aceea de iarnă, la balul geologilor. Era îmbrăcată într-o rochie albă, vaporoasă, ce o făcea să pară şi mai înaltă, şi mai suplă...

...Sala mare de dans era plină de lume. Cei mai mulți — tineri. Perechi, perechi dansau în ritmul larg al unei melodii lente. Paul și Miron stăteau singuri la o masă, pe una din terasele interioare laterale, avînd în față paharele înalte de cristal, în care aromea o băutură tare. Priveau distrați în sală, căutînd parcă pe cineva. De fapt, nimeriseră întîmplător la acea serată și acum căutau să-și alunge plictiseala urmărind perechile de dansatori. Pe Ruxandra o remarcaseră aproape în același timp. Se afla în tovărășia altor fete, lîngă una dintre colonadele înalte ale sălii și discutau ceva foarte aprins. Discutau în contradictoriu, desigur, pentru că prea aveau cu toatele o expresie serioasă și prea uitaseră de tot ce se întîmpla în jurul lor. Ruxandra, în special, avea o figură gravă și vorbea cu multă fermitate. Cei doi tineri nu-și puteau da seama despre ce anume discutau fetele acelea, erau prea departe și prea era mare gălăgia din jur pentru ca să poată răzbate pînă la ei cuvintele, dar seriozitatea aceea exagerată li se păru de-a dreptul caraghioasă în circumstanțele acelei seri. Ceea ce li se păru și mai surprinzător era faptul că fata aceea în rochie albă, Ruxandra, era foarte frumoasă, neobișnuit de frumoasă — și totuși nimeni n-o invitase la dans. Era într-adevăr ceva ce se întîmpla foarte rar. Îi observară trăsăturile delicate ale feței, părul arămiu căzîndu-i în inele pe umeri, talia înaltă și ținuta maiestuoasă ; nu-și mai puteau desprinde ochii de la ea.

Paul o invitase la dans. La început ea refuzase categoric, dar Paul nu era omul care să se lase bătut cu una cu două. În cele din urmă, fata acceptă. Dansa ușor, dar se vedea prea bine că nu-i făcea plăcere să danseze cu un necunoscut. Acceptă însă invitația de a lua loc la masa lor. Comandară din nou băutură și amîndoi se străduiră să închege o discuție mai inteligentă, fără a izbuti însă. Faptul se pare că o amuza pe fata care se lăsa curtată, rîzînd în

sinea ei, probabil, de Miron, care încerca din răsputeri să fie spiritual. Încetul cu încetul, buna dispoziție reveni însă tuturora și seara aceea fu una dintre cele mai frumoase petrecute împreună ; Miron își amintea întotdeauna cu plăcere de clipa cînd o cunoscuseră pe Ruxandra. Fusese o seară de neuitat, era toată tinerețea lor în ea...

...Festivitățile solemne de primire a astronauților se terminară. Lumea părăsea tribunele cosmodromului. Ziua era aproape de sfîrșit. Pașii îl purtau în neștire spre șosea, acolo unde își parcase mașina. Abia cînd se văzu instalat la volan se dezmetici de-a binelea. Își simțea însă inima grea și sufletul tulburat, se simțea obosit și singur. Ar fi vrut să plece undeva, departe, să dispară, dar ceva nedeslușit îl oprea. Trebuia să rămînă aici, între oamenii aceștia, alături, mereu alături de ei.

*
* *

Cîteva clipe se priviră cercetător. Ea simțea cum privirile lui o învăluie și o ard.

Paul, surprins la început de intrarea neașteptată a femeii, își purtă ochii, într-o privire fugară, apoi mereu mai insistentă, peste fața ei, peste umeri, încet în jos, spre talie, apoi spre coapse, spre gleznele rotunde, pînă la tălpile picioarelor și înapoi, încercînd să-și amintească de ea, căci presimțea parcă (și tulburarea lui era altfel inexplicabilă), presimțea că femeia aceea îi este cunoscută și încerca să-și reconstituie în minte imaginea, așa cum o știa el, de altădată a femeii aceleia pe care acum o privea cu ochi dilatați.

Clipele păreau nespus de lungi, pînă cînd, într-un tîrziu, Paul rosti cu uimire și nesiguranță numele ei :

— Ruxandra ? !

Ea simţi cum totul se învîrte în jur, simţi cum se clatină şi cade, dar îşi reveni imediat şi, deschizîndu-şi ochii îl privi pe Paul. Se apropiară unul de celălalt cu sfială, cu teamă, neputînd crede că sînt din nou unul în faţa celuilalt, că s-au regăsit după atîţia ani de despărţire.

— Ruxandra, rosti iarăşi Paul şi mîinile sale tremurînde îi atinseră umerii, apoi într-o îmbrăţişare stîngace o cuprinse la pieptul său. Stătură aşa multă vreme, unul lipit de celălalt, într-o dureroasă îmbrăţişare, fără a-şi spune nimic.

Se desprinseră încet şi se priviră în tăcere. Cît de puţin se schimbase el. Cît de puţin îşi lăsaseră anii amprenta pe chipul său. Era acelaşi, cu ochii albaştri scînteietori, cu privirea dreaptă, cu faţa smeadă şi proaspătă. Era la fel de înalt şi frumos, poate ceva mai împlinit, mai bărbat.

Ruxandra îl privea nesăţioasă şi simţea cum în suflet i se deschidea un gol nesfîrşit deasupra căruia se clătina ea, aplecată adînc şi copleşită de teama de a nu se prăbuşi. Erau clipe de mare încordare. Se priveau fără să-şi poată spune ceva. Poate în asemenea cazuri cuvintele sînt inutile, sînt prea sărace pentru ca să poată exprima tot ce simt oamenii. Apoi ea îşi trecu degetele subţiri şi lungi prin părul lui într-o mîngîiere felină ; cu un gest delicat îi alinta faţa bronzată şi rostea în neştire mereu aceleaşi şi aceleaşi cuvinte : „Paul, dragul meu Paul..."

Poate au trecut aşa cîteva clipe sau ore în şir, cine ştie. Cei doi se priveau tematori, fără să se regăsească aceiaşi sau poate încă se temeau să se regăsească. Se temeau să-şi vorbească ori poate n-aveau ce să-şi spună, ori nu ştiau ce trebuie să-şi spună, ori nu ştiau ce trebuie să facă şi de aceea stăteau aşa, unul în faţa celuilalt, într-o îmbrăţişare nefirească, stranie, şi-şi rosteau numele încet, abia şoptit, ca o chemare de peste ani, ca un ecou venit de peste depărtări, abia auzit, abia perceput, repetat la nesfîrşit în acele clipe lungi şi nebănuit de grele.

Poate au trecut așa clipe sau ore întregi pînă și-au revenit. Atunci s-au îndepărtat stîngaci unul de celălalt, ca într-o tresărire de spaimă, ca doi străini. S-au privit iarăși, dar numai în treacăt acum, ca din întîmplare, neîncrezători, suspicioși poate. S-au privit de la distanță, s-au așezat, somnambuli, în fotoliile galbene prea scunde, și iarăși au continuat să tacă. O tăcere grea se lăsase între ei, și fiecare, cercetîndu-se mereu cu privirea, aceeași privire iscoditoare, se gîndea la prezența celuilalt, la ceea ce gîndea celălalt în clipele acelea, la ceea ce simțea fiecare în acele momente de încordată tensiune.

Desigur, își spunea Paul, nimic din ceea ce se întîmplă acum cu mine nu e vis. Sînt eu, aici, reîntors pe Pămînt. Sînt eu, pămîntean iarăși, reîntors din zboruri halucinante prin spații cosmice și parcă acum îmi lipsește ceva. Cît de mult m-am gîndit la reîntoarcerea aceasta, cît am așteptat-o, iar acum parcă îmi simt aripile sfîșiate și mersul mi-e stingher pe Pămînt și nu-mi găsesc locul și un dor de spații vaste mă încearcă din nou. Cît de ciudat este omul...

O privea pe Ruxandra și parcă n-o vedea. Lipsa ei îl duruse cel mai mult în zborurile sale, imaginea ei o purtase vie în suflet și dorința de-a o revedea îi călăuzise pașii întoarcerii, iar acum, acum cînd o vedea din nou aproape, cînd îi simțea prezența aievea, cînd se regăsea alături de ea pămîntean, totul i se părea ciudat și străin, îndepărtat și ireal. Singura realitate pentru el devenise acum zborul...

Încerca s-o privească pe femeia din preajma lui cu ochii de altădată, cu ochi de îndrăgostit și nu izbutea, deși simțea cum apele privirii ei îl cuprind amețitoare, deși simțea că nu va putea să se despartă niciodată de Ruxandra, de acea Ruxandra pe care o purtase cu el în gînd și în suflet acolo în necuprins. Da, Ruxandra aceasta i se părea o alta, nu pentru că anii își lăsaseră urme neiertătoare pe chipul ei, nu, ci pentru că între ei se așternuseră — de

acest lucru începuse să-şi dea din ce în ce mai bine seama — două vieţi trăite altfel, două vieţi realizate diferit. Şi totuşi, o apropiere exista între ei, îi legau firele multiple ale unor amintiri comune, de neuitat, şi între ei totul trebuia să se reia din momentul acelei rupturi, firul vieţii lor trebuia reînnodat şi refăcut, desfăşurat pe alte orizonturi acum, noi, ale amîndurora. Dar oare era posibilă o asemenea reînnodare, era oare necesară o asemenea refacere a vieţii ?

Pe fruntea lui Paul apărură broboane de transpiraţie şi buzele începură să-i tremure.

Simţi privirea lui cercetîndu-i fiecare trăsătură a feţei, fiecare cută şi dintr-o dată avu senzaţia că ea era pentru el o străină. Sentimentul acesta trăit lucid o cutremură şi vru să se ridice, să plece, dar n-avu puterea necesară în primul moment, iar după aceea fu prea tîrziu. Paul se ridicase şi, îndreptîndu-se spre geam, cu gesturi grăbite, îl deschise larg, inspirînd adînc în plămîni aerul proaspăt de afară.

Cu faţa întoarsă de la ea, Paul vorbi :

— Cît de bine-i să poţi respira aerul acesta pur, aerul Pămîntului natal...

Paul n-o privea, dar se simţea că el ar fi vrut să rostească alte cuvinte, că ar fi vrut să spună poate : „Cît de mult am aşteptat să te reîntîlnesc", sau poate : „Dacă ai şti cît de mult m-am gîndit la clipa reîntîlnirii noastre", sau poate ar fi vrut să strige, să ţipe din adîncul plămînilor : „De ce minţi ? ! Tu nu eşti Ruxandra. Tu nu poţi fi Ruxandra. De ce mă minţi ? Ruxandra visurilor mele..."

Ea îl urmărea cum stătea rezemat cu umărul de geamul deschis, într-un tremur nervos, privind fără ţintă afară, şi se simţea tot mai îngrozită, simţea cum sîngele i se suie în obraji, pentru ca imediat să-i urce în tot corpul o ră-

ceală şi o slăbiciune irezistibilă s-o cuprindă pînă la ameţeală. Rămase însă nemişcată în fotoliul acela şi, cînd îşi simţi din nou tîmplele zvîcnind, îi veni să strige, să ţipe ca şi cînd s-ar fi prăvălit în prăpastia aceea adîncă peste care stătuse aplecată. Îi venea să-şi muşte mîinile şi să strige : „Nu se poate, mă auzi ? Nu se poate să fie adevărat. Eu nu sînt străină. Eu te iubesc. Sînt Ruxandra... Ruxandra..." Dar vorbele îi rămîneau nerostite pe buze şi strigătul — îngheţat în adîncurile sufletului.

— Te-am aşteptat, Ruxandra, spuse el, fără să se întoarcă spre ea. Ştiam că vei veni. Ştii, întotdeauna m-am gîndit la întîlnirea noastră... Întotdeauna mi-am închipuit-o... Aşa mi-am închipuit-o întotdeauna...

— Minţi ! izbucni ea. Minţi, minţi, minţi ! repeta cu vocea scăzută, într-un strigăt înăbuşit, convulsiv. Buzele îi tremurau şi privirile i se fixară dintr-o dată pe chipul sever al lui Paul, care se întoarse brusc, uimit şi surprins, înspre ea.

Ruxandra ar fi vrut să izbucnească într-un plîns, într-un plîns puternic, cu hohote, care s-o zguduie şi în acelaşi timp să-i uşureze sufletul, dar îşi simţea pleoapele împietrite şi ochii secătuiţi.

Paul o privea uimit. Ieşirea femeii îl descumpănea, îl făcea mai slab şi se simţea meschin şi laş în faţa ei. Îşi dădea seama de motivul tulburării ei şi nu ştia ce anume trebuie să facă. Încercă să-i zîmbească, dar buzele abia i se desfăcură într-o crispare penibilă şi atunci se apropie iarăşi de ea. Se aşeză pe scaunul din faţa femeii şi, luîndu-i mîna într-a lui, încercă s-o calmeze.

— Ce ai ? Ce s-a întîmplat ? întrebă cu o voce scăzută, dar imediat îşi dădu seama că nu asemenea întrebări aveau darul s-o potolească, nu acestea erau cele mai potrivite cuvinte acum, că de fapt nici nu voise să întrebe acest lucru, dar nu găsea nimic altceva mai bun să-i spună.

— Nu-i nimic, şopti ea cu greu. Nu-i nimic. O să-mi treacă. Te rog să mă ierţi...

— Să-ţi aduc un pahar cu apă ? spuse în cele din urmă Paul şi ea aprobă, înclinînd capul.

Se ridică de pe scaun cu mişcări grăbite şi dispăru în cealaltă încăpere, de unde se întoarse numaidecît, aducînd paharul cu apă pe care i-l întinse Ruxandrei. Aceasta îl bău aproape tot şi în clipele următoare se mai linişti puţin. Simţea însă tot timpul cum privirea lui o urmăreşte cu o anume compasiune, cu milă şi nedumerire în acelaşi timp. Altfel, da, altfel îşi imaginase ea această întîlnire şi era convinsă că şi el. Nu o dată se gîndise la clipa cînd vor fi din nou împreună, cînd se vor întîlni după o absenţă de atîţia ani.

Era, într-adevăr, o absenţă de mulţi ani, poate de prea mulţi ani. Desigur, el o purtase în suflet pretutindeni, de lucrul acesta nu se îndoia. Stătuse ore în şir, zile la rînd în faţa fotografiei, alintînd-o cu vorbe dragi de atîtea ori, acolo în depărtările sale. În visurile acelea amăgitoare ale lui îi vorbise, desigur, în atîtea rînduri Ruxandrei, acelei Ruxandre pe care însă o desprinsese de Pămînt odată cu el, ducînd-o alături pe drumurile fără oprelişti ale cerului ; imaginea unei Ruxandre, desigur alta decît cea pe care o avea acum în faţă. Imaginea aceleia fusese mereu cu el, pe aceea o purtase mereu în suflet. Dar ea, adevărata Ruxandra, rămăsese totuşi pe Pămînt într-o tristă şi lungă aşteptare, în care anii nu i-au cruţat viaţa, şi au fost mulţi ani, poate prea mulţi, iar acum Ruxandra aceea nu mai exista, imaginea ei de atunci se risipise, rămînînd doar amintirea ei să persiste mereu neîmplinită în sufletul tulburat al lui Paul. Ea se schimbase mult, îmbătrînise chiar. Era acum, într-adevăr, o altă femeie. El se aşteptase poate s-o regăsească aşa cum o lăsase, la fel de tînără, la fel de

frumoasă, la fel de fidelă... El purtase în suflet — acum își dădea bine seama — o imagine idealizată a ei ; se îndrăgostise de acea imagine ireală, încrustată în sufletul său pentru a o feri de orice ar fi putut să-i vatăme integritatea, dar n-o putuse feri din calea destinului său, încît corespondentul real al acelei Ruxandre idealizate nu-i mai putea semăna acum. Era o altă ființă, dintr-o altă lume, străină și depărtată, care nu putea, n-avea cum să-și mai egaleze vreodată imaginea dusă de Paul pînă în sferele abstracte ale ideii de femeie. Da, Paul n-o mai iubea pe ea, ci iubea o idee oarecare, ideea de femeie. Sau poate...

— Nu mi se pare prea schimbat Pămîntul, spuse Paul, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, de parcă ar fi continuat o conversație ce nu-i afecta cu nimic.

— Da, într-adevăr, răspunse Ruxandra reținut.

— Orașele sînt aceleași, peisajele la fel...

— Desigur...

— Oamenii s-au schimbat, s-au mai schimbat întrucîtva... voiam să spun că au venit alte generații, că... nu știu dacă mă înțelegi...

Ruxandra simți cum se înfiorează, cum sîngele îi năvălește iarăși în obraji și ceva, ca o revoltă, urcă în ea de undeva, din adîncurile cele mai nebănuite ale ființei sale. Și atunci îl privi iarăși pe Paul. Drept în față de data aceasta, dură și neînfricată, cu o lumină nouă în ochi, pe care Paul n-o mai văzuse la ea, ca și cînd ar fi descoperit ceva nebănuit, ca și cînd ar fi triumfat în fața unei slăbiciuni, și cu o voce fermă îl întrebă răspicat :

— Ce ai fi vrut să fac ? Spune-mi, ce trebuia să fac ?

Era demnă și severă, sigură de sine și se simțea mai tare ca oricînd. Trebuía să se justifice ? Nu. În orice caz nu în fața lui. Iar dacă o va face, aceasta va fi din cu totul alte motive. O condamna cumva el pentru ceea ce făcuse ?

Dar ce făcuse oare ? Ar fi fost mai bine să-l aştepte ? De cîte ori nu-şi pusese această întrebare în anii care au trecut de la plecarea lui şi de fiecare dată se găsea vinovată că nu-l aşteptase. Dar, oare, *era într-adevăr vinovată ?* Se temuse de clipa reîntîlnirii, de ce avea să-i spună, de ce avea să urmeze acestei clipe. Se temuse de explicaţii şi, mai ales, de răzbunarea lui. Da, de răzbunare. Dar cu ce drept ? Îl trădase ea ? Poate. Dar ce anume trădase ? Jurămintele ? Cui mai puteau folosi acele jurăminte, cînd între ei se aşterneau anii, mereu alţii şi alţii, ca un zid de netrecut ? Se trădase pe sine ? Nu. În faţa nimănui nu se simţea vinovată cu nimic. Acum ştia că totul se întîmplase aşa cum de fapt trebuia să se întîmple. Era sigură de acest lucru şi, în faţa lui Paul, mai ales în faţa lui, nu se simţea vinovată cu nimic. Şi cu atît mai puţin putea fi vorba de Miron. Acum era sigură că făcuse bine ceea ce făcuse, că nu greşise cu nimic. Miron avea nevoie de ea, aşa cum şi ea avea nevoie de el. Paul era mai presus de toate acestea, viaţa lui se realizase pe alte coordonate, de neatins pentru cei a căror viaţă rămînea să se consume între micile şi marile evenimente casnice, pămîntene.

— Nu înţeleg, spuse Paul. Ce vrei să spui ?

— Înţelegi foarte bine. Dar, dacă vrei, am să-ţi explic.

Paul revenise la geam şi stătea rezemat de pervaz, pe jumătate întors înspre ea, privind-o încruntat, nemişcat şi uimit totodată. Întrebarea Ruxandrei venise brusc, urmărind un fir al gîndirii ei pe care Paul îl intuia, dar nu şi-l putea explica. Îşi dădea seama că ea înţelesese tulburarea lui, că ea cumpănise bine starea în care se aflau amîndoi şi, cu o forţă într-adevăr uimitoare, se regăsise pe sine atît de repede, iar acum era stăpînă pe întreaga situaţie.

Pentru el, întîlnirea aceasta fusese neaşteptată, uluitoare şi dureroasă. Voise s-o caute el mai întîi. Se şi interesase de ea, ştia că lucrează la Institutul Central de Cercetări

Hidrologice, aflase şi despre Miron unele lucruri, aflase că cei doi erau căsătoriţi. De aceea voise ca el să fie acela care să-i caute, să-i găsească, şi nu invers. Ar fi avut astfel posibilitatea să-şi stăpînească mai bine emoţiile, să se pregătească pentru acea întîlnire astfel încît el să poată fi, sau cel puţin să pară, indiferent. Să fie generos, să le ofere prietenia lui devotată în continuare, fără a le purta supărare, să rămînă aceiaşi prieteni de demult, căci o întoarcere a Ruxandrei la el nu mai era posibilă.

Ruxandra venise pe neaşteptate şi întîlnirea îl tulburase cu adevărat. Venise oare să-şi redobîndească iubirea ? Venise pentru a se dezvinovăţi, ori pentru a implora iertare ? Sau pur şi simplu pentru a-l vedea, pentru a-i ura bun venit, şi cu dorinţa firească să depene împreună, un ceas, amintiri vechi ? Întîi fusese uimit de felul cum se schimbase. N-o recunoscuse dintr-o dată şi nici mai apoi n-o regăsise pe Ruxandra aceea pe care o ştiuse el, pe care şi-o închipuise întotdeauna, şi abia atunci îşi dădu seama cu adevărat ce însemnaseră cei douăzeci de ani în care lipsise de pe pămînt şi care pentru el nu reprezentaseră cu mult mai mult de trei ani. Abia atunci îşi dădu seama că între ei se aşternuseră timp şi spaţiu, că între ei se ridicase o viaţă de om pe care nu aveau cum s-o reia de la locul de unde se întrerupsese odată. Înţelesese că ei erau acum nişte străini care se încăpăţînau inutil să se regăsească, să-şi regăsească sentimentele pierdute sau, mai bine zis, suspendate undeva în timp... Timpul de care ei nu ţinuseră seama sau nu voiseră să ţină seama, amăgindu-se, acolo, departe unul de altul, fiecare cu lumea şi cu viaţa sa deosebită. Şi apoi mai era ceva, ceva mult mai important, care îi despărţea definitiv. Viaţa întemeiată altfel de fiecare în parte în lipsa celuilalt. Oare acum mai aveau nevoie unul de altul ? Da, ca de o amintire romantică de tinereţe. O amintire ce trebuia păstrată pură, nealterată, pentru

totdeauna. Dar numai atît. Viaţa Ruxandrei se lega acum de destinul terestru al lui Miron, aşa cum acesta se împlinea sub ochii calzi de femeie ai Ruxandrei. Ce putea din toate acestea să primească acum el, Paul ? Totul din viaţa acestei femei îi era străin. Pentru el nu exista acum decît o singură posibilitate. Şi de acest lucru îşi dăduse perfect de bine seama.

— Ce-ai fi vrut să fac ? repetă Ruxandra întrebarea. Stătea dreaptă pe scaun şi privea undeva, fără ţintă, pe lîngă el, departe, poate peste ani şi spaţii, fără să-l vadă.

— Plecaseşi de puţine zile, cînd mi-am dat seama că îmi lipseşti cu adevărat, începu ea să vorbească, fără emoţie în glas. Rămăsesem singură, mereu singură, cu gîndul la tine, la clipele petrecute împreună. Repetam mereu jurămintele noastre patetice de a ne păstra iubirea neştearsă, veşnic vie. Mă hrăneam cu amintirea ta, cu imaginea ta, cu întîmplări şi amănunte ce se legau de noi doi, şi timpul trecea. Trecea nespus de încet şi de greu, şi eu eram mereu singură, mereu cu amintirile mele. Le repetam la nesfîrşit, mereu neschimbate, mereu, mereu, pînă cînd imaginile au început să se golească de sensuri, pînă cînd amintirile au început să se amestece, să se suprapună, să-şi şteargă contururile, să rămînă doar nişte vagi linii, ce compuneau, într-o alcătuire difuză, chipurile noastre surîzătoare, mereu cu acelaşi surîs stereotip şi îngheţat, fals în cele din urmă, exagerat de egal şi de depărtat. Nu încerc să-mi închipui ce ai simţit tu. Nu vreau să ştiu ce sentimente te-au hrănit pe tine, dar eu simţeam că totul se pierde undeva în nedefinit şi că rămîn credincioasă unor jurăminte de care nu mă mai legau decît cuvintele mari. Şi totul mi se părea că se întîmplă ca într-o carte veche, o carte pe care aş fi citit-o cîndva, demult, şi pe care am uitat-o, dar continui să-i păstrez o frumoasă amintire, fără a avea curajul s-o recitesc de teama unei dezamăgiri. Aşa eram eu

atunci. Nu știu dacă tu îți dai seama de tot ce se întîmpla cu mine în anii aceia, dar, să știi, era din cale afară de tristă viața aceea lipsită de orizont. Și timpul trecea, timpul era necruțător pentru mine.

Patru ani se scurseră de cînd tu plecaseși, și eu eram mereu singură încă, așteptîndu-te, mereu așteptîndu-te. Patru ani trecuseră, dar pentru mine și ei însemnau o veșnicie. Iar cînd mă gîndeam la următorii douăzeci, totul în jurul meu se învîrtea și nu mă mai simțeam în stare să rezist, să fiu tare.

Ruxandra se opri pentru cîteva clipe din confesiunea ei și-l privi senină pe Paul. Acestuia i se păru că ea schițează chiar un zîmbet, dar nu îndrăzni să-i răspundă și el printr-un zîmbet. Își dădea seama că de acum Ruxandra își dobîndise calmul și echilibrul și va continua să rămînă așa pentru totdeauna, fără întoarceri pentru el.

— Atunci a apărut el, continuă Ruxandra. Da, el, Miron. Nu-l mai văzusem de multă vreme. Nici nu știam prea bine ce se întîmplase cu el după plecarea ta. Știam doar că se retrăsese undeva foarte depărte, izolat de lume și de prieteni, singur și îndurerat. Se schimbase mult, în timpul celor patru ani de cînd nu ne mai văzusem. Devenise, nu știu cum, un altfel de om. Era ursuz și tăcut, veșnic suferind parcă de o boală cumplită. Și suferea într-adevăr. Boala lui nu era însă vindecabilă. Era o boală a dorului de spații vaste, de drumuri fără sfîrșit, printre stelele cerului, pe care el nu mai putea să calce niciodată și pe care tu le străbăteai, presupun, cu dezinvoltură. Nu, nu trebuie să spui nimic. Știu, nu era vina ta. Acesta era însuși sensul vieții tale, al vieții care se realiza deplin. Dar nici el, Miron, nu purta vreo vină, în afara aceleia de a fi fost victima unui accident stupid, dacă aceasta era cumva vreo vină. Doar nu fusese el acela care își provocase accidentul,

nu era un laş. O, nu. Dacă ai şti cît a suferit după aceea! Nici nu-ţi poţi imagina. Dar să lăsăm asta.

Îţi spuneam că abia după vreo patru ani l-am reîntîlnit. Era o vreme călduroasă de sfîrşit de vară, şi în timpul liber mergeam împreună cu alţi doi tineri, soţ şi soţie, cercetători ai institutului, pe una din insulele Mării M., unde era amenajată o staţiune splendidă pentru vilegiaturişti. Poate îţi aminteşti. Trebuie să-ţi aminteşti, pentru tine au trecut prea puţini ani ca să nu-ţi aminteşti, nu-i aşa ? Ei bine, era o zi frumoasă, îmi aduc şi acum aminte. Făceam plajă şi citeam. Nu ştiu ce citeam, dar mă plictiseam groaznic. Prietenii mei, poate singurii pe care-i mai aveam, erau în larg cu yola. Mă ridicasem tocmai, aruncînd cartea cît colo şi cercetam depărtarea, încercînd să desluşesc undeva, în largul zării, pînza, cînd s-a apropiat de mine cineva şi m-a strîns uşor de braţ. În primul moment am fost intrigată, eram gata să-l reped pe acel impertinent, dar cînd l-am recunoscut pe Miron, mărturisesc, m-a cuprins o bucurie fără margini. El însă era foarte grav sau poate numai trist. Întîlnirea noastră nu-i aducea aminte decît lucruri dureroase. În orice caz, s-a purtat rezervat cu mine. Mi-a strîns simplu mîna şi m-a întrebat cum o duc, ce mai fac, şi alte nimicuri de felul acesta. În general, o discuţie banală, cît se poate de comună. Despre tine n-a întrebat nimic. Cînd însă am început să-i spun cîte ceva, s-a întunecat la faţă şi a schimbat imediat vorba. Aşa a făcut întotdeauna şi după aceea. Niciodată nu putea să discute despre tine. Te invidia nespus, era gelos şi se simţea totodată umilit şi neputincios în faţa ta.

Ne-am petrecut mult timp împreună. Poate ne apropia tocmai absenţa ta. Tristeţea pe care ai lăsat-o în sufletele noastre. Poate tocmai de aceea ne regăseam mereu mai apropiaţi şi mai uniţi prin destinul nostru.

A început să mă caute la Institut. Ne întîlneam tot mai des. Începusem să mă simt foarte bine în tovărăşia lui şi vedeam cum şi el se simte din ce în ce mai bine alături de mine, încercînd să-şi refacă viaţa. Presupuneam că şi el fusese mereu singur, şi această viaţă îl obosise. Poate se însingurase anume în toţi anii aceştia pînă la întîlnirea noastră. Îţi repet, nu ştiu exact şi nici n-am încercat să aflu, iar el niciodată n-a vrut să-mi vorbească despre viaţa lui din acei ani. Poate e mai bine aşa.

Paul începuse să se plimbe prin încăpere, urmărind cuvintele Ruxandrei, fără s-o privească. În cele din urmă se aşeză pe unul dintre fotoliile largi de lîngă fereastră şi, întors pe jumătate cu spatele spre ea (evita să-i înfrunte privirea), urmărea prin geamul deschis larg, de la înălţimea etajului, întreaga forfotă a străzilor ce se bifurcau tocmai la baza clădirii în care se aflau. Oraşul era în mare animaţie, specifică de altfel orelor de mijloc ale acestor zile splendide din anotimpul proaspăt al primăverii. Paul însă nu vedea nimic din toată acea panoramă agitată a oraşului, concentrîndu-se asupra destăinuirii Ruxandrei.

— Într-o zi, continuă Ruxandra, ne aflam din nou pe aceeaşi insulă însorită din Marea M., unde cu aproape un an în urmă ne întîlnisem. Era spre sfîrşitul sezonului, lume puţină. Plaja era pustie, ţin minte că bătea un vînt uşor, care ridica pînze subţiri de nisip. Apa era însă plăcută şi noi continuam să rămînem în staţiune, credincioşi singurătăţii noastre. Ne aflam pe plajă în ziua cînd Miron a vorbit — singura dată de cînd eram împreună — despre tine. Şi nici după aceea nu ţi-a mai pomenit numele. Dar atunci... Atunci mi-a cerut să primesc a-i fi soţie. Dorea să întemeieze un cămin în care prezenţa ta trebuia definitiv exclusă, cel puţin sub o anumită formă. Desigur, acest lucru nu-l pretinsese, nu-l formulase, dar era de la sine înţeles.

Cererea în căsătorie m-a surprins. Nu mă gîndisem niciodată la asta. Deşi tu începuseşi să ocupi tot mai puţin loc în viaţa mea, nu ştiu cum se făcea, dar în sinea mea îţi rămăsesem credincioasă. Aşteptam să te întorci, să fiu a ta, numai a ta. I-am spus lui Miron acest lucru. El a tăcut o vreme, evident tulburat, apoi a vorbit rar, cu puţine cuvinte. Dar cum a vorbit !... N-am să pot vreodată să redau nuanţele cuvintelor sale, emoţia din fiecare vorbă, durerea, renunţarea, tristeţea, totul. „Paul — a spus el —, trebuie să fie pentru noi ca şi cum n-ar exista. El a trecut dincolo de pragul oamenilor de rînd, al muritorilor obişnuiţi cum sîntem noi. Noi nu vom putea niciodată să ne desfacem atît de mult aripile, încît să-l urmăm în drumurile sale. Pentru el s-a deschis o fereastră spre veşnicie, prin care noi nu vom putea niciodată să privim. Noi trebuie să rămînem aici, pe Pămînt, cu viaţa noastră modestă dar utilă, cu trupurile noastre de oameni fără aripi. Nu ştiu dacă înţelegi ce am vrut să spun, Ruxandra."

Se uita la mine, nu ştiu cum, ciudat, fără sens, încît privirea lui m-a înspăimîntat. M-am ridicat şi am fugit pe plajă cu ochii plini de lacrimi. N-a alergat după mine. M-a lăsat să plîng şi să plec. Am plîns mult, multe zile după aceea, încercînd să găsesc argumentele cu care să-l înfrunt pe Miron, să-i pot striga în faţă : „N-ai dreptate. El este un om ca şi noi. Şi ce-i dacă a zburat departe, spre stele ? ! El se va întoarce, va fi iarăşi cu noi, cu mine ! Cu mine ! Înţelegi ? ! " Dar, vai, n-avem aceste argumente. Îmi dădeam seama că tu erai departe, că timpul trecea inegal pentru noi, că vieţile noastre se consumau diferit, pe două albii deosebite, şi nimic şi nimeni nu mai putea împiedica acest lucru. Îmi dădeam seama şi totuşi — nu

găseşti că e extraordinar ? — mai speram. Speram. În ce ? În tine ? Dar nu... Mai bine nu...

Ne-am căsătorit în anul acela. Ne-am mutat în C., unde el fusese primit, prin concurs, la marele Combinat de Utilaje Magnetice. De aici încolo viaţa noastră este mai puţin interesantă pentru tine. Au venit copiii, grijile de mamă, familia, şi tu mai apăreai doar arareori în gîndurile mele. Mă înţelegeam bine cu Miron. Undeva însă, nemărturisit, aproape imperceptibil, plana peste noi aşteptarea întoarcerii tale. Fiecare dintre noi ştiam că ziua aceea va veni inevitabil, cînd tu te vei întoarce, şi fiecare dintre noi *aştepta,* nu ştiu dacă acesta este cuvîntul care exprimă integral acea stare a noastră permanentă. Oricum, nici unul dintre noi nu ştia precis cum vom reacţiona, ce vom face în clipa întoarcerii tale. Eu simţeam... în sfîrşit, credeam... că, ştiindu-te pe Pămînt, aproape, nu voi mai putea rămîne lîngă Miron, că va trebui să te caut şi că voi veni la tine, să rămîn la tine pentru totdeauna. Iată, ziua aceasta a venit şi ştiu acum că aşa ceva nu se mai poate. E împotriva firii, împotriva a tot ceea ce este uman. Există copiii. În primul rînd copiii... Important este însă că te-ai întors, că *ziua aceea* a venit, în sfîrşit. A venit... A venit... repeta Ruxandra. Acum, totul e limpede, spuse ea apoi, cu aceeaşi voce fermă de la început, simţindu-se eliberată, poate, de ceva nedesluşit, dar puternic şi tenace.

Tăcu. Rămase rezemată uşor de speteaza fotoliului, cu mîinile strînse peste genunchi, cu ochii fixaţi asupra unui punct inexistent. Paul evita s-o privească. Îi simţea prezenţa alăturată, dar nu se întorcea spre ea, nu vorbea. „O fereastră spre veşnicie..." gîndi el. „Poate Ruxandra are dreptate... Oricum, totul e limpede cu adevărat."

O linişte apăsătoare se lăsase între ei, depărtîndu-i, ca marile distanţe dintre stele.

Era ziua în amiază, şi vuietul oraşului se auzea depărtat şi ireal. Poate era unicul argument că ei erau acolo, în aceeaşi încăpere, apropiaţi şi singuri.

* * *

Cînd Miron deschise uşa, lumina puternică dinăuntru îl izbi în ochi. O clipă rămase pironit locului, neînţelegînd ce se întîmplase. Apoi se reculese şi intră în odaie. Erau aprinse toate luminile. De dincolo, din camera copiilor, se auzeau zgomote puternice de jucării dărîmate de-a valma şi o atmosferă intimă plutea pretutindeni.

Se dezbrăcă fără grabă, apoi se aşeză la masă. Ruxandra intră, aducînd tava cu mîncare şi, aşezînd-o pe masă, întrebă cu seninătate în glas :

— Eşti obosit, Miron ?

— Puţin. Dar tu ?

Ea rostuia tacîmurile pe masă cu mişcările leneşe, dar elastice, de mult ştiute, cu părul arămiu strîns în coc înalt la spate. Îl privi în treacăt pe Miron, fără ostentaţie, cu acea seriozitate atît de familiară lui.

— Azi am stat mai mult la Institut, spuse ea. Trebuiau terminate cîteva probe pentru Centrul din P. Ca de obicei, în ziua predărilor e mai multă bătaie de cap.

Miron mînca liniştit, în timp ce ea trebăluia prin casă.

— Ţi-am mai spus să duci robotul la reparat, o mustră el. Acum n-ar fi fost nevoie să faci tu toate nimicurile astea.

Ea zîmbi şi trecu dincolo, în camera copiilor. O clipă se făcu linişte, apoi iarăşi izbucniră aceleaşi zgomote cunoscute ale jucăriilor răsturnate.

Miron se ridică încet de la masă, îşi îmbrăcă halatul vişiniu şi intră în camera de lucru. Se aşeză la birou, luă o

carte să citească, dar nu se putu concentra asupra lecturii. O vreme stătu aşa, privind în gol, apoi se ridică şi, întinzîndu-se pe sofaua de lîngă peretele cu fereastră spre grădină, privi legănarea florilor în acea seară cu adieri calde de vînt. Un miros puternic de roze înflorite se răspîndea în văzduh şi, în liniştea înserării, numai paşii Ruxandrei se mai auzeau trecînd dintr-o încăpere în alta, cu aceeaşi măsură egală şi liniştită din totdeauna.

Întoarcerea

1

Cînd ajunseră pe plajă, propulsoarele rachetei începuseră să-şi mărească jetul de foc pe care-l proiectau cu putere în sol. Curînd nava căpătă un profil straniu, alungit mult în lumina purpurie a flăcărilor ce o cuprinseseră şi, vibrînd întocmai unei corzi oţelite, prea mult întinsă, se desprinse de sol, mai întîi încet, abia perceptibil, apoi dintr-o dată se lansă, ţîşnind spre înalturi într-un vaier prelung şi cutremurător. Dîra albă de flăcări ce o urma ca o trenă în prima parte a lansării, se risipi voalată, în timp ce nava se pierdea tot mai mult în spaţiile fără sfîrşit ale cerului, ca un punct argintiu cu reflexe de purpură ; mică, mereu mai mică, pînă cînd dispăru cu desăvîrşire.

Totul durase cîteva clipe. Lor, însă, li se părură neînchipuit de lungi, parcă ar fi trecut veacuri.

Racheta dispăruse în sferele abisale ale cerului, cînd avură tăria să se privească, uimiţi, neputînd crede că totul se întîmplase aievea. Tăcerea se aşternuse din nou peste întreaga plajă şi numai valurile mării foşneau, venind şi îndepărtîndu-se de ţărm, într-o egală mişcare moleşită. Era ziua în amurg şi începuse să sufle domol vîntul dinspre ţărm spre mare.

Abia într-un tîrziu cei doi se hotărîră să plece. Bogdan se desprinse primul, parcă dintr-o mare durere, de locul în care încremenise cu picioarele adîncite în nisipul gălbui al plajei şi întorcîndu-se, fără să-i spună vreun cuvînt lui Vicenţiu, porni cu paşi nesiguri în lungul ţărmului.

Se depărtase mult, încît Vicenţiu nu-l mai deslușea decît ca pe o mogîldeaţă, cînd auzi dinspre Orta nel Mazu un uruit de motor, apoi scrîşnetul strident al unei frîne puse brusc. Şi iarăşi se lăsă liniştea aceea grea care începuse să-i apese timpanele. De data aceasta însă, ea fu spulberată după cîteva clipe, căci se apropiară de el grăbiţi oamenii aceia, cu feţele lor prelungi, cu pielea galbenă de ceară şi cu staturi înalte, impunătoare, tineri savanţi, prietenii lui, locuitori ai acelui pămînt, pe care îi cunoscuse şi cu care se întreţinuse aproape tot timpul de la coborîrea lor pe planetă.

Cei trei se opriră în faţa lui, la cîţiva paşi, şi — privindu-l ca pe un necunoscut — se întrebau poate dacă nu cumva prezenţa lor era inutilă în asemenea clipe. La rîndul său Vicenţiu îi privea pierdut şi nu se putea reculege. Nu-şi putea veni în fire. Se simţea slăbit, parcă tot sîngele din corp îl părăsise şi un gol nemaicunoscut creştea în sufletul său. Se lăsă încet pe nisip şi, rezemîndu-şi capul în mîini, începu să plîngă. Era un plîns domol, înăbuşit şi dureros. Oamenii se apropiară mai mult de el, îşi simţi umerii cuprinşi de o mînă puternică ce-l susţinea protector, îndrumîndu-l cu un gest sever dar delicat în acelaşi timp, apoi simţi cum cineva îi ridică încet capul şi ochii lui întîlniră privirea rece a tînărului cu cicatrice la tîmplă.

— Augustin ? întrebă acesta.

Vicenţiu înclină din cap în semn de aprobare.

— A plecat ? !

Cu acelaşi gest, Vicenţiu încuviinţă şi, ridicîndu-se în picioare, îşi şterse stînjenit lacrimile care-i frigeau obrajii,

dar, sub privirile oamenilor care-l fixau severe, dintr-o dată îl cuprinse o slăbiciune nouă şi simţi că se clatină, că-i vîjîie capul şi le strigă atunci cu o voce străină, ruptă parcă de undeva dinăuntrul său :

— De ce mă priviţi aşa ? Ce-am făcut eu ? Spuneţi-mi ! Spuneţi odată ce gîndiţi ! Vreau să vă aud. De ce nu spuneţi nimic ? Credeţi cumva că nu pot să ştiu ce gîndiţi voi acum despre mine, despre noi cei care am rămas aici ? ! Credeţi că e greu să vă înţeleg ? Hai, să vă aud ! Începeţi odată ! De ce tăceţi ? Daţi-i drumul !

— Nu trebuie, Vicenţiu, spuse acelaşi tînăr cu cicatricea la tîmplă, încercînd să-l liniştească. Nu trebuie, Vicenţiu...

— Ce nu trebuie ? Ce nu trebuie ? repeta acesta mecanic întrebarea.

Oamenii se ridicară şi, susţinîndu-l pe Vicenţiu de subsuori, îl ajutară să păşească. Porniră spre şoseaua unde era parcată maşina, o maşină de formă alungită, ca un peşte. Vicenţiu se lăsa dus fără să opună rezistenţă, continuînd însă, pe acelaşi ton interogativ, nefiresc, să vorbească, avînd ochii mijiţi între pleoapele strînse una peste alta, faţa desfigurată.

— De ce nu mă lăsaţi acolo, pe plajă ? spuse el. Ce mai vreţi de la mine ? Eu n-am să fug, fiţi fără teamă. Nici Augustin n-a fugit. Aşa să ştiţi, n-a fugit. N-a trădat. El nu este un trădător. Degeaba îl socotiţi voi aşa, degeaba ne socotiţi şi pe noi trădători.

— Vicenţiu...

— Sau poate, nu ? ! V-am trădat noi ? Hai, spuneţi odată, spuneţi ceva. Ne credeţi complici ? De ce tăceţi ? De ce ? De ce ?... Augustin a plecat, trebuia să plece, el visa Pămîntul, trăia numai pentru Pămînt ! Înţelegeţi ?... De ce nu spuneţi nimic, nici un cuvînt ? De ce ? Ah, cum mă

torturaţi cu tăcerea voastră insinuantă. Ah, cum tăceţi... Cum tăceţi...

Fără şir, vorbele se rostogoleau în tăcerea apăsătoare a acelui amurg peste care se suprapunea doar zgomotul mătăsos al paşilor pe nisipul moale şi adînc. Vîntul începuse să sufle mai tare şi dinspre larg valurile se ridicau mult mai înalte, mereu, peste plajă.

Cei trei îl urcară pe Vicenţiu în maşină, apoi porniră încet de-a lungul falezei în direcţia în care plecase Bogdan. Silueta acestuia se vedea depărtată, dincolo de plaja deschisă a mării, unde începeau să se ridice coastele stîncoase ale Munţilor de Gresie. Îl ajunseră repede şi, făcîndu-i semn, acesta se apropie fără să schiţeze măcar un gest de împotrivire şi fără să spună vreun cuvînt. Urcă în maşină şi se aşeză pe bancheta din spate, alături de cei doi oameni de culoarea portocalelor, apoi făcu semn cu mîna spre microracheta cu care veniseră ei doi pe plajă şi care rămăsese undeva departe, pe cîmpul dinspre Orta nel Mazu. Tînărul cu cicatrice la tîmplă îi spuse că vor veni mai tîrziu după ea şi hotărî deci că puteau pleca.

Maşina ţîşni cu mare viteză pe şoseaua largă şi dreaptă ce urca în pantă domoală spre interiorul Munţilor de Gresie, spre continent. Motorul vibra uşor în ritmul acela accelerat şi nimeni nu vorbea. Numai vocea lui Vicenţiu continua să se audă, răscolind tăcerea apăsătoare ce se aşternuse între ei. La un moment dat, Bogdan se aplecă spre cel mai tînăr dintre însoţitorii lor, care şedea pe banchetă alături de Vicenţiu, şi-i spuse scurt, cu severitatea unei porunci :

— Fă-l să tacă ! Înţelegi ? Fă-l să tacă !

Vicenţiu îi auzi cuvintele, le recepţionă cu claritate în tulburarea sa şi dintr-o dată se opri din bolboroseală, întorcîndu-se spre Bogdan. Îl privi mirat, ca şi cum abia

atunci şi-ar fi dat seama că acesta se afla în maşină şi brusc se ghemui cu capul pe genunchi, începînd din nou să plîngă înăbuşit ca un copil, dureros, fără lacrimi.

2

Era a treia noapte de cînd nu putea să doarmă. Stătea întins pe spate, cu mîinile trecute sub căpătîi şi privea cerul prin fereastra larg deschisă. Afară era cald şi plăcut. Răcoarea înmiresmată de vîntul ce sufla dinspre mare spre Continent îi făcea bine, îl liniştea.

Se simţea obosit, extenuat şi totuşi nu putea să doarmă. I-ar fi fost uşor să înghită o pastilă pentru ca să se cufunde într-un somn adînc de cel puţin douăsprezece ore, dar această soluţie i se părea acum laşă şi o excludea. Somnul astfel obţinut ar fi însemnat de fapt un somn al raţiunii şi el avea, mai mult ca oricînd, nevoie de raţiune. Nu se putea obişnui cu gîndul că va trebui să rămînă pentru totdeauna pe această planetă; nu se putea obişnui să creadă că trebuie să accepte această nouă situaţie în care se aflau el şi toţi ceilalţi membri ai echipajului. La drept vorbind, îşi spunea, aceste gînduri nu ar fi trebuit să-l preocupe, doar nu era el conducătorul expediţiei, pentru ca să hotărască în numele tuturora ce aveau de făcut. Şi apoi, hotărîrea pe care o luase comandantul era definitivă, numai că el nu se putea obişnui cu gîndul că era singura posibilă în cazul lor. În Cosmos, în marile zboruri interastrale, întotdeauna se obişnuia ca un singur om să hotărască, cel ce conducea întreaga acţiune, ceilalţi trebuind să-i urmeze cu străşnicie hotărîrile, altfel cine ştie în ce condiţiuni ar fi putut fi îndeplinită misiunea. Dar acum? Acum era altceva. Acum Bogdan se întreba dacă mai exista oare expe-

diția lor, dacă mai putea fi vorba de un conducător al acesteia, din moment ce nava nu se mai afla sub controlul lor, din moment ce unul dintre membrii echipajului dispăruse, din moment ce nu mai puteau zbura — astronauții —, ci rămăseseră niște simpli oameni, străini pe o planetă oarecare și trebuind să se încadreze, vrînd-nevrînd, unei noi discipline, într-o societate de care nu-i lega decît, poate, condiția umană. Dar era puțin lucru acesta ?

Deveniseră așadar captivi pe o planetă insulară, în vastul spațiu al abisurilor cerești. Ce trebuiau să facă ? Această întrebare îl chinuia cumplit. Trebuia însă să accepte situația, să o ia așa cum era. Altă soluție nu era cu putință. O evadare era exclusă, din moment ce le lipsea tocmai mijlocul de deplasare interastrală. Să rămînă robinsoni în nădejdea unei nave care, trecînd pe aproape, le-ar putea intercepta eventual semnalele disperate de salvare ? Soluție absurdă și copilărească. De fapt, Bogdan se gîndea la toate acestea doar pentru sine, căutînd să-și găsească un echilibru în noua situație, un ideal de viață căruia să-i rămînă fidel și căruia să-i închine toate forțele sale, tot restul vieții. Altfel, prea se simțea fără rost, într-o lume ce-i era în bună parte străină.

De trei zile Bogdan se afla mai mult singur. Vicențiu fusese internat într-un sanatoriu încă în seara acelei zile, cînd după plecarea lui Augustin făcuse o gravă criză de nervi. Încercase în două rînduri să-l viziteze, dar nu reușise să stea de vorbă cu el. I se aplica un regim sever de odihnă și astfel Vicențiu dormea aproape tot timpul, iar în intervalurile cînd era treaz i se administra tratamentul medicamentos, fără ca vizita cuiva dinafara sanatoriului să fie admisă. Bogdan stăruise de fiecare dată să fie lăsat măcar pentru cîteva clipe în salon, dar refuzul fusese categoric.

Cu ceilalți doi membri ai echipajului vorbise încă în noaptea aceea cînd plecase Augustin. Fuseseră convocați anume în urma acelei întîmplări despre care ei și aflaseră de la posturile de radio care făcuseră comunicări detaliate. Întîlnirea lor fusese scurtă și fără prea multe explicații. Cei doi, specialiști atomiști, erau prinși în acțiuni ce nu sufereau amînări. Plecarea lui Augustin nu-i tulburase prea mult. O clipă îl compătimiseră pe nefericitul care se aventurase în Cosmos cu o navă ce nu mai putea constitui un mijloc sigur de navigație interastrală, riscînd să rămînă un veșnic rătăcitor printre aștri. Apoi Vlaicu uită definitiv de Augustin, cel puțin așa lăsa să se presupună, și căzu îngrijorat pe gînduri din cu totul alte motive, aceleași pe care și Vicențiu le intuise încă din prima clipă a noii lor situații. Era vorba despre felul în care aveau să interpreteze incidentul oamenii acestei planete. Și exista posibilitatea ca ei să fie suspicioși, să-i considere pe astronauți ca și cînd ar fi trădat ospitalitatea și încrederea lor. Astfel, dintr-o dată prezența celor patru pe planetă ar fi fost pusă sub semnul întrebării. Ce căutau ei acolo ? Augustin nu plecase oare ca să ducă informații unor alți oameni, oamenii seminției lor, pregătiți pentru o invazie în Cosmos, pe această planetă ? Și iată cum destinul lor lua o nouă întorsătură. Exista însă și șansa ca incidentul să fie considerat așa cum de fapt se prezenta el, și atunci totul se înscria în cursul normal al lucrurilor, fără ca oamenii acestei lumi să se formalizeze prea mult de lansarea navei cu Augustin.

Toate acestea fuseseră discutate cu sînge rece între ei, de parcă nici nu i-ar fi privit decît în prea mică măsură. Vlaicu fusese acela care, scuzîndu-se că încă în noaptea aceea trebuia să se întoarcă la Y., unde avea de condus o experiență foarte importantă ce nu suferea amînare, se ridică primul. Se despărțiră, așadar, din nou. Cei cîțiva

oameni de culoarea portocalelor, ce asistaseră tăcuți la discuția purtată într-o limbă pe care ei nu o înțelegeau — căci vorbiseră în limba maternă, pămîntească — se retraseră.

Bogdan se dusese și el, singur, în încăperea ce-i fusese pregătită la etajul al treilea al unei frumoase vile de la marginea orașului și nu mai ieșise de acolo aproape de loc. În zilele ce au urmat, făcuse doar cîteva încercări, rămase fără rezultat, de a vorbi cu Vicențiu. În rest, stătuse mereu în odaia aceea spațioasă și, lungit pe pat, încercase zadarnic să doarmă.

Se ridică și se apropie de fereastră. Era o noapte senină și calmă. Pe cer se vedeau o puzderie de stele, într-o așezare ciudată cu care el nu se putea familiariza. Descifrase încă în primele zile ale aterizării lor pe planetă, după niște hărți cerești, constelațiile ce se vedeau deasupra lor, dar nu putea să-și dea seama pe unde anume trebuia să se afle Pămîntul. Noua poziție în Cosmos schimba foarte mult perspectiva așezărilor stelare una față de alta, și el nu-și putea da seama unde anume, în care colț de univers se afla. Privea și acum cerul ca și în atîtea alte rînduri, spunîndu-și în gînd :

„Aceasta este constelația cutare, aceasta este constelația cutare, parcă ar semăna cu Orion și totuși..."

Încercase să se sustragă astfel gîndurilor.

Dinspre mare venea un miros de alge crude și pentru prima dată de cînd se afla pe această planetă avu senzația ciudată că e din nou pe Pămînt, într-o seară străvezie de vară. Așa se lăsă legănat de dulci iluzii, parcă de o melodie venită de undeva, din marile depărtări ale cerului și o moleșeală veni să-l cuprindă, îi toropi corpul și simțurile, îi făcu pleoapele de plumb. Se așeză pe pat și oboseala îl învinse, cufundîndu-l într-un somn adînc, fără vise.

Se făcuse de mult ziuă, cînd se deşteptă. Lumina inunda întreaga încăpere prin ferestrele ce rămăseseră larg deschise toată noaptea. Era spre amiază şi se făcuse cald. O durere surdă îi apăsa tîmplele, tocmai pentru că dormise prea adînc. Zăbovi cîteva clipe întins pe pat, apoi se ridică încet, cu mişcări greoaie şi bău la chiuvetă două pahare de apă, unul după altul. Rece, apa îl mai limpezi puţin, deşi se simţea încă foarte ameţit de somn. Făcu apoi cîteva mişcări de înviorare în dreptul ferestrei ; intră în baie şi stătu multă vreme sub apa rece a unui întreg sistem de duşuri.

Îmbrăcat uşor, coborî scările pînă la parterul vilei, unde se afla un mic local. Se aşeză la una din mesele laterale şi-şi comandă ceva pentru prînz. Localul era aproape gol. Nu era o oră potrivită. Trecuse timpul micului dejun, iar pentru prînz era încă prea devreme. Lui Bogdan însă îi plăcu tocmai această linişte şi se simţea bine, mai ales pentru că era atît de puţină lume acolo. De obicei i se solicitau autografe şi trebuia să răspundă la întrebările tuturor curioşilor care se nimereau, din întîmplare sau nu, prin preajmă şi care-l acostau tocmai la acele ore cînd cobora să ia masa împreună cu Vicenţiu. Acum însă era singur. Îşi aminti de Vicenţiu şi se ridică, îndreptîndu-se spre telefonul instalat lîngă una din marile vitrine ale localului ce dădea spre şosea. Formă numărul sanatoriului şi, în timp ce vorbea cu medicul de serviciu, informîndu-se despre starea sănătăţii lui Vicenţiu, observă că la intrarea localului se oprise o elegantă limuzină galbenă, din care coborî o femeie înaltă, cu pielea catifelată, de culoarea portocalelor. Aceasta intră în salon şi, după ce întrebă ceva pe unul dintre oamenii ce serveau acolo, se îndreptă cu paşi siguri spre masa la care stătuse el, fără însă a-l remarca pe Bog-

dan, care continua să vorbească la telefon. La început acesta vru să profite de faptul că nu fusese observat şi să plece, dar foamea teribilă ce pusese stăpînire pe el îl determină, în ultimă instanţă, să suporte vizita femeii, pînă cînd va reuşi să-şi potolească foamea aceasta, apoi să se retragă undeva departe de forfota oraşului, pentru a putea medita în continuare, pe îndelete, asupra vieţii sale viitoare. Trecuseră cîteva zile de la incidentul lansării rachetei şi lucrurile păreau că se mai potoliseră, că lumea nu se mai preocupa într-atît de mult de ei şi chiar el însuşi se simţea oarecum distanţat de evenimente, prin trecerea unui timp oarecare, ce-i dădea şi posibilitatea să judece totul cu luciditate.

Fără prea multă ceremonie, tînăra femeie ce-l aştepta la masă se prezentă, apoi îl întrebă cum se simte şi după ce schimbară cîteva fraze de circumstanţă, scoase dintr-o servietă un plic, pe care i-l înmînă cu accentuată feminitate.

Bogdan luă plicul nu fără oarecare ezitare, mirîndu-se, căci nu se aştepta să-i scrie nimeni şi nimic, dar, întorcîndu-l pe cealaltă parte, citi antetul uneia dintre cele mai importante universităţi ce fiinţa în statul F. Rupse plicul şi parcurse în grabă cele cîteva rînduri ce-i fuseseră adresate. Era invitat să primească postul de profesor titular al catedrei de biologie, urmînd să ţină cursul — inexistent pînă atunci în institutele de învăţămînt superior de pe planetă — de astrobiologie : specialitatea lui. Va pune astfel bazele unei catedre de astro-biologie la această universitate, fiind totodată solicitat să efectueze şi unele experienţe şi cercetări, sub egida Institutului de Cercetări Cosmice din acelaşi stat. Era o propunere neaşteptată, care-l uimea. Îl mira cu atît mai mult, cu cît se ştia că pînă atunci refuzase cîteva oferte ale unor academii, rămînînd alături de Augustin şi Vicenţiu să-şi îndeplinească programul de cerce-

tări, conform planului expediției pe care o continuau. Continuarea aceasta fusese socotită de ceilalți doi membri ai echipajului ca o încăpățînare absurdă din partea lor, de a prelungi o muncă lipsită de finalitate. În schimb, Vlaicu și Dan se angajaseră foarte curînd într-o muncă diferită, pe platourile unor mari laboratoare atomice, abandonînd definitiv ideea expediției și a întoarcerii lor pe Pămînt. Fusese, de fapt, tocmai motivul care dusese la tăioase schimburi de opinii, la discuții aprinse între membrii echipajului pînă cînd divergențele culminară cu gestul (ce putea fi considerat disperat) al lui Augustin, care hotărîse astfel definitiv soarta tuturora. Dar lucrurile nu se petrecuseră atît de simplu. Șederea lor pe planetă se prelungise mereu, pînă cînd atinsese durata de cîțiva ani. Ori, această prelungire devenea din multe puncte de vedere suspectă pentru unii dintre membrii echipajului, mai ales pentru Augustin care se temea ca nu cumva, în cele din urmă, chiar el însuși să renunțe la ideea întoarcerii pe Pămînt.

Tînăra femeie îl privi întrebătoare, deși liniștită și calmă, fără să dea semne de impacientă sau că ar vrea să influențeze într-un fel sau altul hotărîrea lui, și această atitudine îi plăcu lui Bogdan. Îi zîmbi deschis și, după ce o încredință că propunerea prestigioasei universități îl măgulea, ceru totuși un timp de răgaz pentru a putea reflecta mai îndeaproape. Femeia acceptă și ridicîndu-se de la masă, (între timp băuse o ceașcă mare de suc cu gust sălciu dar foarte răcoritor, extras din plante pitice), îi fixă o întîlnire pentru a doua zi la aceeași oră în localul acela și, înclinînd ușor capul în semn de salut, ieși. Bogdan auzi imediat motorul pornind și limuzina se pierdu, într-un scurt viraj, după clădirea impunătoare a localului.

Bogdan mai zăbovi o vreme la masă, apoi se ridică. Ieșind din local, porni încet pe șosea, fără să se întrebe în-

cotro. Era cald, o căldură aproape insuportabilă, şi îmbrăcămintea, cu toate că era foarte sumară, începu să-l supere. Merse o bună bucată de vreme pe jos, înspre centrul oraşului, suportînd parcă mai greu privirile trecătorilor care-l urmăreau acum cu un interes îndreptăţit. Deodată, îi atrase atenţia un panou care invita lumea să petreacă zile plăcute în staţiunea K. pe litoralul mării, la nu mai mult de o oră distanţă spre sud de oraş. Citi afişul şi simţi nevoia să se afunde în valurile mării şi apoi să stea tolănit în nisip, într-o totală uitare de sine, aşa cum făcea în copilărie pe plaja însorită a Pacificului, acasă în vacanţă. Uneori pornea la pescuit o dată cu revărsatul zorilor şi zăbovea în larg pînă noaptea tîrziu.

Simţi în nări mirosul plăcut al Oceanului pămîntesc şi, fără să mai aştepte o clipă, se îndreptă spre una din maşinile de serviciu ce parca la umbra unui bloc înalt, cu o mulţime de etaje ridicate în scări spre înălţimile cerului. Nu voia să plece spre acea staţiune recomandată cu atîta insistenţă în panoul respectiv. Voia să meargă pur şi simplu la ţărm, să fie singur, numai el şi marea.

Se urcă la volan şi porni deci la întîmplare pe străzile aglomerate către ţărm. În curînd ieşi la şosea şi, accelerînd motorul se depărtă tot mai mult de oraş, înspre plaja de la poalele Munţilor de Gresie.

4

Apa era plăcută, iar vîntul adia răcoritor în lungul ţărmului. Bogdan stătea întins pe nisip cu faţa în sus, cu palmele trecute sub căpătîi. Îşi ţinea pleoapele închise şi încerca să nu se gîndească la nimic. Era singur, şi numai murmurul monoton şi scăzut al apei ce venea şi se depărta

de țărm, într-o discretă mișcare continuă, îl înconjura parcă, izolîndu-l de tot ce se afla în jurul său. Se simțea iarăși copil sau student, reîntors pe țărmul atît de drag al Pacificului. Se vedea trăgînd la rame într-o uriașă barcă grea, cu care ieșea de obicei la pescuit. Se simțea legănat de murmurul Oceanului și privirea, ascunsă după pleoapele lui adumbrite de gene lungi și negre, și-o simțea parcă arsă de puternicul soare tropical. Se vedea din nou pămîntean, între ai săi, și nu putea crede că niciodată nu va mai ajunge să pună piciorul pe însoritul țărm al Pacificului.

Terminase Institutul Superior de Astro-Biologie din V. și își începuse cariera pe o navă mică, ce ieșea dincolo de sistemul solar. Prima expediție la care participase se terminase cu bine și astfel îi urmară altele, cîteva ieșiri de proporții mai mari, în urma cărora publicase lucrări deosebit de interesante ce-l consacrară drept una dintre speranțele neîndoielnice ale astro-biologiei, bucurîndu-se de o bună apreciere în rîndurile cercetătorilor spațiului Cosmic.

Încă nu împlinise treizeci de ani, ceea ce însemna o vîrstă foarte tînără pe Pămînt, cînd fu propus pentru o expediție extraordinară, ce urma să iasă dincolo de Galaxie pentru cercetări complexe. Această ieșire avea să dureze mulți ani, și de aceea se căutau oameni tineri, dar cu o temeinică pregătire și cu o bogată experiență, care acceptau să părăsească Pămîntul pentru o perioadă atît de îndelungată. Se prevedea chiar ca la întoarcere Pămîntul să ofere navigatorilor surpriza de a nu întîlni aproape pe nimeni dintre vechii colegi de generație, datorită scurgerii inegale a timpului, cu mult mai rapidă pe Pămînt decît pe navă. Bogdan acceptase condițiile, fără să se gîndească prea mult la dificultățile posibile asupra cărora îi atrăgeau atenția numeroși savanți ce pregăteau expediția. Se împrieteni ușor cu ceilalți patru membri ai echipajului, și încă

în timpul pregătirilor începură să viseze fel de fel de întîlniri cu oameni ai altor lumi, ceea ce pe el îl încînta nespus. Poate singur Augustin, specialistul în filologie, lingvistică şi istorie era ceva mai ponderat, în ciuda faptului că de la el se aşteptau la cea mai mare doză de romantism. Dar nimeni nu avea timp să se formalizeze de sobrietatea acestui „arheolog" şi poet trădat, care îşi verifica mereu complicatele aparate electronice, capabile să descifreze cele mai încurcate formule şi combinaţii de sunete ale unor limbi posibile, necunoscute.

Şi iată, marea zi a lansării sosise. Ea fusese însă atît de agitată şi atît de plină de evenimente, cu o solicitare atît de intensă a tuturora, cu emoţii atît de puternice, încît tocmai din această zi nu-şi putea aminti nimic esenţial. Totul se aglomera şi se învălmăşa în imaginaţia sa pînă la oboseală, fără să poată descifra aici un element cît de cît mai semnificativ pentru acele clipe.

Lansarea decursese normal, înscrierea pe orbită, propulsia suplimentară şi, în sfîrşit, eliberarea spre zonele nemărginite ale cerului, toate acestea trecură neaşteptat de repede şi uşor. Nava trebuia să urmeze un traseu stabilit cu precizie încă de pe Pămînt, pe care cei din echipaj îl puteau modifica şi rectifica la nevoie, după împrejurări, fără însă a se abate prea mult de la itinerariul iniţial.

Zborul decurgea în condiţiuni normale şi timpul pe navă trecea într-adevăr extrem de încet. Fiecare din membrii echipajului şi-l petrecea în felul lui. Viaţa se consuma între somnul prelungit, studiul ştiinţific şi distracţiile oferite de peliculele muzicale, filmele, cărţile înregistrate pe panglici magnetice, ca şi unele jocuri pe care ei înşişi le inventau şi le experimentau pe loc.

Aşa s-a scurs mai bine de un sfert de expediţie, cu opriri şi lansări pe diferite corpuri cereşti, cu cercetări în cîmpul

de atracție magnetică al unor sisteme planetare prea puțin sau de loc studiate, pînă la un moment dat, deviind de la traseul inițial cu mai mult decît ar fi fost îngăduit (dar, la urma-urmelor, nu acesta fusese motivul principal al celor ce aveau să se întîmple), într-o mică escapadă foarte tentantă și promițătoare spre o planetă pe care, după toate probabilitățile, presupuneau că există viață umană — aceasta se întîmpla în apropierea stelei polare — nava a intrat brusc într-o zonă de meteoriți gigantici și, cu toate măsurile de precauție, cu toate eforturile depuse pentru a evita ciocnirile care ar fi putut fi fatale, a suferit o avarie foarte gravă în partea sa inferioară, adică tocmai acolo unde erau instalate aparatele de echilibru cosmic, acelea care dădeau direcția, poziția și orientarea în spațiu. Pătrunderea adîncă a corpului meteoritic în interiorul navei a făcut imposibilă repararea aparatelor, cu atît mai mult cu cît o explozie prin simpatie, provocată în interior, făcuse să se blocheze definitiv și dubleul sistemului de orientare automată, astfel încît cei cinci membri ai echipajului se văzură dintr-o dată în situația de a nu putea determina direcția de zbor și poziția lor în raport cu Pămîntul. Toate încercările de a repara instalațiile fuseseră zadarnice, și chiar trebuiră să izoleze etanș camerele avariate de restul navei, pentru a se proteja de eventualele infiltrații cu radiații cosmice puternice în acea zonă. Dar cu adevărat grav era faptul că încercările lor de a stabili cu creionul și compasul pe hartă coordonatele esențiale ale zborului, ale poziției lor fundamentale, fuseseră în van. Nu se putu obține decît o jalnică parodie a tabloului de orientare pe care ar fi trebuit să-l aibă. Hotărîră totuși să continue zborul spre orice planetă pe care bănuiau existența unei civilizații. Oricum, aveau nevoie imediată de o escală pe o planetă, oricare ar fi fost aceasta, pentru a putea ter-

mina reparațiile superficiale dar de imediată urgență, necesare continuării zborului. Și dacă vor întîlni în cale o anume civilizație, va fi cu atît mai bine.

Pilotară nava cu destulă dificultate pînă în zona acelei planete a speranțelor, o manevrară stîngaci, cu rigiditate, dar coborîrea se desfășură în condiții satisfăcătoare. Dezamăgirea însă a fost cu atît mai mare, cu cît viața ce se desfășura pe planetă nu atinsese o evoluție mai înaintată de Terțiar, în calculul terestru al evoluției preistorice. Dacă nu acordară o prea mare importanță studiului florei și faunei, condițiilor geologice și altor aspecte ale manifestărilor vieții pe planetă, ei se preocupară aproape în exclusivitate de remedierea avariilor navei. Realizară totuși o foarte sumară documentație a planetei, catalogînd-o, și stabilindu-i ciclul de evoluție, apoi hotărîră să se întoarcă pe drumul cel mai scurt înapoi, pe Pămînt. Era singura soluție ce putea fi acceptată în situația lor. Calculară așadar cu maximă precizie posibilă noul traseu, hotărînd să piloteze individual, cu schimbul, nava, întocmai avioanelor de scurtă linie terestră și se lansară în zbor. O bună bucată de vreme izbutiră să mențină direcția de zbor, sau cel puțin așa li se părea lor, dar se constată pe itinerar că nava avea o deplasare de 0,01° față de direcția imprimată, iar programul de zbor nu putea fi corectat decît printr-o recalculare continuă a poziției și a itinerariului, ceea ce practic era imposibil, căci nava, cu viteza prea mare, depășea mereu momentele stabile ale calculului și deci era neapărată nevoie de scurte escale pe care nu aveau unde să le facă. În plus, pilotarea personală a navei presupunea și o orientare vizuală în spațiu, ceea ce iarăși era cu atît mai anevoios de efectuat și mai ineficient, cu cît nava, schimbîndu-și mereu poziția prin deplasarea sa în spațiu, ducea la dezorientare, la nesiguranță, prin în-

şăşi apariţia schimbată, de la etapă la etapă a zborului, a perspectivei sub care apăreau sistemele stelare. Deviaţia, sau mai precis abaterea enormă de la programul impus, făcea ca nava să ia o direcţie diferită de cea pe care cei cinci navigatori o presupuneau, deşi ei căutau cu disperare să o menţină în continuare.

Zburau de ani de zile în direcţia Pămîntului, şi din ce în ce aşezarea stelelor în combinaţii tot mai ciudate li se păreau (şi erau de fapt) de nerecunoscut, căci în adevăr nu le mai întîlniseră. Încolţise în mintea fiecăruia ideea că lăsaseră Pămîntul de mult în urmă, dar nimeni nu îndrăznea să propună întoarcerea. Deplasarea înainte dădea tuturor cel puţin senzaţia că se îndreptau spre Pămînt, în timp ce o întoarcere ar fi creat, fără îndoială, o senzaţie inversă, de depărtare de punctul dorit, ceea ce ar fi fost cu atît mai greu de suportat. Dar drumul devenea şi aşa din ce în ce mai lung şi mai obositor. O anume tensiune nervoasă se infiltrase în rîndul echipajului şi faptul că se rătăciseră prin spaţiile nesfîrşite devenise de-acum o certitudine.

*
* *

Călătoreau de ani încheiaţi pe drumurile neştiute, fără să poată întreprinde ceva hotărîtor în vederea îmbunătăţirii situaţiei lor. Făceau escale pentru aprovizionare cu combustibil şi pentru recalculări de trasee, apoi plecau iarăşi mai departe, mereu în direcţia Pămîntului, neabătut, fără să ştie cel puţin dacă se apropiau ori se depărtau de acesta. Şi de nicăieri nu puteau spera vreun ajutor.

Planetele pe care făcuseră popasuri erau aproape toate lipsite de viaţă. Cîteva aveau o vegetaţie destul de bo-

gată şi o faună interesantă, dar într-un stadiu de dezvoltare mult inferior Pămîntului. Pretutindeni era materie în mişcare, dar nicăieri nu găseau oameni. Sau poate nu ştiau să-i caute. Aceasta fusese şi problema care stîrnise cele mai aprinse discuţii între membrii echipajului. Unii fuseseră de părere să renunţe la ideea de a mai căuta zadarnic Pămîntul. Propuneau în schimb studiul direct al constelaţiilor înconjurătoare, pentru a putea determina, cu mijloacele de care dispuneau, condiţiile de climă şi de aşezare spaţială faţă de sursa de lumină şi căldură a diferitelor planete, descoperind în felul acesta corpurile cereşti care ar fi putut condiţiona viaţa umană. Ani la rînd mai apoi n-au făcut altceva decît să sondeze spaţiile, pentru captarea de emisiuni cosmice care să poată constitui un indiciu de civilizaţie pe vreuna din planetele pe lîngă care treceau ; ani încheiaţi zburaseră zigzagat, de la o planetă la alta, în speranţa că vor întîlni o organizare superioară a vieţii, fără însă a ajunge la un rezultat pozitiv. Această nereuşită, depăşind răbdarea tuturor, determină o nouă situaţie. Vlaicu şi Dan lansaseră ideea unei opriri definitive pe o planetă, indiferent pe care, de preferinţă una cît mai propice vieţii şi deci cît mai apropiată, ca situaţie siderală şi geografică, de Pămînt. Pe aceasta urmînd să se oprească şi să înjghebeze o viaţă a lor, robinsoniană, să se împace cu gîndul ratării şi cel puţin să lase mărturie mileniilor viitoare de pe acea planetă existenţa lor, a civilizaţiei umane în Cosmos. Zborul la nesfîrşit cu nava putea duce la o îmbătrînire a lor, în cele din urmă la moarte şi deci la rămînerea în nedefinit, într-un zbor continuu şi haotic prin spaţii, fără a putea lăsa nimănui nici un semn al existenţei lor. Ideea unei reeşemnări spectaculoase pe o planetă populată devenea o salvare şi păru să aibă priză în rîndul echipajului, care se

considera astfel cu cugetul împăcat şi cu mîngîierea unei glorii postume. Numai Augustin nu fu de acord. Nu putea accepta să renunţe la idealul său de viaţă, la Pămînt. Să renunţe la a mai spera într-o întoarcere i se părea o absurditate, i se părea de neiertat.

„Atîta timp, spunea el, cît mai sper, sînt într-adevăr om. Cînd voi renunţa, renunţ implicit la însăşi calitatea mea umană. Şi apoi, încă ceva, spunea el, ca un argument suprem. Dacă vom continua să zburăm, avem o şansă puţin probabilă, dar o avem. Dacă ne vom opri, o vom pierde şi pe aceasta."

El era singurul care se opunea. Vlaicu, conducătorul navei, ar fi putut foarte simplu să hotărască oprirea pe una din planetele ce le stăteau în faţă, echipajul urmîndu-i hotărîrea, conform regulilor tuturor zborurilor interastrale, dar pe navă se instalase o atmosferă deosebită, datorită tocmai condiţiilor deosebite de zbor ; o atmosferă liberă, de consultare reciprocă, şi deci Vlaicu şi Vicenţiu (de ce tocmai Vicenţiu, acest atît de bun prieten al lui Augustin, nu îşi puteau explica, doar el nu ieşise niciodată din cuvîntul lui Augustin ?), încercară să-l convingă de absurditatea continuării zborului, de necesitatea stabilirii — e drept, lipsită de orizonturi pentru ei — pe acea eventuală planetă şi de puţinele şanse de a mai ajunge vreodată pe Pămînt doar prin încăpăţînarea de a nu întrerupe zborul. Între cele două posibilităţi — de a se stabili undeva, ori de a continua rătăcitorul drum printre stele — era de preferat prima. Augustin însă opta pentru a doua şi îşi susţinea cu încăpăţînare punctul de vedere. Astfel, într-o continuă dispută de principii, trecu iarăşi multă vreme şi ei străbătură alte spaţii depărtate, într-un zbor tulburător şi tragic.

Tergiversarea opririi se dovedi în cele din urmă inspirată şi chiar se vădeau dispuşi să-i mulţumească lui Augustin pentru statornica lui învrşunare de a zbura mereu, căci, renunţînd la planeta asupra căreia conveniseră o dată să coboare, în momentul lansării acelei atît de lungi dispute, se îndreptaseră spre un nou sistem planetar ce părea oarecum deosebit de toate celelalte pe care le întîlniseră pînă atunci. Chiar la un studiu superficial al acestuia, obţinură cîteva date ce îi determinau să fie din nou optimişti, întrucît era posibil să întîlnească o planetă cu condiţiile cele mai favorabile pentru oprirea definitivă. Începură să navigheze în interiorul acestui sistem, descifrînd cîteva mari planete în jurul cărora se roteau foarte mulţi sateliţi. Hotărîră să cerceteze fiecare planetă în parte, fără a bănui nimic din ceea ce avea să urmeze (renunţaseră, într-un fel, de mult, la ideea că ar mai putea întîlni oameni în Cosmos), cînd, deodată, interceptară semnale radio transmise cu frecvenţă regulată şi într-un anume cod bine echilibrat, armonic. Augustin fu primul care se entuziasmă şi începu să lucreze fără încetare. (Fiecare din membrii echipajului, pe lîngă profesiunea de bază, avea încă alte două sau trei profesiuni adiacente, care le erau absolut necesare în expediţiile de lungă durată. Augustin era un excelent electronist şi cibernetician şi poate tocmai acest fapt determinase alegerea lui pentru expediţie).

Entuziasmul lor nu mai cunoscu margini cînd, intrînd în zona celei de a patra planete, se putură încredinţa că pe aceasta există viaţă umană, ba mai mult, chiar o civilizaţie destul de evoluată. Oamenii aceia cunoşteau — faptul era dovedit — undele electromagnetice, poate foloseau chiar radiaţiile cosmice în anumite scopuri şi deci se bănuia chiar

o folosire a energiei nucleare. Toate datele obținute conduceau la concluzia că este vorba de o planetă (nu prea mare, de la mijlocul sistemului), care, după toate aparențele, se asemăna foarte mult cu Pămîntul. Se apropiară de ea și încercară să intre într-un schimb de semnale cu acei oameni dar nu primiră nici un răspuns. După multe ezitări, hotărîră să pătrundă chiar în atmosfera planetei, ceea ce ar fi făcut posibilă o observare prin mijlocirea instrumentelor optice de ambele părți, ei fiind siguri că oamenii de pe scoarță vor putea intercepta astfel nava, atît din punct de vedere magnetic cît și din punct de vedere optic.

Se apropiară mereu de suprafața planetei și constatară că într-adevăr, era populată, că existau construcții masive și că fuseseră chiar interceptați de oamenii aceștia — era o presupunere ce nu putea fi negată, din moment ce pînă la scoarță distanța se micșorase mereu, variind între cîteva sute și cîteva zeci de kilometri, uneori, în anumite zone, coborînd chiar sub zece mii de metri. Această apropiere le-a permis să distingă pe planetă o organizare superioară a vieții. Descoperiră orașe, drumuri largi ce legau localitățile între ele, mări pe care navigau vase de mare tonaj și chiar o mișcare aviatică avansată. Era aproape întocmai ca pe Pămînt.

Toți cei patru membri ai echipajului fură de acord cu o escală obligatorie. Nu știau încă exact cum trebuie să se comporte la întîlnirea cu oamenii aceștia. Hotărîră deci să se retragă pentru scurt timp în afara sistemului, pentru a se pregăti, pentru a-și pune la punct toate lucrurile de trebuință, pentru a-și concepe un plan de activitate în vederea unei asemenea escale și mai ales pentru a hotărî ce anume trebuiau să facă, ce cale să urmeze (poate aveau șansa de a rămîne aici sau poate reușeau să-și repare nava și să se

întoarcă pe Pămînt). Se hotăra într-un fel, definitiv, însăşi soarta lor.

Într-o zi deci, se îndepărtară cu viteză maximă de planetă, sub privirile, poate dezamăgite, ale locuitorilor ei. Dar totul nu era decît o manevră şi ei aveau să se reîntoarcă în curînd. Nu puteau rata o asemenea întîlnire unică, mai ales că doi dintre ei întrezăreau entuziaşti posibilitatea sigură de întoarcere pe Pămînt. Era marea lor şansă.

5

Corpul ceresc de formă alungită, iradiind culori solare, fu văzut pentru prima dată de pe nişte vase de pescuit din zona centrală a Oceanului Vestic. Mai întîi oamenii crezură că au de-a face cu vreunul din avioanele de ultimul tip, dar ipoteza fu imediat spulberată, căci corpul acela se oprise într-un anumit punct fix, schimbîndu-şi mereu culorile, de la violet la verde şi de la purpuriu la oranj. Era o lumină ciudată, crepusculară — aceea pe care corpul o emana în jurul său. În aceeaşi zi el mai fu văzut deasupra coastelor de sud ale Continentului Tropical, unde rămăsese mai bine de o jumătate de oră, fixat în aer la înălţime foarte mică, după care, cu o viteză nebănuită, se deplasă spre nord, lăsînd în urmă o dîră alburie fosforescentă. În zilele următoare corpul ceresc fu semnalizat în diferite alte regiuni ale Planetei. Fu fotografiat şi reprodus în marile publicaţii cotidiene, alături de comentarii dintre cele mai diferite. Descris în amănunţime de persoane care-l văzuseră de la distanţe mai mari sau mai mici, corpul ceresc părea să fie într-adevăr o rachetă cosmică purtătoare de oameni, căci altfel cum se puteau explica acele manevre pe care

izbutea să le facă atît de precis şi cu o asemenea uşurinţă ? Savanţii (unii) erau, dimpotrivă, de altă părere. Ei susţineau că este vorba de un fenomen optic produs de o mare concentrare de energie solară sau ceva asemănător, dar ziarele continuau să publice relatări şi informaţii, vorbind tot mai insistent de posibilitatea întîlnirii cu fiinţe vii evoluate, venite de pe alte planete. În jurul acestui corp (care, din moment ce refuza să se apropie ori să aterizeze chiar cerceta — după părerile unora — scoarţa planetei cu scopuri nu tocmai paşnice, în cazul cînd înăuntru ar fi fost într-adevăr fiinţe vii), se creă un fel de legendă. Cei mai mulţi negau posibilitatea vizitei unor *oameni* din afara sistemului planetar, dar în cazul cînd aceasta s-ar fi întîmplat într-adevăr, ei trebuiau să fie primiţi cu oarecare prudenţă. O întîlnire de acest fel comporta riscuri şi apoi nimeni nu-şi putea da seama exact de intenţiile cu care *fiinţele* se apropiau de o nouă lume. Suspiciunile se întăriră şi mai mult cînd, într-o bună zi, tot atît de neaşteptat precum se arătase, straniul corp ceresc dispăru enigmatic.

Faptul fu curînd dat uitării şi o linişte desăvîrşită se lăsă în jurul lui, o uitare de moment acoperi totul.

Nimeni nu se mai gîndea la acel corp ceresc ce vizitase planeta cînd, dintr-o dată, el fu văzut din nou, de data aceasta în regiunile nordice. El staţionă o vreme deasupra unui mare oraş, lansînd semnale luminoase, apoi se deplasă lin spre interiorul Continentului, coborînd uneori foarte aproape de sol, încît puteau fi distinse chiar unele detalii de construcţie de pe suprafaţa lui şi nimeni nu se mai îndoi de data aceasta că este vorba de un bolid sau o navă interastrală, înăuntrul căreia existau fiinţe vii. Ziarele începură iarăşi să publice articole despre posibilitatea unui contact cu fiinţe evoluate de pe alte planete ale Cerului. Savanţii se aflau în mare tensiune. Se încerca luarea unui contact

prin semnale ou cei din navă, însă fără nici un rezultat. Nava continua să emită semnale luminoase, cărora li se răspundea de jos prin altele asemănătoare, în nădejdea că ele vor fi recepționate. Totul mergea deosebit de greu și de încet; timpul trecea și nava rămînea mereu la distanță, căutînd, depistînd probabil un loc prielnic pentru aterizare.

Și iată, după lungi și epuizante încercări, se stabili un anume contact cu nava. Fuseseră emise semnale electromagnetice, cu un anume mesaj repetat continuu, în direcția navei, după ce se stabiliseră cu oarecare aproximație lungimile de undă pe care ar fi fost posibilă intrarea în releu cu aceasta. Încercările dăduseră de data aceasta rezultate. Spre surprinderea tuturor, cei de pe navă răspunseră, emițînd semnale în același sistem, ba mai mult, reușiseră să alcătuiască un mesaj în limba în care se transmiteau acele mesaje. Entuziasmului i se adăuga uimirea. Cei de pe navă erau, fără îndoială, mult superiori lor. Dar, de acum încolo, nu mai era decît o formalitate ca întîlnirea oamenilor din lumi diferite să se producă.

Se stabili locul de coborîre în zona Mării Albastre, pe plaja vastă de la poalele Munților de Gresie. Manevrele fură urmărite de departe, cu interes și precauție. Cînd, în sfîrșit, după șase zile de la stabilirea navei pe sol, cei cinci oameni din alte lumi își făcură apariția, călcînd pe covorul întins în întîmpinarea lor, toată lumea rămase uimită de asemănarea lor izbitoare cu băștinașii. În plus, condițiile atmosferice fiind de așa natură încît permiteau astronauților să abandoneze costumele de protecție, adică să se comporte ca pe Pămînt, schimbul direct de opinii și de observații era mult înlesnit.

Iată, oamenii unor planete depărtate, între care se așezau mii și mii de ani de lumină, se descopereau asemănători și prieteni, fii ai materiei unice zămislite de marele, nesfîrșitul Univers.

Bogdan se deşteptă din visări. Trecuse mult timp de cînd stătea întins pe nisipul moale al plajei. Deschise ochii şi privi în jur. Pînă departe, ţărmul era pustiu şi lumina se reflecta în strălucîri capricioase pe coamele domoale ale valurilor ce alunecau peste ţărm, într-o prelingere calmă de foşnete mătăsoase.

Se ridică încet şi călcă nehotărît spre apă. Contactul cu ea îl înfioră şi răcoarea ei îl făcu să se învioreze. Se lăsă încet să plutească o vreme, apoi, înotînd, se depărtă spre larg, despicînd apa cu mişcarea egală şi regulată a braţelor sale puternice, într-un ritm rapid, pînă cînd obosi şi iarăşi se lăsă să plutească în voia valurilor, tolănit cu faţa în sus pentru odihnă. Simţea cum apa îl linişteşte şi îi face bine, cum leagănul domol al valurilor mîngîindu-i corpul, îl relaxează şi-i redă calmul şi forţa, stăpînirea de sine.

Înotă aproape fără întrerupere, pînă cînd simţi din nou pămîntul sub picioare. Ieşi din apă şi rămase, de data aceasta stînd în picioare, pe ţărm, cu faţa spre Soarele ce ardea cu putere, aşteptînd să se usuce broboanele mari de apă ce i se prelingeau subţiri pe corp. Era tîrziu şi voia să se întoarcă în oraş. De dimineaţă i se comunicase că putea să-l vadă pe Vicenţiu la Sanatoriu. Trebuia deci să fie înspre seară acolo. Situaţia lui Vicenţiu se îmbunătăţise mult, şocul nervos, criza trecuse şi acum se afla în afara oricărui pericol. Dar avea nevoie de linişte şi odihnă pentru a se reface. De aceea trebuia să rămînă încă o vreme în sanatoriu. I se permiteau vizitele dinafară şi chiar i se recomandau, pe măsură ce situaţia lui se îmbunătăţea, o reluare a activităţii fiind necesară după ieşirea din sanatoriu, o ocupaţie practică precisă, o muncă în stare să-i captiveze

interesul şi să-i redea starea de optimism şi robusteţe de mai înainte.

Restul zilei şi-l petrecu fără să facă nimic deosebit. Era pentru el, într-adevăr, o zi calmă, poate prima zi calmă din ultima vreme, mai ales după incidentul plecării lui Augustin. Se plimbă pe străzile mai puţin populate ale oraşului în acele ore de după-amiază, cînd căldura înăbuşitoare devenea de nesuportat, cu toate că soarele începea să fie în declin. Bogdan era însă un om de construcţie meridională şi suporta destul de uşor căldura. Îi părea chiar bine că nu erau prea populate străzile. De obicei, cînd mergea undeva, era nevoit să facă drumul cu maşina, altfel risca să întîrzie pe drum, căci se găseau întotdeauna persoane care să-i solicite autografe sau măcar să-l întrebe cîteva cuvinte la care nu se simţea în stare să refuze un răspuns, oricît de vag şi evaziv. Popularitatea aceasta îl irita uneori şi mai ales acum ar fi suportat-o mai greu. Întîmplarea făcu însă ca nimeni să nu-l observe (sau cel puţin aşa i se părea lui) căci putu să se plimbe o vreme liniştit, intrînd chiar în magazine sau zăbovind minute întregi pe băncile numeroase aşezate în umbrarele spaţiilor verzi ce împînzeau oraşul. Nu avea chef să meargă acasă. Singurătatea, în special singurătatea aceea între patru pereţi, începuse să n-o mai suporte atît de uşor ca altădată. Poate şi pentru că prea fusese lungă şederea lor singulară, mereu singulară, în marile drumuri printre necunoscutele stele.

*
* *

Era încă destul de devreme cînd începu să urce strada în pantă, mai degrabă o alee, ce ducea spre marea clădire a Sanatoriului. Cu paşi domoli străbătu drumul, trecînd pe

sub arborii înalți cu coroană bogată ce dădeau o umbră plăcută și intră în marele salon. Se uită la ceas și constată că într-adevăr era foarte devreme încă. Totuși, încercă să pătrundă la Vicențiu, anunțîndu-se. După cîteva minute veni la întîmpinarea sa o femeie înaltă, îmbrăcată în alb, cu o față senină și cu ochi mari, albaștri, ca de faianță. Îi zîmbi politicos și îi spuse că va trebui să aștepte, deoarece Vicențiu se afla tocmai sub tratament și totul avea să dureze destul de mult. Dacă nu voia însă să se întoarcă în oraș, putea rămîne să se plimbe în parcul sanatoriului, unde era liniște și aer plăcut, pentru a aștepta.

Bogdan acceptă propunerea și, mulțumind, se lăsă condus spre ieșirea din partea centrală a clădirii, unde se afla parcul. Femeia îl însoți fără să-i vorbească, apoi se opri și, scuzîndu-se că nu poate să-i țină tovărășie, trebuind să supravegheze tratamente ce nu sufereau amînare, îi surîse din nou și plecă. Bogdan rămase locului privind după ea, urmărindu-i mersul drept și elegant, picioarele zvelte și bine arcuite, talia subțire ce încheia un bust împlinit și rotund. Se surprinse urmărind-o pe tînăra femeie cu alți ochi decît cei de pînă acum. Era prima dată de cînd se afla pe planetă și se uita la o femeie cu altfel de ochi decît aceia ai cercetătorului, ai omului de știință pe care îl interesează totul numai sub aspectul pur informativ, științific. Se surprinse privind-o astfel cu plăcere și cu o anumită pasiune, și zîmbi jenat parcă de gîndurile sale. Continuă totuși să privească în urma tinerei femei, pînă cînd silueta ei dispăru în interiorul clădirii.

Se plimbă o vreme pe aleile răcoroase, pînă cînd își simți picioarele obosite. Atunci alese un loc mai ferit, unde se așeză pe o bancă foarte comodă, cu spătar înalt, construită dintr-un material ușor flexibil. Stătu așa fără să se

gîndească la nimic şi nici nu-şi dădu seama cum trecu timpul. Se pomeni numai cu tînăra femeie care îl conduse în parc că-i apare dintr-o dată în spate, îmbujorată, şi acea roşeaţă din obraji îi dădea un aer deosebit, colorîndu-i pielea prea palidă.

— Te-am căutat peste tot, spuse ea. Nu ştiam că te-ai retras aici. De altfel, ar fi trebuit să-mi dau seama că-ţi place singurătatea. Oricum, atîta timp să fii mereu şi mereu singur... ţi se creează o obişnuinţă, îmi închipui...

— Iartă-mă, se scuză Bogdan, am rămas aici cu gîndul să nu zăbovesc decît o clipă, dar nici nu mi-am dat seama cum a trecut timpul.

Uitîndu-se la ceas, el constată că într-adevăr se făcuse foarte tîrziu. Lumina scăzuse mult în parc şi pe alei începuseră să se profileze tot mai mult umbrele lungi ale arborilor.

— Nu face nimic, spuse tînăra asistentă care, aşezîndu-se pe bancă alături de el, răsuflă uşurată. Vicenţiu s-a odihnit puţin după tratament şi acum te aşteaptă, mai spuse ea, dar Bogdan nu se grăbea să se ridice. Începu chiar să povestească degajat, ceea ce îl mira şi pe el însuşi, căci era din fire tăcut şi retras. Ochii aceia albaştri, ai femeii îl atrăgeau şi nu putea să-şi desprindă privirile din ei.

— Spuneai despre singurătatea mea, continuă Bogdan să vorbească. Să ştii că n-ai dreptate. Singurătatea nu-ţi poate fi un bun tovarăş. Iar dacă te încăpăţînezi să rămîi mult timp cu ea, rişti să se răzbune. Şi vai, cît de cruntă este răzbunarea aceasta...

— Vorbeşti frumos, Bogdan, spuse femeia. Dar eu mă gîndeam la altceva. La o altfel de singurătate. Se pare că o asemenea singurătate a şi contribuit, în cel mai înalt grad, la criza nervoasă a lui Vicenţiu, pe care a dezlănţuit-o un incident altfel dramatic. Dar acesta este numai cauza imediată. O cauză îndepărtată, latentă, trebuie găsită în singu-

rătatea de care îți vorbeam. Ea provoacă tulburări ce au repercusiuni asupra întregului organism și...

— Știu ce vrei să spui.

— De ce n-ați luat și femei cu voi la bordul navei? Ar fi fost mai ușor. Poate ați fi avut și copii. De atîția ani de cînd tot rătăciți prin univers ar fi avut timp să crească, și poate ei ar fi realizat visul pe care voi se pare că nu-l veți mai putea vedea niciodată cu ochii voștri, împlinit. Poate că ei s-ar fi putut întoarce pe Pămînt. Nu crezi?

— S-ar putea să ai dreptate. Într-un fel, ai desigur dreptate, numai că lucrurile nu sînt chiar atît de simple. O singură femeie la bord ar fi însemnat din capul locului o catastrofă, iar mai multe nu era cu putință să îmbarcăm. Poate nu-ți dai seama ce înseamnă să trăiască patru bărbați alături de o femeie, care nu poate și nu trebuie să fie a nimănui; sau, dacă ar deveni cumva a vreunuia, atunci nici nu-ți dai seama ce s-ar petrece în sufletul celorlalți. E greu să-ți explic în cuvinte. Ori, să iei într-o asemenea expediție trei perechi de oameni, era din multe motive prea riscant. Cît despre ce spui tu în legătură cu copiii... Aici lucrurile se complică și mai mult și sînt foarte dificile și delicate... Ai dreptate, în acest amar de timp de cînd călătorim prin lumea nimănui, s-ar fi putut naște, crește și cine știe, poate ar fi avut vreodată norocul să se îndrepte spre Pămînt. Dar te întreb eu: ce ar însemna pentru ei Pămîntul? Și de ce tocmai spre Pămînt să se îndrepte? Ce i-ar fi legat pe ei de această planetă minusculă, pe care nu ar fi văzut-o niciodată, de care nu s-ar fi simțit apropiați cu nimic? Oare crezi că ei ar fi fost în stare de un gest identic cu cel pe care l-a făcut Augustin? Crezi că în sufletul lor s-ar fi înaripat acel sentiment al apartenenței la o lume, sentiment pe care eu îl am adînc încrustat în suflet și de care eu n-am să mă pot vindeca niciodată, cît timp voi fi

în viață ? Ce ar fi fost acei oameni ? Oameni zămisliți și crescuți în cușca unei nave cosmice... Cărei lumi i-ar fi aparținut ei ? Poate că lor le-ar fi fost indiferent pe care planetă s-ar fi oprit, care anume le-ar fi fost patria, dacă o pot numi astfel. Ba, mai mult, eu cred că lor nici nu le-ar fi plăcut o asemenea planetă cum este a voastră sau cum este Pămîntul nostru, ele fiind medii străine lor. Nu uita că acești copii ar fi crescut și ar fi trăit între pereții metalici ai cabinei etanșe de pe o navă interastrală. Și atunci, iarăși te întreb : n-ar fi preferat oare să rămînă mereu niște păsări rătăcitoare ale Cosmosului ? Iar noi n-am fi păcătuit față de niște ființe umane, răpindu-le tocmai umanitatea, noțiunea de *patrie ?*

Mergeau cu pași mărunți, egali și liniștiți pe alee. Aerul începea să se răcorească și în parc era plăcut. Bogdan privea această femeie de lîngă el, la fel de înaltă și suplă și se simțea, nu știu cum, iarăși pămîntean, străbătînd meleagurile sale natale. Oricum, se simțea bine și plimbarea îl liniștea și-l făcea mai vioi și mai tînăr.

Femeia rupse dintr-un boschet cu flori o crenguță și o legăna cu dezinvoltură și grație în mersul ei ușor.

— Nu, nu cred, îi răspunse, oprindu-se o clipă din mers. Îl privi și ea adînc în ochi, în ochii lui negri, întunecoși și adînci, și continuă puțin emoționată : — Ciudați sînteți voi pămîntenii..., dar se opri fără să-și termine gîndul. O clipă îl privi iarăși, furișat, pe Bogdan și spuse altceva : Nu, nu cred că acei oameni ar fi devenit ceea ce spui tu, niște degenerați.

— N-am spus asta.

— Dar ai gîndit. Sînt medic și tu ești medic, Bogdan, poate mai mult decît un simplu medic. Ești astro-biolog și ar trebui să știi că metabolismul uman se...

— Acestea sînt teorii frumoase, mult prea frumoase, în care credeam şi eu şi mă încăpăţînez să mai cred în continuare, dar totul este altfel cînd începi să trăieşti aievea marea dramă a spaţiilor nesfîrşite. Da, da, să ştii că aici este o dramă pe care trebuie să o duci pe umeri, să o trăieşti din plin, fără menajamente.

Se opriră în faţa salonului în care se afla Vicenţiu. Discuţia lor se termina aici. O vreme se priviră tăcuţi, parcă regretînd că nu mai puteau să rămînă împreună singuri, şi nu ştiau ce să-şi spună.

Bogdan o privea printre gene, descoperind în sine nevoia unei femei. „Poate, se gîndi el, ar trebui să mă uit mai atent în jurul meu. Oamenii aceştia sînt buni şi inteligenţi. Poate ar trebui să-mi găsesc şi eu un rost al meu, să am o familie a mea, o femeie a mea, o muncă a mea pentru care să trăiesc. Altfel... totul se iroseşte în van, fără orizonturi, fără finalitate".

Privea această femeie care, pentru prima dată de cînd şederea pe planetă se prelungea, îl făcuse să se regăsească bărbat şi nu ştia cum să-i mulţumească. Îi luă mîna şi şi-o apropie de buze. I-o sărută şi la atingerea buzelor de pielea fină, simţi cum se înfioară tulburat. Ea îşi retrase mîna într-un gest de apărare şi surprindere, apoi, privindu-l gravă, cu o lumină nouă în priviri, îi spuse, cu voce uşor tremurată :

— Să intrăm, ne aşteaptă Vicenţiu.

7

Geamurile salonului erau deschise. Murmurul îndepărtat al mării răzbătea pînă la ei, ca într-un foşnet de frunze legănate. Şi sufla încet un vînt cald dinspre mare. Vicenţiu

stătea adîncit într-un fotoliu, acoperit cu un pled subțire, alb.

Erau de mult numai ei doi în încăpere. Bogdan, așezat cu spatele spre fereastră, rezemat în speteaza unui scaun înalt, privea undeva un punct fix, ca și cum Vicențiu nici nu ar fi existat în aceeași încăpere cu el.

— Poate ai dreptate, spuse într-un tîrziu Vicențiu. Soarta noastră este de-acum pecetluită și nu mai are rost să ne tînguim degeaba. Un singur lucru, însă, mă miră : indiferența lui Vlaicu și a lui Dan. Sau aceasta să fie însăși luciditatea ?

— Pe mine mă miră altceva, Vicențiu. De unde a avut Augustin atîta putere, atîta curaj ca să plece singur pe un drum fără orizonturi, fără ieșire ?

Vicențiu surîse.

— Atunci înseamnă că nu l-ai cunoscut îndeajuns pe Augustin. El era un altfel de om. Avea o putere de muncă neînchipuită, o voință și o încredere în el, cum n-am mai întîlnit încă la nimeni. Și apoi, acea dragoste pentru Pămînt... Eu am stat de multe ori și m-am gîndit la el. De fiecare dată mă simțeam firav și neputincios în fața marii lui personalități, în fața marelui său crez de viață. Și avea o profundă încredere în oameni. Gestul său nu-l poți înțelege cu adevărat decît judecîndu-l după aceste coordonate esențiale ale caracterului său. Și-a pierdut oare Augustin încrederea în oameni ? Nu, hotărît nu. Altfel nu s-ar fi încumetat într-o aventură atît de riscantă, într-un salt în vid spre oamenii lui, oamenii Pămîntului. Augustin și-a pierdut doar încrederea în noi. Acesta este adevărul care mă doare cel mai mult. Înțelegi ? Nu știu dacă te-ai gîndit vreodată la asta...

Bogdan îl privi cu ochii micșorați, încercînd să deslușească sensuri dincolo de simpla rostire și simplul înțeles al

cuvintelor lui Vicenţiu. Încerca să-şi dea seama în ce măsură aceste convingeri ale lui Vicenţiu corespundeau realităţii, şi o cută subţire i se adînci între sprîncene.

— Da, Bogdan, acesta este adevărul, şi trebuie să-l privim drept în faţă, fără sfială.

Cîtva timp tăcură iarăşi. Liniştea din salon părea nefiresc de adîncă. Numai foşnetul mării răzbătea din depărtare, ca o părere, prin ferestrele larg deschise.

— L-am cunoscut bine pe Augustin, reluă iarăşi firul vorbirii Vicenţiu. Ne consideram prieteni foarte buni şi apropiaţi. Mă domina, evident, în toate, dar îmi plăcea să rămîn, să mă ştiu în umbra lui. El îşi dădea seama de această situaţie şi se simţea cumva obligat să mă protejeze, iar eu nu ieşeam niciodată din cuvîntul lui. Îi plăcea chiar să creadă că eu însumi eram aidoma lui, că simţeam şi gîndeam ca el. De aceea, între noi există o profundă comuniune de sentimente şi vederi. Pentru el, eu eram o a doua existenţă a sa, nu ştiu dacă mă exprim bine sau exact din punct de vedere ştiinţific, dar acestea erau raporturile dintre noi... O singură dată însă, am îndrăznit să-l înfrunt, sau mai bine zis am încercat să-l determin în schimbarea hotărîrii sale. Aceasta s-a întîmplat atunci cînd Vlaicu voia să ne oprim undeva, aiurea, în Cosmos, pe o planetă, oricare ar fi fost ea, unde să ne continuăm existenţa. Singur Augustin s-a împotrivit. Ţii minte cum spunea el, cu cîtă hotărîre şi cît de răspicat: „Eu sînt pămîntean şi datoria mea este să nu încetez nici o clipă de a crede în posibilitatea de a mă întoarce pe Pămînt. Cît voi fi în viaţă, nu voi înceta să cred că există un drum, o posibilitate de întoarcere. Acolo este adevăratul meu loc".

Parcă îi aud şi acum vocea aceea dură, ce nu admitea contraziceri. Dar ce voia el atunci era, într-adevăr, în mare

măsură, o absurditate... L-am înfruntat. Am încercat să-l conving. A cedat. Dar știi ce s-a întîmplat după aceea ? M-a scos din sufletul lui. Fusese trădat definitiv. Rămăsese singur, fără să se mai poată verifica pe sine, fără să aibă un aliat în menținerea adevărului său. De atunci, eu am devenit pentru el un alt om. Nu vreau să fiu melodramatic, dar să știi că acest lucru m-a durut nespus de mult cînd l-am simțit, cînd mi-am dat seama că este adevărat. Și poate mă durea mai mult chiar decît faptul că nu mai exista nici o posibilitate de întoarcere. Nu știu dacă mă înțelegi... Totul a căpătat o nouă întorsătură, cînd am întîlnit acest tărîm, cînd am dat aici de o civilizație umană. Nu știu dacă ai observat cu cîtă rîvnă și pasiune s-a lansat Augustin în acțiune. Încă în primele zile a început să cerceteze hărțile cerești. Stătea zile și nopți în șir aplecat peste ele, peste tomurile ce descriau mărimile stelelor, constelațiile, distanțele dintre ele, caracterele acestor constelații, încercînd să facă lumină acolo unde nu era decît beznă și iar beznă de netrecut... Ne preocupam și noi ceilalți de cercetarea aceasta, dar Augustin o făcea altfel, cu altă pasiune, cu alt suflet...

Vicențiu se opri din confesiunea sa. Se ridică și începu să se plimbe cu pași mari, dintr-o parte în alta a salonului, privind din cînd în cînd prin fereastra deschisă depărtările, cerul încărcat de stele albe, strălucitoare.

— Oamenii aceștia ne-au primit minunat, nu-i așa, Bogdan ? Acest fapt îl bucura nespus pe Augustin. Era întocmai așa cum își închipuise el întotdeauna o întîlnire cu alte ființe superioare din Cosmos. În primul an a participat entuziast la toate mitingurile, la toate întîlnirile cu oamenii de știință sau cu oamenii simpli de pretutindeni, ducînd în același timp o susținută activitate de strîngere a unui bo-

gat material documentar privind limbile, literatura, în general cultura popoarelor acestora, dar se preocupa îndeaproape şi de cuceririle tehnice de aici, de posibilitatea punerii la punct a navei, de eventuala înlocuire a aparatelor defecte, la nevoie confecţionarea lor în cîţiva ani chiar — pentru asta ar fi avut răbdare suficientă, căci nu era un pripit — dar s-a dovedit că ştiinţa şi tehnica de aici, cu toate că oamenii se află într-un înaintat stadiu de evoluţie, nu oferea aceste posibilităţi. Cine ştie cîţi ani ar fi trebuit şi o să ne trebuiască poate de acum înainte pentru ca să ajungem aici la nivelul unor posibile lansări în spaţiul interastral, de nivelul celor efectuate pe Pămînt. Poate e vorba de răstimpul unei vieţi încheiate, ori noi nu mai sîntem chiar atît de tineri. Asta o ştii mai bine, doar eşti biolog. Da, decepţia (într-un fel decepţia), cea mai mare pentru Augustin a constituit-o faptul că Vlaicu şi Dan au acceptat să lucreze pentru cei de aici. Ei nu numai că renunţaseră definitiv la ideea de a mai pleca de a mai părăsi această planetă, dar îl îndemnau şi pe el să facă la fel. Cînd, în sfîrşit, şi-a dat seama că nu mai poate spera nimic de la nimeni, el continuînd să refuze orice ofertă de a se integra într-un Institut unde să activeze nu pentru expediţia noastră, ci pentru această planetă cum, de altfel, întîrziam şi noi să acceptăm acest lucru (şi n-am să te întreb pe tine din ce motive făceai asta, te priveşte, acum e tot una), Augustin a început să-şi pregătească în taină plecarea. L-am surprins în cîteva rînduri, dar de mine se ferea acum... Şi-a revizuit nava, i-a adus anumite îmbunătăţiri, neînsemnate în comparaţie cu avariile suferite ; a procurat combustibil, şi-a pus la punct hărţi cereşti şi a calculat un traseu spre o zonă a cerului în care el presupunea că s-ar afla Pămîntul. Era o simplă presupunere dar, spunea el, exista o şansă. Dacă rămînea aici, nu avea nici una — Augustin... El nu

se gîndea însă la noi, ne neglija. Nici eu nu am bănuit nimic, reconstitui totul acum din gesturile lui, din preocupările lui, din comportarea lui de atunci, căreia nu-i dădeam importanță. El nu credea că și noi, undeva în adîncul nostru, nemărturisit dar nestins, nutream aceeași speranță a întoarcerii. El nu-și dădea seama că, plecînd cu racheta, chiar dacă nu va ajunge pe Pămînt niciodată, ne va răni cumplit. Atîta timp cît o știam aici, lîngă noi, racheta aceea, defectă cum era și care nu-ți putea asigura zborul — mai pîlpîia în noi o flacără de speranță, nădejdea marii reîntoarceri. Ori, plecînd el, ne-a ucis tot ce ne mai lega de bătrîna noastră Terra. De acum nu mai putem spera, (îți dai seama ?) la nimic. Am rămas aici, captivii unei lumi minunate. O lume minunată ne înconjoară, dar pentru noi ea va rămîne mereu aceeași colivie de aur, atît și nimic mai mult. Acesta este adevărul, Bogdan. Adevărul adevărat.

Se așeză din nou în fotoliul acela adînc și se înveli cu pledul cel alb. Se simțea obosit. Era deja tîrziu și trebuia să se culce. Era încă bolnav. Șocul fusese prea puternic. Îl zdruncinase și acum avea nevoie de odihnă și liniște. Închise pleoapele și stătu o vreme așa. Cînd și le deschise, îl văzu pe Bogdan în aceeași poziție, cu privirea fixată undeva în nedefinit, poate urmărind cu gîndul zborul hazardat al lui Augustin.

— Mai ești încă aici, Bogdan ? întrebă el. Credeam că ai plecat.

— Am să plec, își reveni acesta. E tîrziu și trebuie să te odihnești.

Se ridică și întinzîndu-i mîna, spuse simplu, nefirese de simplu :

— Noapte bună, Vicențiu. Noapte bună.

— Noapte bună, Bogdan. Îți mulțumesc că ai venit să mă vezi. Mîine te aștept iarăși. Noapte bună.

8

Coborî scările sanatoriului, cufundat în liniştea nopţii. Coridoarele erau pustii şi o linişte fragilă se fărîmiţa discret sub paşii săi. Călca rar şi reţinut, cu teama parcă de a nu stîrni avalanşe de zgomote în acea noapte atît de calmă.

Ajuns jos, în holul mare al sanatoriului, se opri o clipă în dreptul uşii care dădea spre salonul personalului medical. O clipă ezită, apoi o deschise cu băgare de seamă. Ar fi vrut să întrebe dacă tînăra femeie cu care se plimbase prin parc se mai afla încă în incinta clădirii, dar sala era goală. Numai într-un colţ, adîncit în lectură, stătea un bărbat pe jumătate întors cu spatele spre intrare, care nici măcar nu tresări, sau nu întoarse capul, cînd auzi uşa deschizîndu-se. O clipă Bogdan ezită, apoi închise la fel de precaut uşa, şi plecă. Rătăci o vreme pe străzile ce coborau în pantă spre oraş, pînă cînd simţi din nou oboseala, vlăguindu-i picioarele. Atunci se aşeză pe una din băncile de lîngă trunchiul gros al unui arbore înalt, şi rămase aşa multă vreme, privind cerul, stelele argintii, în strălucirea lor rece şi distantă. Prin minte îi treceau o mulţime de gînduri, fără ca vreunul din ele să se statornicească, fără ca el să se poată gîndi la ceva precis. Era o stare pe care o trăia de fiecare dată cînd se simţea tulburat.

Timpul trecea pe nesimţite şi încetul cu încetul orizontul se împurpură, acolo unde trebuia să se înalţe Soarele roşu al acelei lumi. Se făcea dimineaţă.

Nu-i era de loc somn. Porni spre oraş pe jos, fără să-şi grăbească paşii. Străzile se animau din ce în ce mai mult şi lumina devenea tot mai puternică. La un moment dat se gîndi dacă nu ar fi mai nimerit să se ducă iarăşi la mare şi să facă o baie rece, pentru a se înviora. Ideea nu-i displăcu

şi căuta din priviri o staţie de unde să poată lua o maşină, dar abia cînd fu gata să se urce îşi aminti că avea întîlnire cu reprezentanta Universităţii din Statul F.

Îşi privi ceasul. Mai avea o oră. Renunţă la mare şi porni agale spre localul unde îşi luase dejunul cu o zi în urmă. Nu era prea departe.

Cînd ajunse, maşina aceea elegantă pe care o văzuse în ziua trecută intrînd în curtea spaţioasă din faţa localului se afla deja parcată acolo. Bogdan se opri în stradă, privind-o lung, abia după aceea păşi cu siguranţă în sala unde, ca de obicei la acea oră, nu se afla aproape nimeni.

Femeia îl aştepta calmă, cu aceeaşi privire scrutătoare cu care îl cercetase şi la prima lor întîlnire. Bogdan vru să-şi ceară scuze pentru nepunctualitatea sa, dar renunţă şi întrebă sec, fără expresie în glas :

— De cînd pot începe munca la Universitate ?

— Chiar de astăzi, profesore, răspunse femeia şi un zîmbet îi lumină neaşteptat faţa. Dacă doriţi, continuă ea, maşina vă aşteaptă.

Cu acelaşi surîs care lui i se părea stîngaci, îi făcu semn, înclinînd capul spre curte, ca şi cum ar fi repetat : „Maşina vă aşteaptă". El însă se aşeză şi o privi mult, insistent, examinîndu-i fiecare trăsătură a feţei. Nu, nu era o femeie frumoasă. Nu semăna nici pe departe cu tînăra doctoriţă pe care o cunoscuse la sanatoriu. Şi abia atunci, privind-o pe *aceasta, de aici,* îşi dădu seama că de fapt simţea nevoia unei iubiri. Pentru prima dată după atîţia ani simţea nostalgia acestui sentiment tulburîndu-i sufletul. Zîmbi apoi, clătinîndu-şi capul ca pentru a-şi alunga nişte vise rele, se ridică şi întrebă sec :

— Pot merge împreună cu cineva ?

— Dacă e vorba de Vicenţiu, replică femeia, derutată de privirea atît de insistentă a lui Bogdan, atunci...

— Dacă... ezită să-şi continue gîndul. Nu putea hotărî nimic în privinţa lui. Şi totuşi... Oare ce ar zice ? Ar accepta ? Întrebările îi fulgerară prin minte şi nu-şi continuă firul ideii.

— Bineînţeles că se poate, se grăbi să aprobe femeia.

— Bine, spuse Bogdan. Să mergem. Vom discuta despre asta mai tîrziu. Dacă nu plec acum, s-ar putea să nu mai plec niciodată. Apoi adăugă : cît despre Vicenţiu, nu am dreptul să hotărăsc acum pentru nimeni. Şi pentru mine a hotărît altcineva... Dar să mergem. De acum înainte timpul a început să se scurgă în alt ritm şi e foarte preţios. Pentru mine, cel puţin, acum e mai preţios ca oricînd.

nepăsătoarele stele

Urcă aproape în fugă scările înalte ale clădirii, pînă la etaj. Abia în holul spaţios ce se deschidea dincolo de arcada ogivală suplă a unei largi intrări, îşi potoli pasul. Era atîta linişte în clădire în după-amiaza acelei zile, încît nu numai paşii apăsaţi viguros pe pardoseala strălucitoare a mozaicului, dar şi răsuflarea grăbită şi întretăiată a tînărului ar fi putut trezi ecouri. Sau cel puţin aşa i se păru lui, căci se opri o clipă în mijlocul acelui hol în care de obicei lumina inunda de pretutindeni prin ferestrele înalte, dar în care se întretăiau acum umbre, dînd întregii încăperi o atmosferă gravă, de sărbătoare tragică, de mare sobrietate şi solemnă tăcere. Îşi controlă dintr-o privire ţinuta, răsuflă adînc să-şi potolească respiraţia şi bătăile inimii, apoi păşi, abia punînd piciorul pe covorul gros ce străbătea în diagonal holul, la uşa masivă a camerei lui Manole. Apăsă încet pe clanţă, şi uşa se deschise, lăsînd să pătrundă, o dată cu el, o dîră din puţina lumină a holului, dincolo, în încăperea unde perdelele grele lăsate peste ferestre făceau o întunecime de noapte. Numai într-un colţ din stînga uşii, în spate, ardea firav o lampă pe picior înalt, răspîndind o lumină galben-verzuie şi proiectînd pe pereţi

umbrele mult alungite, halucinante, ale celor trei oameni care se aflau în încăpere, veghind, cu capetele plecate, la picioarele patului acoperit în alb.

În primul moment, Felix se înfioră şi teama de a nu fi sosit prea tîrziu îl făcu să simtă cum sîngele i se goleşte din vine. Dar aceasta numai o clipă, pentru că în clipa imediat următoare, capetele celor trei ce vegheau la patul bătrînului savant se întoarseră spre el, şi — fără să i se adreseze vreun cuvînt — Felix putu citi pe chipurile lor o neliniştе reţinută care, la apariţia lui, se preschimbă într-o uşurare parcă, şi el înţelese că încă nu era totul sfîrşit.

Se apropie de pat şi, întîlnind privirile obosite ale lui Manole, se înclină adînc, în tăcere.

Manole însă îi făcu semn să se apropie mai mult. Era slăbit şi răsuflarea îi era grea, fără vlagă. Felix veni lîngă pat şi, într-un impuls se lăsă în genunchi, luă mîna aproape rece a bătrînului şi o sărută. Acesta însă şi-o retrase imediat cu destulă energie şi spuse, supărat parcă de gestul tînărului :

— Nu trebuie, Felix. Nu trebuie.

Felix îşi lăsă capul să-i cadă în piept, ruşinat şi mai emoţionat ca niciodată.

Cîteva clipe trecură aşa, într-o linişte apăsătoare, în care numai răsuflarea rară şi grea a muribundului se auzea ca venind de departe, nefirească şi temătoare.

Felix îşi ridică încet fruntea şi îl privi pe bătrîn drept în ochi. Îi recunoscu aceeaşi privire pătrunzătoare şi caldă dintotdeauna, dar mult mai obosită acum. Pleoapele se aşezau grele peste ochii cufundaţi în orbitele adînci. Îl privi multă vreme, fără să îndrăznească nici o mişcare. Buzele îi tremurau uşor, fără să poată rosti nici un cuvînt şi totul era ca înaintea marii despărţiri de care nimeni nu se mai îndoia că trebuia să se întîmple fără întîrziere.

— Îmi pare bine că ai venit, Felix. Nu puteam pleca fără să te văd, fără să stau de vorbă cu tine.

Tînărul înclină capul, ca şi cînd ar fi aprobat spusele bătrînului său profesor. Acesta făcu o pauză, pentru a-şi găsi puterea necesară să continue şi înălţîndu-se, nu mult, în perne, continuă să vorbească, cu aceeaşi voce scăzută, fiecare cuvînt rostindu-l cu greu, după pauze prelungite în care, se vedea limpede, îşi aduna ultimele forţe.

— Ascultă, Felix. Nu am să-ţi spun prea multe. Tu însuţi ai devenit un om învăţat, un savant, nici nu încape îndoială, şi ai ajuns să ştii despre unele lucruri mai mult decît aş putea eu şti acum. Dar... ceasurile mele sînt de-acum numărate. O simt prea bine, degeaba clatini tu din cap. Şi tu îţi dai seama de acest lucru. Eu ştiu. Trebuie, Felix, să avem tăria de a privi lucrurile în faţă. O dată şi o dată tuturora ne vine rîndul. Dar nu despre asta vroiam să-ţi vorbesc... Ascultă, Felix. Ai fost cel mai bun elev al meu dintre cîţi am avut în lunga mea activitate de profesor. Ţi-am admirat voinţa şi străduinţele, talentul şi agerimea minţii; pasiunea cu care te dăruiai ştiinţei ţi-am admirat-o, Felix. De aceea te-am şi iubit ca pe propriul meu copil, dacă l-aş fi avut, iar acum, cînd mai am puţin de trăit, vreau să-ţi spun cîte ceva...

De mult nu am mai lucrat. De mult timp nu am mai călcat în Universitate. Asta însă nu înseamnă că nu mai aveam ce căuta acolo. De mult timp nu am mai scris nimic... Asta nu înseamnă că nu mai aveam despre ce să scriu. Înseamnă că nu eram în stare să-mi port ca mai înainte trupul acesta îmbătrînit. Şi atunci, am stat mai mult timp acasă. Aici, în încăperea aceasta, în grădina din jurul clădirii. Şi am reflectat îndelung asupra vieţii mele, asupra întregii mele vieţi... Înţelegi, Felix ?

Manole făcu o pauză mai lungă. Medicul veni lîngă el, îi luă mîna încet, cercetîndu-i pulsul, apoi îl îndemnă pe Felix să se ridice şi să se aşeze pe scaun.

Profesorul era din ce în ce mai slăbit. Orice efort, cît de mic, ar fi trebuit interzis ; medicul ar fi trebuit să-i interzică să mai vorbească. Ar fi trebuit să pretindă tuturor respectarea unei linişti desăvîrşite în jur. Era, însă, inutil acum. Nimic nu mai putea salva viaţa profesorului, toate măsurile pe care le-ar fi luat ar fi prelungit poate cu cîteva minute viaţa acestuia, atîta tot. Era infim, aşa că medicul nu se împotrivi cînd profesorul îi ceru să-i aşeze mai bine perna sub spate, pentru a putea vorbi în continuare, îi îndeplini rugămintea, apoi se retrase tăcut cîţiva paşi înapoi, acolo unde stătuse mai înainte şi unde umbra încăperii îi ştergea uşor conturul.

— Ascultă, Felix, reîncepu Manole. Viaţa mea nu a fost prea spectaculoasă. Vreau să spun că nu a fost mai deosebită decît a altora... Am fost un om al ştiinţei şi toate eforturile mele, tot ce am întreprins în această viaţă, le-am îndreptat spre un unic scop, într-o singură direcţie, aceea a ştiinţei. Şi sînt mulţumit de ce am realizat... Ba nu, nu sînt tocmai mulţumit. Şi nici nu am dreptul să fiu. Poate tocmai despre asta ar trebui să-ţi vorbesc acum, dar nu voi face-o. Vreau să-ţi spun numai că m-ar bucura nespus să ştiu că tu vei continua opera vieţii mele... Ştiu că lucrezi în acest domeniu, dar cu te întreb altceva. Te întreb dacă vrei să-mi duci mai departe chiar studiile, cercetările mele personale ?

Felix fu surprins la început de aceste cuvinte şi îşi privi atent profesorul aflat pe patul de boală. Încerca să înţeleagă exact ce voia de la el Manole. Îşi dădea perfect de bine seama că nu va putea refuza, dar se întreba dacă profesorul

nu-i cerea cumva prea mult ; dacă nu cumva îi cerea să renunțe la ideile sale proprii, pentru a le împlini doar pe cele ale lui însuși ? Dacă nu cumva, la o adică, era prea slab și prea puțin pregătit pentru a duce mai departe o operă atît de mare (o cunoștea destul de îndeaproape), fără să o compromită ? Îl privi atent pe profesor. Acesta aștepta din partea lui un cuvînt, o aprobare, și ea întîrzia să vină.

— Știu la ce te gîndești, Felix, spuse în cele din urmă profesorul. Știu că stai în grea cumpănă. Dar nu poți să mă refuzi, Felix. Nu ai acest drept... Și nu pentru că îți vorbește un om care mai are de trăit poate o oră, poate două. Nu. Ci pentru că eu aveam încă atîtea de spus oamenilor și n-am apucat, lucruri despre care ei știu atît de puțin și eu nu pot, nu am dreptul să duc totul cu mine în marea tăcere de dincolo, de unde nimeni nu mai poate să se întoarcă. Înțelegi ?... Cu toate acestea, eu nu te oblig. Nu trebuie să te decizi acum, pe loc. Mai ai destulă vreme...

Ascultă, Felix. În tinerețea mea am călătorit mult. Am făcut parte din multe expediții, unele le-am condus eu însumi... Am străbătut distanțe imense. Am cercetat spații îndepărtate, am explorat planete uimitoare, căutînd pretutindeni viață, și mai mult, oameni. Acesta era marele meu vis dintotdeauna : să întîlnesc în spațiile cerești, pe o planetă oarecare, ființe vii evoluate pînă la treapta superioară de umanitate... Ce alt vis mai minunat poate să aibă un astronaut care pe deasupra este și biolog ca mine și ca tine, Felix ? Cred că nici un altul... N-am izbutit, Felix. N-am reușit să-mi văd cu ochii visul împlinit. Dar nimic nu este zadarnic. Am cules din lungile mele călătorii date esențiale. Am făcut descoperiri uriașe, pe care încă nu le-am comunicat oamenilor. Studii asupra vieții de pe alte planete stau zăvorîte în dosul copertelor unor dosare îngălbenite

de vreme. N-am apucat să le verific. Să nu crezi, însă, cumva, că le-am ţinut departe de oameni. Nu, dar nu mai aveam puterea să le duc la capăt. Acum, Felix, ţi le încredinţez ţie. Ia-le. Cercetează-le cu atenţie şi cu mare minuţiozitate şi vei descoperi acolo lumi întregi, nebănuite, neştiute. Fii tu stăpînul lor... Dar nu orice fel de stăpîn. Am să-ţi spun eu cum anume să le stăpîneşti, pentru ca să le insufli viaţă, viaţă pentru *noi*, pămîntenii, căci ea există independent de voinţa noastră, dar noi trebuie să o descoperim, să o cunoaştem, să ne-o apropiem...

A trecut atîta vreme de cînd am cules aceste informaţii, de cînd le-am sistematizat, iar acum este prea tîrziu pentru ca să le revăd pe toate, să le compar din perspectiva timpului şi a spaţiilor străbătute şi să pot spune, să pot indica eu cu precizie, punînd degetul pe hartă : uite *aici*, *aici* trebuie să zburăm. Pentru că eu am o bănuială. Ba nu. O certitudine... Sînt sigur că studiindu-le vei găsi planeta pe care se află oameni, fiinţe vii evoluate pînă la scara superioară a organizării umane. Sînt sigur de aceasta, Felix. Şi tu eşti acela care ai datoria să demonstrezi acest lucru. Pe tine te chem să-mi împlineşti visul. Tu eşti acela care trebuie să descoperi acea planetă, aici, în însemnările mele despre care nimeni nu ştie nimic. Tu vei fi acela care ai să-ţi dai seama şi ai să hotărăşti în ce direcţie trebuie să zboare omul, pentru ca să nu mai orbecăiască atîta prin întunecatele spaţii siderale... Nu ştiu dacă îţi dai seama ce-ţi cer eu, Felix ?...

Tînărul încuviinţă, înclinînd capul. În încăpere era un aer greu, închis. Perdelele acopereau ferestrele şi poate acestea nu mai fuseseră deschise de cine ştie cîtă vreme. Desigur, nici lumina soarelui nu mai pătrunsese în odaie de mult timp. Felix ar fi vrut să se ridice, să dea la o parte draperiile ce atîrnau greoi peste geamuri, să lase să năvă-

leasca înăuntru toată lumina de afară, să deschidă larg ferestrele şi, respirînd adînc aerul proaspăt al primăverii, să strige cît l-ar fi ţinut gura : „Iată, afară e primăvară ! O primăvară nouă. Bucuraţi-vă, oameni, de miresmele ei. Bucură-te şi tu, bătrînule, bunule profesor, care ţi-ai sacrificat viaţa întreagă, stînd între pereţii laboratoarelor pămînteşti, ori în capsulele navelor interastrale, fără să ştii cu adevărat ce înseamnă o primăvară trăită aievea, bucură-te măcar acum de această ultimă primăvară a ta. Inspiră adînc în plămîni acest aer al planetei şi vei fi împăcat pentru totdeauna... O, bunul şi înţeleptul meu profesor ! Cum aş vrea să fie adevărat tot ce-mi propui tu, cum aş vrea să se poată înfăptui aceste visuri ale tale aşa cum le vrei tu ! Dar cine ştie cînd se va putea întîmpla acest lucru ! Încă avem atîtea de înfăptuit, încă avem atîtea piedici de trecut, pînă cînd să putem pleca acolo, pe planetele tale îndepărtate, în întîmpinarea oamenilor aceia. O, frumoasele tale visuri vor continua să rămînă încă multă vreme visurile frumoase ale cine ştie cîtor generaţii. Oare cum nu-ţi dai seama de acest lucru, profesorul meu bun ?! Mai bine să deschidem ferestrele şi să privim drept în Soare, să ne pătrundă lumina şi căldura lui primăvăratică. Să deschidem ferestrele, ferestrele !“ Simţea cum se înăbuşă ; pe frunte îşi simţea broboanele de sudoare adunate ca mărgelele şi n-avea putere să şi le şteargă. Împietrise la gîndul că lumina — dacă ar fi deschis într-adevăr toate ferestrele — ar fi putut să-l ucidă pe Manole prin tăria contrastului cu atmosfera dinăuntru, şi acest gînd îl răscolea şi-l înspăimînta deopotrivă.

Cu un gest al mîinii, Manole îi făcu semn să se apropie mai mult. Poate nu avea puterea să vorbească mai tare, poate vroia să-i spună lucruri de mare taină pe care numai

el să le poată auzi. Şi Felix se aplecă uşor înspre patul bolnavului.

— Felix, reluă Manole, am parcurs cu rachetele noastre drumul pînă la astre îndepărtate, pînă la care îţi trebuie ani şi ani, zeci de ani ca să ajungi... Ştii prea bine... Era totuşi prea puţin. Acolo am instalat staţii de cercetare a spaţiului înconjurător. De acolo, de pe acele trambuline spre mai departe, am privit spre alte zări ; am studiat emisiunile cosmice ale unor planete, ale unor corpuri cereşti, pînă la care nu puteam să ajungem cu rachetele noastre prea puţin perfecţionate... Ei bine, pe baza emanaţiilor radio, prin mijloacele de care eram în stare, am determinat la multe din aceste corpuri stadiul de evoluţie şi mai ales am putut stabili ritmul lor de evoluţie într-o perioadă dată. Acum, acest lucru trebuie să-l examinezi tu din nou, aici în însemnările mele, şi să-ţi dai seama care sînt acele planete pe care între timp a putut să apară viaţa umană... Da, între timp, şi tu mă înţelegi foarte bine, căci de atunci au trecut ani, ani mulţi la număr... Şi încă ceva. O expediţie care pentru mine, cel ce zburam, dura zece ani, pentru un om de pe Pămînt însemna o scurgere de timp de cîteva ori mai grabnică... În timp ce voi veţi zbura, să zicem, optzeci de ani, pînă la cea mai apropiată planetă pe care eu presupun că ar putea exista viaţă, nu uita, optzeci de ani ! — acolo, pe planeta aceea se vor consuma cîteva mii de ani. Planeta este deci într-o continuă evoluţie. Tu va trebui să ţii seama de acest lucru, să-i calculezi înainte stadiul de dezvoltare la care se va afla în momentul în care veţi ajunge acolo... Va trebui să fii un vizionar, să cercetezi stelele şi să spui, pe baza calculelor mele : „Aceasta este planeta pe care vom găsi oameni, în momentul cînd vom păşi pe suprafaţa ei !"... Altfel, să ştii, de la stele nu putem aştepta nimic. Ele ne

privesc de acolo sus, cu răceala lor indiferentă, fără să facă nici un pas spre noi. Stelele sînt nepăsătoare, Felix. Şi noi nu avem dreptul să ne lăsăm pradă jocului lor. Noi trăim şi murim odată cu stelele. Viaţa noastră este unică, dar noi trebuie să o dominăm. Asta aş vrea să înţeleagă tu, Felix. Acesta aş vrea să fie mesajul meu, al vieţii mele către omenirea pe care te chem pe tine să o descoperi şi în faţa căreia va trebui să-l rosteşti. Gîndeşte-te, Felix !...

Obosit, Manole se lăsă adîncit în perne şi îşi închise pleoapele. Numai pieptul i se înălţa şi cobora, abia perceptibil, în ritmul rar al respiraţiei sale. Efortul, prea mare, îl epuizase.

Felix îl privea uimit conştient de aceste ultime eforturi aproape supraomeneşti pe care le făcuse profesorul. El voia să lase moştenire oamenilor marea lui pasiune, marea lui dragoste de oameni. Era mişcat de tot ceea ce îi spusese profesorul. Simţea cum emoţia îl împiedică să vorbească, deşi îşi dădea seama că ar fi trebuit să spună ceva. Da, ar fi trebuit să-i spună că primeşte propunerea lui, că se va strădui să fie demn de munca lui, urmîndu-i pilda şi drumul conceput spre oamenii aceia pe care îi bănuia, îi calcula mai degrabă, de pe planetele acelea îndepărtate. Nu avea însă tăria să rostească nici un cuvînt. „Stelele, repetă el în gînd cuvintele lui Manole, stelele ne privesc nepăsătoare". „Şi încă ne vor privi multă vreme", îşi spuse. „Bătrînul şi bunul meu profesor, vrei să zburăm în întîmpinarea lor. În întîmpinarea acelor oameni, care există dincolo de timpul şi spaţiul nostru ? Dar ce sacrificiu ar necesita această întîmpinare a noastră ! Îţi cunosc în bună parte cercetările. Le-am citit, le-am studiat cu mare atenţie. Mi-ai vorbit nu o dată despre ele. Dar stelele despre care crezi tu că oferă posibilitatea unei vieţi omeneşti se află spre limita uni-

versului nostru vizibil. Te-ai gîndit vreodată cît i-ar trebui cuiva ca să ajungă pînă acolo, cu mijloacele de care dispunem acum ? Sigur că te-ai gîndit. Doar tu însuţi ai spus-o. Cîteva mii de ani pînă la cea mai apropiată, spui tu. Dar mai departe ? Te amăgeşti singur, Manole. Pînă la limita universului nostru vizibil sînt aproape cinci sute de miliarde de ani. Pînă acolo şi înapoi, zburînd cu viteza luminii, unui om plecat acum i-ar trebui mai bine de două sute de ani, cu condiţia să supravieţuiască acestei vîrste, şi ar supravieţui, fireşte, nu e o problemă prea mare longevitatea în zilele noastre. Dar, te-ai gîndit, te-ai întrebat, bătrînul şi bunul meu profesor, cîţi ani se vor scurge între timp pe Pămîntul acesta, pe care îl iubim deopotrivă ? Mult prea mult. Miliarde de ani. Îţi dai seama ce înseamnă aceasta ? Poate cel întors aici n-ar mai găsi nimic. Poate oamenii vor fi de mult dispăruţi, sau vor fi plecaţi pe o altă planetă care să le asigure condiţii de viaţă. Şi atunci, cui ar folosi datele aduse de aceşti astronauţi plecaţi aiurea în Univers pentru a se întîlni cu oamenii de acolo ? Îţi dai seama ce-mi ceri, Manole ? Ai dreptul să-mi ceri acest lucru ?"

Toate acestea le rostea Felix în mintea lui. Le rostea fără cuvinte, parcă justificîndu-se în faţa conştiinţei sale. Şi continua să tacă. Era atîta linişte în încăpere şi atît de puţină lumină. Felix începu din nou să simtă broboane de sudoare prelingîndu-i-se pe tîmple. Palmele îi erau umede şi un tremur nervos simţea cuprinzîndu-i buzele.

Manole deschise pleoapele. Privirea îi era tulbure şi faţa palidă.

— Te-ai gîndit, Felix ? întrebă el cu o voce scăzută, abia perceptibilă.

— M-am gîndit, răspunse acesta cu un mare efort. Îţi voi urma îndemnul şi voi fi mîndru să-ţi pot continua opera. Poţi fi liniştit, Manole.

cuprins

Săgeţile Dianei	5
Ritmul ascuns al inimii	26
Balerina albastră	43
Fereastra spre veşnicie	83
Întoarcerea	113
Nepăsătoarele stele	152

Redactor responsabil : HERTA SPUHN
Tehnoredactor : MARIANA PUȘCAȘU

Dat la cules 18.12 1967. Bun de tipar 20 05 1968. Apărut 1968. Comanda nr. 7727. Tiraj 24 140 B. Hîrtie Editii B. mat de 63 g/m² 700×1000/32. Coli editoriale 4,75. Coli de tipar 5. A. 10 767. C.Z. pentru bibliotecile mici 8 R—32

Tiparul executat sub comanda nr. 70 922 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — Republica Socialistă România

2013

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

— Pentru tine totul se reduce la scheme, la calcule, la automate. Dar omul? Omul nu înseamnă pentru tine nimic? El are un suflet care nu încape în nici o mașinărie din astea, de-ale tale!

— Dar aici nu-i vorba de suflet. Aici e vorba doar de executarea unor comenzi. În cazul nostru, comanda a fost să execute o melodie și nu poți spune că nu a executat-o corect.

— ...E groaznic ce spui tu. Am ascultat această nocturnă. Notele erau aceleași, le recunoșteam, dar unde era melodia?... În melodia aceasta trăiesc sentimente pe care balerina ta nu va putea niciodată să le redea... E dragoste și pasiune aici, melancolie și ură, deznădejde și entuziasm. Pe toate acestea nu au de unde să le cunoască roboții tăi. Nu-ți dai seama, Leonid?...

Lei 3 75